

PRILOG I.

OBRAZLOŽENJE PLANA

SADRŽAJ:

1. POLAZIŠTA	5
1.1 Položaj, značaj i posebnosti općine u odnosu na prostor i sustave županije i Države	5
1.1.1 Osnovni podaci o stanju u prostoru	5
1.1.2 Prostorno razvojne i resursne značajke	7
1.1.3 Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova	15
1.1.4 Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje	26
1.1.5. Svojstvenost prometne infrastrukture	34
2. Ciljevi prostornog razvoja i uređenja	41
2.1 Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja.....	41
2.1.1 Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava	43
2.1.2 Racionalno korištenje prirodnih izvora	44
2.2 Ciljevi prostornog razvoja gradskog ili općinskog značaja	45
2.2.1 Demografski razvoj	45
2.2.2 Odabir prostorno razvojne strukture.....	48
2.2.3 Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture	48
2.2.4 Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina	51
2.3 Ciljevi prostornog uređenja naselja na prostoru Grada	54
2.3.1 Racionalno korištenje i zaštita prostora	54
2.3.2 Utvrđivanje građevinskih područja naselja.....	54
2.3.3 Unaprijeđenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture	55
3. Plan prostornog uređenja	55
3.1 Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu županije.....	55
3.2 Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina.....	56
3.2.1 Organizacija prostora	56
3.2.2 Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje prostora.....	58
3.2.3 Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina	65
3.3 Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti	66
3.4 Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora	74
3.4.1 Uvjeti korištenja	74
3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava	88
3.5.1. Prometni sustav	88
3.5.2 Energetski sustav	95
3.5.3 Vodnogospodarski sustav	97
3.6 Postupanje s otpadom	103
3.7 Sprječavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš.....	104

1. POLAZIŠTA

Obveza izrade Prostornog plana uređenja općine Župe dubrovačke utvrđena je Zakonom o prostornom uređenju (NN 30/94 i NN 68/98) te Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 30/94 i 68/98), prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije. Prostorni plan uređenja općine jest osnovni prostorno-planski dokument jedinice lokalne samouprave kojim se utvrđuje namjena prostora, uvjeti za obnovu, uređenje i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta kao i zaštita prirodnih i kulturnih dobara na području Župe dubrovačke.

1.1 Položaj, značaj i posebnosti općine u odnosu na prostor i sustave županije i Države

1.1.1 Osnovni podaci o stanju u prostoru

Površina općine:	22,28 km² (1,28 % površine županije, spada među najmanje općine po površini u županiji)
Broj stanovnika 1991.god.:	6.486 stanovnika
Broj stanovnika 2001. god.:	6.663
Broj stanovnika 2011. god.:	8.331
Prosječna gustoća naseljenosti 2001.:	299 st/km²
Broj domaćinstava 2001. god.:	1 910
Broj stanova 1991.god.:	2 128
Broj samostalnih naselja:	16 naselja
Broj katastarskih općina:	13
Općinsko središte Srebrno:	1981.god. – 385 stanovnika, 1991.god. – 800 stanovnika, 2001. god – 546 stanovnika, 2011. god.- 428 stanovnika.

Općina Župa dubrovačka nalazi se u sastavu Dubrovačko - neretvanske županije i pripada skupini veoma malih jedinica lokalne samouprave. Zauzima površinu od 22,81 km², što čini samo 1,28% sveukupne površine Dubrovačko - neretvanske županije. U njezinih 16 samostalnih naselja živjelo je 31. 3. 2001. godine 6.663 stanovnika, koji su činili 5,47% odgovarajućih stanovnika Dubrovačko - neretvanske županije. Prosječna gustoća naseljenosti općine Župa dubrovačka 2001. godine je bila čak 299 stanovnika na km², što je nekoliko puta veća nego je bio prosjek u Dubrovačko - neretvanskoj županiji (68,41 st/km²) ili hrvatski prosjek (77,49 st/km²).

Tablica: Građevinska područja naselja i stanovništvo prema popisnim godinama

Općina Župa dubrovačka						
Naziv naselja	Površina (ha) građevinskih područja prema PPO bivše općine Dubrovnik	Broj stanovnika				Gustoća
		Popis 1981	Popis 1991	Popis 2001.	Popis 2011.	(prema Popisu 2001.) stanovnika/ha
Brašina	22,3	704	554	516	747	23
Buići	17,6	213	239	269	359	15
Čelopeci	19,0	148	256	425	453	22
Čibača*	71,9	740	1 376	1 622	2 301	22
Donji Brgat	14,7	160	158	154	152	10
Gornji Brgat	15,4	214	209	191	199	12
Grbavac	6,1	121	130	102	100	17
Kupari	47,9	615	950	553	808	12
Makoše	13,4	157	178	159	168	12
Martinovići	8,0	108	99	102	126	13
Mlini	48,3	194	217	834	943	17
Petrača	30,2	349	612	603	806	20
Plat	26,3	259	318	268	302	10
Soline	13,4	213	219	229	268	17
**Srebrno	20,1	385	800	546	428	27
Zavrelje	9,5	141	171	90	171	9
Ukupno:	384,1	4 721	6 486	6 663	8 331	17

Čibača* - sadrži podatke naselja Mandaljena, koje je u međupopisnom razdoblju 2001.-2011. godine postalo zasebno statističko naselje.

*Srebrno - Službeni naziv naselja Srebrno prema Državnom Zavodu za statistiku Republike Hrvatske jest Srebreno

Općina Župa dubrovačka je smještena gotovo na krajnjem jugoistoku Dubrovačko - neretvanske županije, Hrvatskog primorja i Republike Hrvatske te je suvremenim društveno - gospodarskim procesima transformirana unutar gradske aglomeracije Dubrovnika. Graniči s Gradom Dubrovnikom na sjeverozapadu i općinskom jedinicom lokalne samouprave Konavle na jugoistoku, dok prema sjeveroistoku graniči s Bosnom i Hercegovinom, a prema jugozapadu s otvorenim morem.

Ovaj prostor je dobio ime "župa" zbog pitomosti kraja, blagih klimatskih osobina i pogodnosti za agrarno iskorištavanje, kao plodna "oaza" s dosta plodnih površina i s dovoljnom količinom, pa i viškom vode, unutar bezvodnog kraškog dinarskog prostora koji ga okružuje.

To je dio pravog hrvatskog mediteranskog područja, ali s posebnim povoljnim osobinama lokalnog podneblja, pogodnog za život ljudi, za razvitak turizma i za uzgoj poljodjelskih kultura (posebno za cvjećarstvo i povrtlarstvo, ali i za uzgoj agruma i maslina).

Na obalnoj crti izmjenjuju se strmi klifovi i nepristupačna kamena obala (7480 m), pjeskovite i šljunkovite plaže (1800 m) i ostala obala prikladna za kupanje (2120 m).

Prema prometno-geografskom značenju to je tranzitno prometno područje dobro povezano sa susjednim krajevima. Župa dubrovačka ima funkciju križišta cestovnih pravaca i prometnica i to prema užem području grada Dubrovnika, prema Rijeci dubrovačkoj, prema Konavlima i prema Bosni i Hercegovini. Od posebnog je značenja blizina dubrovačke zračne luke u Konavlima kod Čilipa, ali i mogućnost uspostave lokalnih pomorskih veza s Dubrovnikom i Cavtatom.

Prostor općine Župe dubrovačke, zbog svojih obilježja, od posebnog je interesa za državu, jer je to:

- veoma usko granično hrvatsko područje prema Bosni i Hercegovini s mogućim graničnim cestovnim prijelazom Brgat - Ivanica,
- obalno područje mora s razvedenom i raznovrsnom obalom i morskim akvatorijem,
- teritorijalno ustrojena jedinica lokalne samouprave, tijekom Domovinskog rata okupirana i dijelom razrušena, koja ima status područja od posebne državne skrbi,
- na temelju pokazatelja socio-gospodarske preobrazbe područje Župe dubrovačke je postalo predgrađe i prigradsko urbanizirano područje, sastavni dio gradske aglomeracije Dubrovnika, po čemu se ono bitno razlikuje od drugih političko-teritorijalnih jedinica unutar Dubrovačko-neretvanske županije.

1.1.2 Prostorno razvojne i resursne značajke

ZNAČAJKE GEOGRAFSKOG POLOŽAJA

Općina Župa dubrovačka je dobro izdvojena i jasno omeđena manja geografska cjelina i političko-teritorijalna jedinica lokalne samouprave unutar Dubrovačko-neretvanske županije (22,81 km²), smještena gotovo na krajnjem jugoistoku Hrvatskog primorja i Republike Hrvatske te suvremenim društveno-gospodarskim procesima transformirana unutar gradske aglomeracije Dubrovnika.

U većem dijelu svog teritorija ima amfiteatralni oblik. U krajoliku se ističu granična viša vapnenačko-dolomitna brda, kao pošumljene i opožarene površine, oskudni pašnjaci i goli kamenjar (Kunja Glavica 507 m, Zvijezda 531 m, najviši vrh Malaštica 628 m, padine Ivanice i Vraštice oko 400 m, prijevoj Brgata 257 m, padine Srđa i Žarkovice oko 300 m te primorski vapnenački greben s vrhovima Trapit 148 m i Sveti Petar 127 m), blago koso položena zona fliša s mekših flišnih naslaga, znatnim dijelom radom ljudi svedena u plodne terase - doce s brojnim izvorima i kratkim vodenim tokovima te najniža i najplodnija aluvijalna naplavna ravan ili "polje", pogodno za obradu i navodnjavanje, ali i 11,4 km razvedene obale u Župskom zaljevu.

Bitno spomenuti turističku djelatnost kao jednu od važnijih gospodarskih grana na području Općine. Ratnim unuštavanjima postojećih kapaciteta znatno su smanjene mogućnosti kao i unazađena kvalitativna ponuda ovih prostora.

Sljedeći podaci pokazuju trenutno stanje turističkih kapaciteta (izvor: Turistička zajednica Općine Župa dubrovačka, Masterplan turizma Hrvatske, DEG svibanj 2003.):

Tablica: Turistički kapaciteti Općine Župa dubrovačka

NASELJE	TVRTKA	NAZIV GRAĐEVINE	BROJ KREVETA	Građevinsko područje (GP)		STANJE
				IZDVOJENO	NASELJA	
Mlini	Hoteli Mlini d.d.	Hotel Astartea	463	*		obnovljen u potpunosti
		Dep.Studenac	195	*		obnovljen u potpunosti
		Bungalovi	130	*		obnovljen u potpunosti
	Hotel Mlini	Hotel Mlini	145		*	obnovljen u potpunosti
Srebrno	Hoteli Srebrno d.d.	Hotel Orlando	580		*	devastirano u ratu
		Depadansa Tamaris	129		*	ustupljena Općini na korištenje
		Vile Lovorka i Supetar	100		*	devastirani u ratu
		Hotel Župa	197		*	obnovljen
Kupari	Hoteli Kupari d.d.	Goričina I	162	*		devastirani u ratu
		Goričina II	306	*		devastirani u ratu
		Kupari	700	*		devastirani u ratu
		Grand	131	*		devastirani u ratu
		Pelegrin	364	*		devastirani u ratu
		Vila Galeb	10	*		devastirani u ratu
		Mladost	180	*		devastirani u ratu
Plat	Hoteli Plat d.d.	Hotel Ambasador	700	*		devastiran u ratu
		Hotel Orphee	153	*		obnovljen – novo
		Apartmani	281	*		novo
		Paviljoni	300	*		devastiran u ratu
Općina Župa dubrovačka ukupno			5.226			

Privatni smještajni kapaciteti prisutni su u svim turističkim naseljima općine. Trenutno se raspolaže sa sljedećim brojem smještajnih kapaciteta (izvor: Turistička zajednica Općine Župa dubrovačka):

Tablica: Smještajni kapaciteti Općine Župa dubrovačka

SOBE I APARTMANI	Kupari	Srebrno	Mlini	Soline	Plat	Ukupno
Ukupno iznajmljivača	13	57	95	18	26	209
Ukupno soba	45	163	346	74	74	702
Ukupno postelja	100	355	743	165	159	1522
Ukupno pom. postelja	3	14	41	12	3	73
Sveukupno postelja	161	589	1225	269	262	2.506

ZNAČAJKE PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE

Teritorijalno more koje pripada Dubrovačko-Neretvanskoj županiji približno je dvostruko veće od kopnenog dijela. Međutim, gospodarska zona koja se proteže do uzdužne središnjice Jadranskog mora značajno povećava površinu najjužnijeg dijela hrvatskog akvatorija. Prema ukupnoj dužini i razvedenosti obale, bogatstvu geomorfoloških obilježja s 223 otoka, hridi i grebena, zasigurno se može ubrojiti u najinteresantnija područja Sredozemnog mora. Izravni utjecaj dubokog južnog Jadrana i voda istočnog dijela Sredozemnog mora te kopna s rijekom Neretvom i brojnim izvorima od osobitog su značaja za specifične ekološke prilike ovog područja. Velika raznolikost staništa od zaljeva, estuarija, hridinastog dna, pjeskovitog, muljevitog, dubokomorskog, doprinijeli su velikoj biološkoj raznolikosti toga područja. Uz to, činjenica je da su to ekosustavi s visokim stupnjem očuvanosti.

KLIMATSKE ZNAČAJKE

Područje Općine Župe dubrovačke a u okviru Dubrovačko-Neretvanske županije ima značajke sredozemne klime. Ljeta su vruća i sušna, a ostala godišnja doba karakteriziraju obilnije oborine i umjerene temperature. Najviše godišnje apsolutne temperature zraka zabilježene su u srpnju ili kolovozu (do 34°C). Mrazevi su na otocima i južnim kopnenim ekspozicijama vrlo rijetki, dok u područjima izloženima jakom utjecaju bure u siječnju, tijekom noći temperatura zraka može pasti i do -7 °C.

Srednja godišnja temperatura zraka u razdoblju 1925.-1940. godine je iznosila 16.1°C, a u razdoblju 1948.-1960. godine 16.4°C. Područje dobiva najveću količinu oborina na prijelazu iz jeseni u zimu, što je posljedica žive ciklonalne aktivnosti, a čija je prosječna količina u prosincu 200 mm. Dubrovačko područje se nalazi na rubu pojasa gdje vlada suptropski tip godišnjeg hoda oborina. U tom pojasu oborine su većinom frontalnog porijekla s maksimumom u studenom ili prosincu. Velike količine oborina mogu padati u gotovo svim mjesecima, ali je u siječnju i studenom varijabilnost najmanja. Ljeti je dominantan utjecaj suptropske anticiklone s najmanjom prosječnom količinom oborine u srpnju (35 mm).

Za pojavu i razvoj nekih tipova vegetacije (zajednica sveze divlje masline i rogača *Oleo-Ceratonion* u najtoplijim područjima Lastova, Pelješca, Mljeta i dr.) najznačajniji ekološki čimbenik je karakteristični odnos između temperature i oborina. Ta vegetacija, kojoj pripadaju mnogi rijetki i endemični hrvatski floristički elementi, razvija se u području Sredozemlja sa semihumidnom klimom i karakterističnim odnosima srednjih minimalnih temperatura najhladnijeg mjeseca (m), srednjih maksimalnih temperatura najtoplijeg mjeseca (M) i ukupnih godišnjih količina oborina (P).

Broj sunčanih dana u godini je 106-111, a oblačnih 87-101. Na području Dubrovnika prosječno je 313 vjetrovitih dana u godini, dok je tiho prosječno 52 dana. Prosječna učestalost dominantnih vjetrova je: jugo do 30%, bura 29%, maestral 24% i levant do 15%. Prosječno je 88 dana godišnje s jakim vjetrom (12.3 m s⁻¹), najviše ih je u prosincu, a najmanje u lipnju i kolovozu. Olujnih dana s brzinom vjetra preko 18.9 m s⁻¹ ima prosječno 10 godišnje, gotovo uvijek u kasnu jesen ili zimi.

PEDOLOŠKE, RELJEFNE I GEOLOŠKE ZNAČAJKE

Obalni reljef Županije je sličan glavnini ostalog dijela hrvatske obale s istovjetnim smjerom pružanja tj. u pravcu sjeverozapad-jugoistok. Međutim, položaj poluotoka Pelješca i otoka Korčule u pravcu istok-zapad, prema sjeveru formiraju prostrani Malostonski zaljev, Neretvanski i Korčulanski kanal, a prema jugu s Mljetom, od posebne prometne važnosti Mljetski kanal.

U sastavu obalnih stijena prevladavaju vapnenci, dolomiti, fliš i naplavni materijal. Današnji obalni reljef nastao je izdizanjem morske razine u postpleistocenu. Naknadnim neprestanim utjecajem valova južnih smjerova formirani su brojni morfološki oblici, gotovo cijelom dužinom obale prema otvorenom moru. Značajniji dio obalne linije Konavala, južnih obala Elafita, Mljeta i Lastova su tzv. "visoke obale" koje čine klifovi s nagibom preko 55%. Zbog jake abrazije u ovom području formirane su brojne potkopine, spilje. Niske obale prevladavaju u kanalskim područjima i u Malostonskom zaljevu. U područjima većeg utjecaja valova nastale su brojne šljunčane i pjeskovite uvale. Na krajnjem jugoistočnom dijelu otoka Mljeta i Korčule bogate su naslage pleistocenskog pijeska. Izdizanjem morske obale u postglacijalnom razdoblju na zapadnom dijelu otoka Mljeta došlo je do formiranja čuvenih morskih jezera, a također za ovaj otok su specifične hidromorfološke pojave "blatine" i "slatine".

VEGETACIJA

U fitogeografskom pogledu područje Dubrovačko-neretvanske županije pripada eumediteranskoj zoni jadranske provincije mediteranske regije u kojoj se, kao klimazonalna vegetacija, razvija šumska zajednica hrasta crnike (česvine) i crnog jasena (*Fraxino orni-Quercetum ilicis*)

Prostrano područje visoke obale uvjetuje nazočnost svojstvenih biljnih zajednica. Prema vertikalnoj raščlambi obalnoga reljefa jasno se ističu dva dijela "bijeli" i "crni" morski kraj. "Crni" morski kraj je supralitoralna stepenica pod utjecajem morskih mijena, a daju mu karakteristiku alge iz kloroficeja i cijanoficeja (iz reda *Pleurocapsetalia gloeocapsoidis*) te lišajevi.).

"Bijeli" kraj je zona do 20 m iznad razine mora, pod snažnim je utjecajem udara vala kao i ispiranjem oborinama. Strmi vapnenački obalni grebeni prekriveni su halofilnom vegetacijom svojstveni zoni prskanja mora, a koja je sastavljena od sljedećih, uglavnom halofilnih, vrsta: *Limonium anfractum*, *Crithmum maritimum*, *Inula crithmoides*, *Agropyrum pungens*. Pored tipične halofilne vrste mrežice *Limonium cancellatum* koja obitava stjenovite morske obale, u području južnih dubrovačkih otoka opisana je i posebna ilirsko-jadranska endemična asocijacija *Limonietum anfracti*, u kojoj dominira vrsta *Limonium anfractum*. Na istaknutim stijenama, i to najčešće priobalnim, rasprostranjena je zajednica stjenjača i to zastupljena endemičnom asocijacijom *Phagnalo-Centaureetum ragusinae*. Vegetacija u pukotinama vapnenačkih stijena asocijacije *Campanulo-Moltkeetum petrae*, po ekologiji oligotrofna, te starih zidova i suhozidova asocijacije *Asplenio-Umbilicetum horizontalis*, koja je u naravi eutrofna, pojavljuju se izvan dosega udara morskog vala. Zajednica *Phagnalo-Centaureetum ragusinae* nije floristički bogata, ali vrste koje se tamo pojavljuju (*Centaurea ragusina*, *Aurinia leucadea*, *Coronilla valentina*, *Anthyllis barba-jovis*) višestruko su značajne za hrvatsku floru..

Također, duž svih vapnenačkih stijena i gromača razvijena je zajednica šašike i putorije (*Seslerio-Putorietum calabricae*)

Značajni dio obalnog područja Županije i Općine Župe dubrovačke prekriven je različitim zajednicama eumediteranskih kamenjarskih pašnjaka i suhih travnjaka, nastali ekstremnom degradacijom makija crnike. Na razmjerno najjače degradiranim površinama, na tlu iz kojeg vire bridovi stijena, gdje je veliki postotak pokretnog kamenja pomiješan sa škrtim ostatkom crvenice, razvijena je zajednica kamenjarskih pašnjaka s ljekovitom kaduljom (*Stipo-Salvietum officinalis*). Na razmjerno dušikovim spojevima bogatim, te ponešto vlažnijim tlima više ili manje sjenovitih mjesta, u blizini naselja, uz putove i u starijim nasadima alepskog bora razvijena je biljna zajednica primorskih kamenjarskih pašnjaka *Oryzopsetum miliaceae*.

FAUNA

Od kopnene faune svakako su dobro poznate ptice, od kojih je 308 zabilježeno u užem dubrovačkom području, Zbog blage klime područja obitava veliki broj stanarica, čak 115 gnjezdarica. Izgleda da je područje Županije zbog povoljnih ekoloških uvjeta, vodenih područja i udaljenih pučinskih otoka jedan od najvažnijih putova za selidbu ptica iz srednje i sjeveroistočne Europe prema Africi.

Nažalost druge životinjske skupine su slabo poznate. U posljednjih 100 godina brojni zoolozi, profesori srednje europskih sveučilišta su posjećivali dubrovački kraj i sakupljali organizme, dotada, za znanost, nepoznate vrste. Navedeni podaci uglavnom nisu sistematizirani ni dostupni. Premda vrlo interesantni, slabo su istraženi kopneni puževi, kukci, gmazovi i mali sisavci.

Poseban problem predstavljaju unesene strane životinje na otoke, kao što su indijski mungos, jelen aksis, jelen lopatar, muflon, fazan i drugi, koji u većoj ili manjoj mjeri nanose štetu autohtonom biljnom i životinjskom svijetu.

ŽUPSKI ZALJEV

Premda obalno područje Župe Dubrovačke prema mnogim oceanografskim pokazateljima pripada Vanjskoj obalnoj zoni, neka druga obilježja karakteriziraju ovaj zaljev od Cavtata do Kupara. Obala je niska i pristupačna s nekoliko šljunkovitih i pješčanih područja. Morski dio obale zaljeva je plitak s blagim nagibom do oko 40 m dubine na vanjskom rubu. Zaljev je potpuno izložen utjecaju otvorenog mora i povremeno vrlo jakim valovima iz južnih smjerova, ali zbog konfiguracije kopna veći dio obalne linije je urbaniziran.

Župski zaljev obiluje izvorima slatke vode, što pogoduje bujnoj vegetaciji. Međutim, za termohalina obilježja akvatorija svakako je važniji umjetni dotok voda Trebišnjice tunelom HE Dubrovnik. U travnju i lipnju uz povećan dotok vode dolazi do formiranja vrlo jakog vertikalnog gradijenta slanosti, kao i gustoće do dubine od oko 5 m. Praktično dolazi do formiranja dviju različitih vodenih masa i potpuno se sprječava vertikalni transport. Smjer srednjeg strujanja je S ili SE smjera, što je izuzetak u odnosu na prevladavajuće struje NW smjera duž naše obale. Ova specifičnost je moguća kombinacija više faktora od samog položaja obale, vjetrova i dotoka slatke vode. Tijekom zime je brzina strujanja povećana s najvjerojatnijim brzinama na površini između 15 i 25 cm/s.

Prema koncentraciji hranjivih soli, karakteristici pelagičnih zajednica, odnosno kvalitativnom i kvantitativnom sastavu fito i zooplanktona te primarne produkcije područje je slabo eutrofizirano s prevladavajućom ulogom vrsta otvorenog mora. Znakovi povećane eutrofikacije zapažaju se u površinskom

sloju u središnjem dijelu zaljeva. Gustoća populacija mikrofitoplanktona varira od niskih vrijednosti $< 10^4$ stanica/l do oko 200×10^3 stanica/l. Analiza ukupnog zooplanktona potvrđuje da je Župski zaljev izrazito neritički ekosustav s naglašenim utjecajem otvorenoga mora. Bentoske životne zajednice su relativno slabo razvijene, najvjerojatnije zbog jakog utjecaja valova i učestalog pomicanja pridnenog supstrata.

U zaljevu je determinirano 206 vrsta alga i 1 morska cvjetnica. Zapaženo je da su neke vrste koje preferiraju vode bogatije organskim detritusom zastupljenije kod kanalizacionog ispusta. Slabo su prisutne i tipične površinske fotofilne vrste roda *Cystoseira*, što se objašnjava opterećenjem otpadnim vodama i djelovanju valova. U zapadnom dijelu zaljeva kao i na transektu od Kupara prema otvorenom moru indentificirana je 101 vrsta makrozoobentosa. Na hridinastom i kamenitom dnu utvrđene su sve tipične biocenoze. Na pomičnim dnima; detritičnim, pjeskovitim i muljevitim određena je biocenoza livada *Posidonia oceanica*, biocenoza obalnih detritičnih dna, biocenoza obalnih terigenih muljeva s facijesom *Turitella communis* te manja područja koraligenske biocenoze. Većina biocenoza na pomičnim dnima nema pravilnu vertikalnu raspodjelu, zbog konfiguracije dna i fizikalnih specifičnosti područja. Zbog još uvijek prisutnog problema kanalizacionog sustava odvodnje u obalnoj zoni povećane su koncentracije indikatora fekalnog zagađenja.

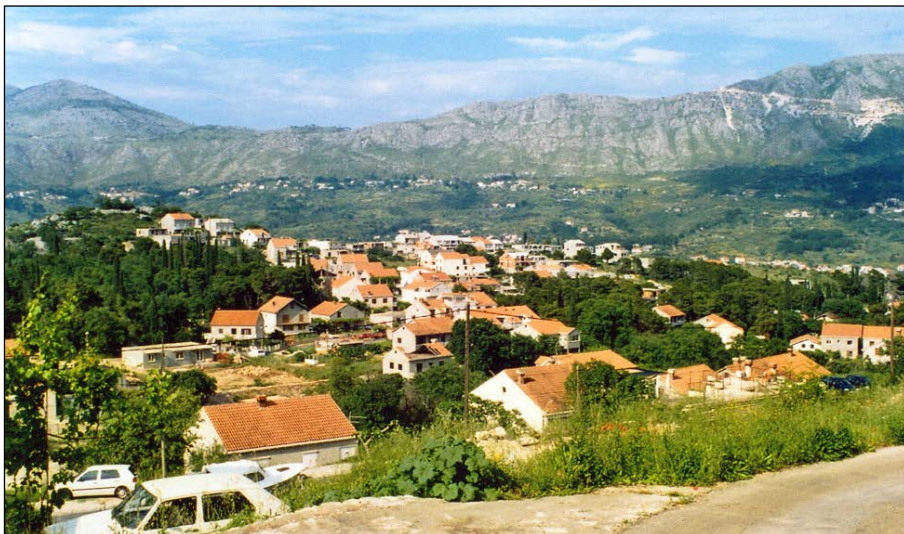
OCJENA STANJA KULTURNO-POVIJESNOG NASLJEĐA

Ocjena postojećeg stanja

Sagledavajući prostor koji zauzima Općina Župa dubrovačka s aspekta zaštite naslijeđenih graditeljskih i prirodnih vrijednosti nužno se dotaknuti svih komponenata koji određuju taj prostor i danas sudjeluju u oblikovanju životne okoline čovjeka.

Primjer Župe dubrovačke pokazuje snagu nekontroliranog nastupa građenja, a rezultati vidljivi u prostoru evidentno pokazuju u kojoj mjeri znači kidanje kontinuiteta jednog dugotrajnog povijesnog razvoja i narušavanje naslijeđenih vrijednosti prošlosti. Svjedoci smo stanja u prostoru čiji razvojni su tokovi započeli unatrag svega nekoliko desetljeća. Istovremeno bjelodano je da ti novi procesi nisu uspjeli, snagom istinske kreacije, nametnuti adekvatan oblikovni kvalitet u prostoru i definirati pozitivne smjerove nove prostorne organizacije života.

Takav neorganizirani hod potvrđuje danas niz nesporazuma i promašaja, sukoba i nedostataka koji prate suvremene tokove izgradnje i uspostavljaju trajno neponovljiv odnos prema pejzažu i graditeljskom nasljeđu.

Grafički prilog: Primjer izgradnje u Župi

Stoji konstatacija da najpozitivnije odlike graditeljskog nasljeđa (integritet i ravnoteža u prostoru i iskustvom stvorena obilježja arhitektonskog izraza) nisu nažalost poslužile kao pouka i kreativni poticaj dodanašnjim graditeljima u prostoru Župe. Današnja situacija je takva da djela prošlosti se moraju boriti za svoj vlastiti opstanak i dokazati da su nerazdvojni i izuzetno značajni učesnik u oblikovanju humanog životnog prostora.

Prostorni plan je najdjelotvorniji oblik prevladavanja spontanog procesa i sredstvo je kojim se uspostavlja racionalni odnos prema prostoru, uvažavajući i zahtjeve zaštite i unapređenja čovjekove okoline, pa je prirodno da se graditeljsko nasljeđe i njegov prirodni okvir aktivno uključi u planirane životne tokove.

STANJE EVIDENCIJE I PRAVNE ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

Temeljem Zakona koji regulira očuvanje i zaštitu kulturnih dobara u Registar nepokretnih spomenika kulture u Listu zaštićenih kulturnih dobara upisano je za sada 9 nepokretnih spomenika kulture raznih kategorija (NN 4/03) te 3 koja su u postupku upisivanja (izdato je rješenje ali još nije objavljeno u Narodnim novinama). U Listu preventivno zaštićenih dobara upisano je 6 pojedinačnih spomenika. (NN 4/02, 2/03, 5/03).

Relativno novi datum Zakona te množina kulturnih dobara koje treba upisati u Registar kulturnih dobara RH rezultat su malog broja do sada upisanih dobara u pojedine Liste.

Prema podacima i evidenciji Ministarstva kulture - Uprave za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, dobivenim za potrebe ovog Plana, na području Općine Župa dubrovačka, još je 6 registriranih spomenika kulture, zatim 27 kulturnih dobara za koje postoji rješenje o preventivnoj zaštiti, te 80 dobara koja su evidentirana.

KULTURNI KRAJOBRAZ

Prostor Župe dubrovačke ima karakterističan - dramatičan krajobraz. Krajobraz je važan jer je to mjesto gdje se odvija naš svakodnevni život, krajobraz svjedoči kako su naši preci i pokoljenja prije njih koristili zemlju. Osnova mu je priroda, a nadopunjen je poviješću ljudskog roda. Cilj je sve krajobraze kroz procese prepoznavanja, evaluacije, zaštite, rukovođenja i planiranja.

Svaki je krajobraz jedinstven, ima različit karakter koji proizlazi iz morfologije zemljišta, sastava zemlje i raslinja, načina uporabe zemljišta, rasprostiranja ljudskih naselja i drugog, jer on može postati glavni razlog privlačenja posjetitelja, jer stvara osjećaj mjesta ("genius loci"). Krajobraz objedinjuje prirodne i kulturne čimbenike u zajedničku cjelinu, međutim svjedoci smo da je dobar dio župskog krajobraza teško oštećen neodgovarajućom izgradnjom, gubitkom prirodnih kvaliteta, nemarom, erozijom i ostalim čimbenicima.

Područje Župe dubrovačke karakteriziraju veoma artikulirani prostori s obiljem prirodnih raznolikosti i čovjekom stvorenih vrijednosti koje zajedno čine neprocjenjivo vrijednu prirodnu i kultiviranu krajobraznu osnovu.

Zašavši u zakutke prostora Župe spoznajemo kako je Župa dio Dubrovačkog nasljeđa u domeni oblikovnog izraza. Tako i ovdje pronalazimo specifičnu vrtnooblikovnu pojavu – vrtove ladanjskih kompleksa - tipološku osobitost i jedini autentični hrvatski prinos europskom nasljeđu vrtno umjetnosti. što svjedoči o konstanti kulturnog i civilizacijskog hoda i uspona ovog područja kao dijela cjeline Dubrovačke Republike kroz povijest.

Grafički prilog: Krajobraz Župe dubrovačke

1.1.3 Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

Definiranje ciljeva i interesa jedinice lokalne samouprave te stanovništva Župe dubrovačke u polaznim osnovama ovog plana potrebno je bilo uskladiti s interesima od državnog i županijskog značaja. Za područje Župe dubrovačke od glavnog je značaja dokument Strategija i program prostornog uređenja Republike Hrvatske kojim se uređuje upravljanje i gospodarenje prostorom i okolišem na nivou cijele Države te prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije kao sljedeći plan po važnosti za ovo područje. Elementi iz dvaju navedenih dokumenata ugrađeni su i detaljnije elaborirani sljedećim poglavljima ovog Plana.

Prostorni plan Dubrovačko - neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske Županije br. 6/03, 3/05, 3/06)

ORGANIZACIJA I OSNOVNA NAMJENA PROSTORA

Prostorni plan Dubrovačko - neretvanske županije naglašava uvažavanje i poštivanje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, insistira na provođenju načela prostornog uređenja - ubrzanog i održivog razvoja te policentričnog razvitka s temeljima na kvalitetnoj mreži gradova - naselja i unaprijeđenom infrastrukturnom mrežom.

SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA

Razvitak središnjih naselja temelji se na načelu policentričnog razvitka, poticanju investicijske politike i decentralizaciji gospodarskih struktura. Gospodarenje cjelokupnim prostorom županije provodi se na načelima održivog razvoja, racionalnog korištenja i zaštite prostora. Prostor Župe dubrovačke spada u pogranična područja županije dok je glavno središte općine naselje Srebrno.

OBALNO PODRUČJE

Obalno područje je krajobrazna cjelina koja ima status područja s posebnim ograničenjima u korištenju a sukladno posebnom propisu kojim će se odrediti uređenje i zaštita takvog područja.

Prema Zakonu o prostornom uređenju (NN 76/07) određuje se zaštićeno obalno područje mora i uvjeti i mjere za uređenje zaštićenog obalnog područja mora u svrhu njegove zaštite, svrhovitog, održivog i gospodarski učinkovitog korištenja.

Zaštićeno obalno područje (u daljnjem tekstu: ZOP) obuhvaća sve otoke, pojas kopna u širini od 1000 m od obalne crte i pojas mora u širini od 300 m od obalne crte.

GRAĐEVINSKA PODRUČJA

Građevinska područja naselja namijenjena su izgradnji naselja - stambena namjena te izgradnji pratećih sadržaja (javna i društvena namjena, gospodarska - proizvodna namjena, poslovna, ugostiteljsko turistička i dr.), te građevina i objekata infrastrukture.

Građevinska područje izdvojenih namjena određena su za smještaj građevina i površina ugostiteljsko-turističke, gospodarske, sportsko-rekreacijske i komunalne namjene.

Dimenzioniranje građevinskih područja temeljiti će se na kriterijima koji su određeni Prostornim planom županije Dubrovačko neretvanske, projekciji broja stanovnika, gospodarskom razvoju i mogućnostima prostora.

Prostor Općine Župa dubrovačka svrstava se u područja visokog intenziteta korištenja (15-25 stan./ha). Unutar ovih područja predviđa se nastavak koncentracije stanovništva s mogućnošću proširenja građevinskih područja radi postepenog razrjeđivanja postojeće gustoće. Prema takvoj projekciji predviđena gustoća odnosno broj stanovnika na području Župe dubrovačke iznosila bi 15 - 20 st/ha (prema predviđenom broju stanovnika Županije koji će do 2015 godine iznositi 125 000 do 135 000 stanovnika).

ŠUMSKE I VODNE POVRŠINE

Aktivnosti na šumskim i vodnim površinama dozvoljene su isključivo u svrhu zaštite i očuvanja slabih ekosustava ili u funkciji ograničenog i kontroliranog gospodarskog iskorištavanja. Gospodarenje šumama treba temeljiti na načelu održivog gospodarenja, očuvanja i pojačanoj zaštiti šumskog fonda.

Grafički prilog : Izvadak iz PPŽ-a - 1. Namjena i korištenje prostora - MJ 1:100 000

GOSPODARSKI SADRŽAJI - SMJEŠTAJ U PROSTORU

Prostor za smještaj gospodarskih sadržaja potrebno je odrediti na osnovu prioriternih djelatnosti a u skladu s značajkama i vrstom prostora te na osnovu kriterija predodređenosti prostora za određene djelatnosti. Na prostoru Župe dubrovačke kao središnje mjesto za razvoj malog i srednjeg gospodarstva poticat će se posebno u općinskom središtu Srebrno.

EKSPLOATACIJA MINERALNIH SIROVINA

Postojeći i planirani zahvati eksploatacije mineralnih sirovina moraju se uskladiti sa zahtjevima za zaštitu okoliša i susjednim prostorom. Trenutno aktivna eksploatacijska polja mogu se koristiti u skladu s propisanim uvjetima. Na prostoru Župe dubrovačke postoji eksploatacijsko polje tehničkog građevnog kamena na lokalitetu Brgat Gornji (lokalitet Dubac).

UGOSTITELJSTVO I TURIZAM

Turistički sadržaji trebaju se prilagoditi svojim kapacitetima, razmještajem i veličinom prvenstveno potražnji i uklopiti se u globalnu strategiju razvoja Županije. Struktura sadržaja određuje se na sljedeći način:

turistička naselja, turističke vile, auto-kampovi, hoteli, luke posebne namjene, te ugostiteljski sadržaji. Na području Župe dubrovačke u kategoriji hoteli evidentirani su slijedeći sadržaji: Plat (Ambasador, Orphee), Mlini (Astarea, Mlini), Srebrno (Župa, Orlando), Kupari (Pelegrin, Goričina I i II, Grand, Kupari), Kupari villa (vila i Mladost).

Prostornim planom DNŽ određene su u tekstualnom i grafičkom dijelu zone ugostiteljsko turističke namjene:

naselje PLAT - zona hotela Plat,
naselje MLINI – Astarea,
naselje KUPARI - vojni kompleks hotela i
naselje KUPARI – villa,
naselje MLINI – Gaj - Beterina i
naselje KUPARI – područje sjeverno od zone Kupari - villa.

Usklađenjem prostornog plana DNŽ s Uredbom o zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN 128/04) određena je veličina, te vrsta i kapacitet za izdvojena građevinska područja (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene.

Izdvojena građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene na području Općine

Naselje	lokalitet	Vrsta	Površina (ha)	Kapacitet (krevet)	Planirano/postojeće	Prostor ograničenja
Soline	Gaj Beterina	T1,T2	5,6	400	planirano	da
Gornji Brgat	Žarkovica	T1	1,16	200	postojeće	da
Plat	Zona hotela Plat	T1,T2	11,0	2000	postojeće	da
Mlini	Astarea	T1	7,0	600	postojeće	da
Kupari	Kupari IV	T1,T2	13,0	800	planirano	da
	Kupari I*	T1	14,0**	1500	postojeće	da

*za predmetnu zonu najviša kota izgradnje odrediti će se UPU-om

**obuhvat je prikazan sukladno novoj geodetsko-katastarskoj izmjeri dijela k.o. Brašina koja je stupila na snagu

Sukladno Zakonu o prostornom uređenju te prostornom planu Županije Dubrovačko - neretvanske određene su slijedeće vrste ugostiteljsko turističkih smještajnih kapaciteta:

- hoteli s pratećim sadržajima, trgovačke, uslužne, ugostiteljske, športske, rekreativne i zabavne te slične namjene (T1),
- turističko naselje (T2),
- kamp – autokamp (T3),
- pojedinačne ugostiteljsko-turistička građevine (konačište i sl.) koje mogu formirati i zasebne cjeline,
- golf igralište.

Na području Općine Župa dubrovačka nalaze se sljedeće luke otvorene za javni promet:

Naselje	Naziv/lokalitet	Nazivi luka prema važećoj uredbi	Vrsta (PL, TL)	Značaj (M, D, Ž, L)	Napomena
Kupari	Kupari	Luka Kupari	PL	L	ne funkcionira kao luka otvorena za javni promet proširenje
Mlini	Mlini	Luka Mlini	PL	L	proširenje
Plat*	Hidrocentrala	Luka Plat	PL	L	proširenje
Srebreno**	Srebreno	Luka Srebreno	PL	L	proširenje

PL-putnička luka, TL-trajektna luka; M-međunarodni značaj, D-državni značaj, Ž-županijski značaj, L-lokalni značaj

*dio za potrebe HE, a dio za hotelski kompleks u Platu, u skladu sa UPU

**dvije lokacije, od kojih jedna luka otvorena za javni promet, a druga sidrište

MORSKE PLAŽE

Morske plaže trebaju zadovoljavati uvjete prema Zakonu i važećem Pravilniku koji regulira pitanje plaža. Na području Općine nalaze se sljedeće plaže:

- uređene plaže: Astarea, Gusar, Kupari, Maslovo, Rivica (Soline), Srebreno, Pod đardinom, Striježice I, Striježice II, Pod Gaj (taverna), Smokovjenac
- prirodne plaže: Beterina I, Beterina II, Ispod bazena Plat, Iza mula, Jelino, Lukovica.

POLJODJELSTVO

Razvoj poljoprivrede potrebno je temeljiti na tržišnim načelima i obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (voćarstvo, vinogradarstvo i povrćarstvo). Vrijedno je potaknuti i razvoj ekološke poljoprivrede te uzgoja stoke i manjih stočnih farmi.

INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

Kod izgradnje infrastrukturnih sustava treba prvenstveno koristiti već postojeće koridore a posebno radi zaštite šuma i vrijednog poljoprivrednog zemljišta.

PROMET

Kroz razvitak prometne mreže na području Županije potrebno je ostvariti optimalno povezivanje s ostalim dijelovima Hrvatske i Evropom. Ovaj cilj postići će se:

- izgradnjom auto-cesta i brzih cesta
- poboljšanjem postojeće mreže autocesta
- izgradnjom obilaznica naselja.

ENERGETSKI SUSTAV

Razvoj energetskeg sustava treba temeljiti na korištenju čiste tehnologije, plinifikacije, energetske učinkovitosti, korištenjem obnovljivih izvora energije te zaštitom okoliša.

POSTUPANJE S OTPADOM

Prostorni plan Županije propisuje i utvrđuje cjeloviti sustav gospodarenja otpadom (skupljanje, recikliranje, kompostiranje i termička obrada otpada te odlaganje otpada). postojeća i neprilagođena odlagališta otpada potrebno je napustiti i sanirati. U I etapi realizacije Projekta sustavnog zbrinjavanja komunalnog otpada koristiti će se sljedeća regionalna odlagališta: Dubrovnik i okolica s otokom Mljetom, dolina Neretve, Pelješac, otok Korčula, otok Lastovo.

GRAĐEVINE OD VAŽNOSTI ZA DRŽAVU:

1. prometne građevine
  - 1.1. cestovne građevine s pripadajućim objektima i uređajima:
    - 1.1.1. brza cesta (dionica od granice s Gradom Dubrovnikom do granice s Općinom Konavle)
    - 1.1.2. tunel i spojna prometnica za spoj na brzu cestu
    - 1.1.3. državne ceste DC-8 i DC-223
  - 1.2. cestovni granični prijelazi
    - 1.2.1. stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u cestovnom prometu: Gornji Brgat.
2. energetske građevine:
  - 2.1. elektroenergetske građevine:
    - 2.1.1. hidroelektrana "Dubrovnik" u Platu
    - 2.1.2. dva dalekovoda 220 kV D HE "Dubrovnik"-Trebinje
    - 2.1.3. tri podzemna kabela 220 kV K HE "Dubrovnik"-TS "Plat" (planirano/izgrađeno)
    - 2.1.4. dalekovod 2x200 kV, uvod dva dalekovoda 220 kV D HE „Dubrovnik“-Trebinje u TS „Plat“ (planirano/izgrađeno)
    - 2.1.5. dalekovod 2x220 kV DS Plat-Pelješac-Nova Sela
    - 2.1.6. TS "Plat" 220/110/35/20(10) kV (planirano)
    - 2.1.7. rasklopno postrojenje RP 220 kV "Plat"
3. građevine za transport plina s pripadajućim objektima, odnosno uređajima i postrojenjima:
  - 3.1. Jonsko-jadranski plinovod (dionica od granice sa Gradom Dubrovnikom do granice sa Općinom Konavle u Župskom zaljevu) (planirano)
  - 3.2. odvojni plinovod za BiH, dionica Brgat-granica BiH (planirano)
4. građevine posebne namjene:
  - 4.1. "Kupari" – vojni dio i pp MOL "Rt Pelegrin"

GRAĐEVINE OD VAŽNOSTI ZA ŽUPANIJU

Elektroenergetske građevine:

- dalekovod 110 kV HE "Dubrovnik" - TS "Plat" (planirano)
- dalekovod 110 kV DS Plat-komolac

Građevine eksploatacije mineralnih sirovina:

- eksploatacijsko polje Dubac

Građevine za korištenje voda:

- vodoopskrbni sustav "Župa dubrovačka"
- sustav za zahvat i dovod vode za navodnjavanje Župskog polja (planirano)

Grafički prilog: Izvadak iz PPŽ-a -2. Infrastrukturni sustavi - Energetski sustavi

UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

MJERE OČUVANJA KRAJOBRAZNIH VRIJEDNOSTI

Do uspostave Krajobrazne osnove Hrvatske potrebno je vrednovanje krajolika na županijskoj razini provoditi na temelju smjernica za očuvanje krajobraznih raznolikosti područja, seoskih krajolika i prostornog identiteta gradova a koje su utvrđene Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Na području Župe dubrovačke kao osobito vrijedni predjeli-prirodni krajobrazi evidentirani su:

1. potez šume "Dubac-Kupari"
2. zeleni pojas od rta Mlinac do Orsule
3. prirodni krajobraz u Čibači.

ZAŠTITA PRIRODNE BAŠTINE

Na području Općine Župa dubrovačka ne nalaze se područja zaštićena na temelju Zakona koji regulira zaštitu prirode.

EKOLOŠKA MREŽA RH (EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000)

Ekološka mreža Republike Hrvatske proglašena je Uredbom o ekološkoj mreži (Narodne novine, 124/13., 105/15.) i predstavlja područja ekološke mreže Europske unije NATURA 2000.

Ekološku mrežu Republike Hrvatske, prema članku 6. Uredbe o ekološkoj mreži, čine područja očuvanja značajna za ptice – POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za EU, kao i njihovih staništa te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarnih područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za EU).

Područja ekološke mreže NATURA 2000 na području Općine Župa dubrovačka

Redni broj	Vrsta ekološke mreže	Naziv područja	Kod područja	Hrvatski naziv vrste/staništa	Kod vrste/staništa
1.	Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS	Izvor Duboka Ljuta	HR2001248	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode svi planovi, programi i zahvati koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ciljne vrste i stanišne tipove područja ekološke mreže podliježu ocjeni prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. Važećim Pravilnikom o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu, među ostalim propisani su sadržaj zahtjeva za ocjenu prihvatljivosti zahvata (prethodna i glavna ocjena) te strategije, plana i programa za ekološku mrežu te popis posebno ugroženih i značajnih stanišnih tipova i vrsta.

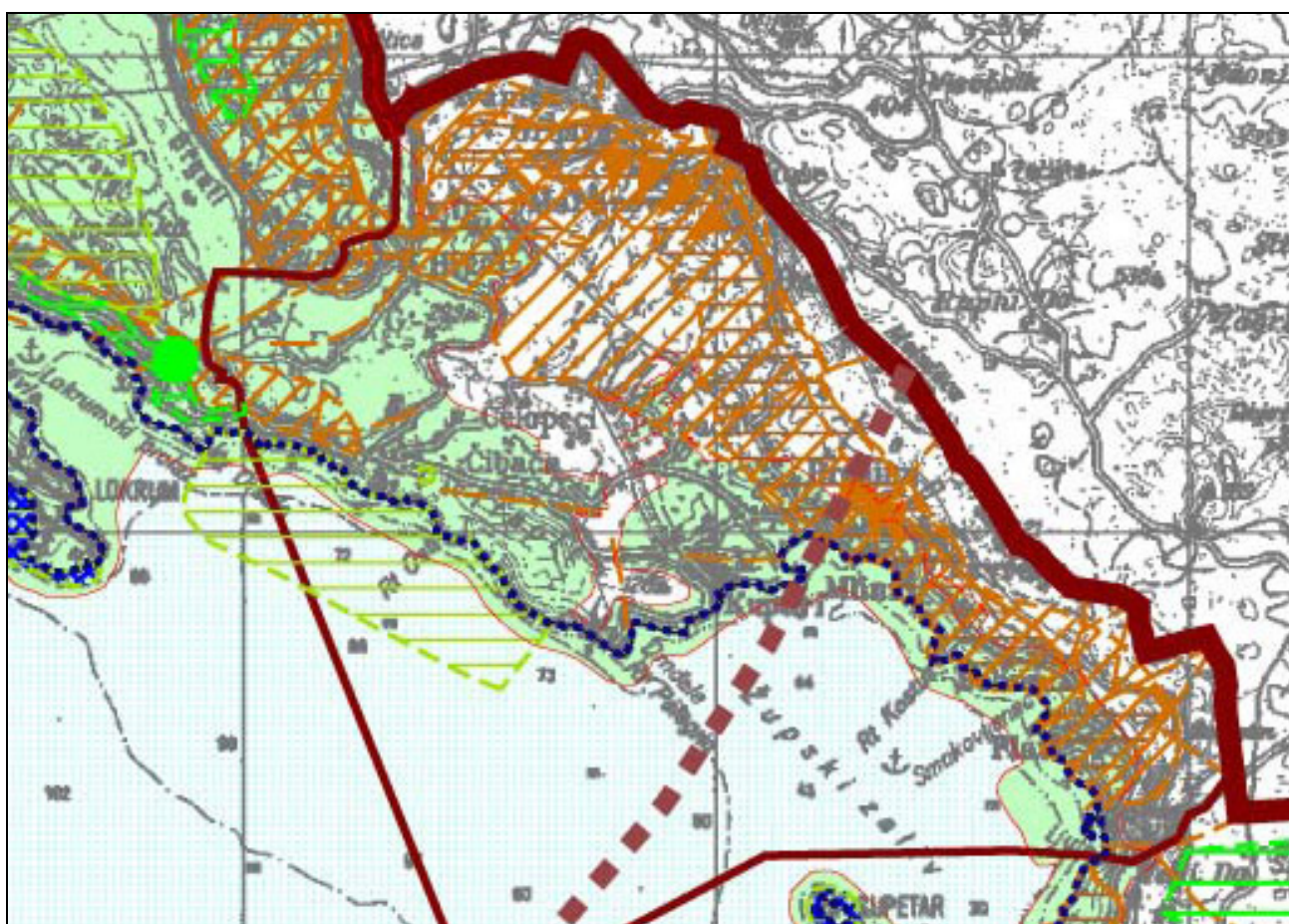
ZAŠTITA BILJNIH I ŽIVOTINJSKIH VRSTA

Biljne i životinjske vrste potrebno je štititi unutar zaštićenih predjela te odgovarajućim planskim mjerama kroz planove nižeg reda.

ZAŠTITA KULTURNE BAŠTINE

Radi što kvalitetnije zaštite graditeljske baštine prostornim planom Županije utvrđen je popis registriranih, preventivno zaštićenih i evidentiranih kulturnih dobra.

Grafički prilog: Izvadak iz PPŽ-a DN: Karta 3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora - Područja posebnih ograničenja u korištenju

Prostorni plan (bivše) općine Dubrovnik

Godina izrade;1986. izmjene i dopune: 1987.,89.,1991., status plana: izvan snage

Ovim planom je planiran razvoj područnog centra na potezu Kupari - Mlini s 3.300 stalnih i 13.500 povremenih stanovnika i povezivanje priobalnih naselja u Župi dubrovačkoj u jednu cjelinu. Plan je zastario i ne odgovara novoj teritorijalnoj podjeli.

Može se zaključiti da su građevinska područja utvrđena PPO Dubrovnik u većem dijelu 'predimenzionirana' na što upućuje podatak o većim rezervama neizgrađenog prostora (Tablica: Površine i izgrađenost građevinskih područja po naseljima). Također se iz priloženih podataka može zaključiti da je značajan dio rezerviranih površina u prostoru bio u naseljima udaljenijim od obalnog dijela Općine (Gronji i Donji Brgat, Martinovići, Buići, Makoše, Grbavac) za koja je utvrđena i najmanja izgrađenost (svega 20 - 50%).

Tablica: Površine i izgrađenost građevinskih područja po naseljima

Prostorni plan (bivše) općine Dubrovnik			
Naziv naselja	Građevinsko područje naselja /GP/ u ha	Izgrađeni dio GP	
		ha	%
Brašina	22,3	18,5	82
Buići	17,6	9,5	54
Čelopeci	19,0	17,0	89
Čibača	71,9	58,3	81
Donji Brgat	14,7	3,2	22
Gornji Brgat	15,4	6,8	44
Grbavac	6,1	2,9	47
Kupari	47,9	40,6	85
Makoše	13,4	4,6	34
Martinovići	8,0	4,1	51
Mlini	48,3	41,8	86
Petrača	30,2	17,2	57
Plat	26,3	16,6	63
Soline	13,4	11,2	81
Srebrno	20,1	16,9	84
Zavrelje	9,5	9,5	100
Ukupno:	384,1	278,7	73

Urbanistički plan Dubrovnika

Godina izrade: 1980., izmjene i dopune: 1983.,87.,89.,91., status plana: izvan snage

Predviđena nova industrijska (servisno-skladišna) zona i novo gradsko groblje na Dubcu, brza cesta Dubrovnik - zračna luka Čilipi te željeznička pruga i kolodvor na platou Bosanke.

PUMN "Brgat Donji"

Godina izrade: 1982., status plana: izvan snage

Planom je predviđena značajnija stambena izgradnja uz postojeće naselje, ali plan nije realiziran zbog nejasnih imovinskih odnosa, nedostatka temeljne infrastrukture, te pomanjkanja interesa za većom izgradnjom na ovom području.

PUP "Servisna zona Dubac"

Godina izrade: 1985., status plana: izvan snage

Servisno-gospodarski kompleks sa područjem stambene namjene i planiranom izgradnjom društvenog centra. Plan je djelomično realiziran jer je u međuvremenu prostor narušen bespravnom izgradnjom.

PUP "Novo gradsko groblje Dubac"

Godina izrade: 1985., status plana: izvan snage

Predviđeno 14 010 grobnih mjesta uz maksimalno čuvanje i inkorporiranje u kompleks postojećih objekata kulturne baštine (Sv.Vlaho). Plan nije realiziran zbog nemogućnosti rješenja pravnog statusa nekoliko parcela te predlaganja novih lokacija.

Urbanistički projekt "Školski centar - Župa dubrovačka"

Godina izrade: 1985., status plana: izvan snage

Predviđena matična osnovna škola za oko 1000 učenika. Plan je većim dijelom ostvaren.

PUP "Srebrno"

Godina izrade: 1988., status plana: izvan snage

Planirano višefunkcionalni gradski centar s administrativno poslovnim i turističkim sadržajima u užem okruženju Dubrovnika. Predviđeno uređenje kupališno-rekreacijskih sadržaja, te lučice (cca 80 vezova).

Izmjene i dopune PUP "Srebrno"

Godina izrade: 2007., status plana: na snazi

Izmjenama i dopunama PUP-a „Srebrno“ usklađuju se urbanistički parametri i kartografski prikazi s važećom zakonskom regulativom kao i planiranim zahvatima u dijelu koji se odnosi na granice obuhvata hotela Župa.

PUP "Gaj-Beterina"

Godina izrade: 1982., status plana: izvan snage

Planiran je veliki kompleks intenzivne turističke izgradnje i rekonstrukcija ljetnikovca Beterina. Plan nije realiziran zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa. Jedino je realizirana lučica.

Urbanistički projekt "Kostur"

Godina izrade: 1989., status plana: izvan snage

Planirano je 122 stambene jedinice za oko 430 stanovnika iznad postojećeg zaseoka oko crkve i groblja. Plan nije realiziran iz razloga što na ovom području postoje aktivna klizišta te zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa.

PUP "Plat - Soline"

Godina izrade: 1989., status plana: izvan snage

Planirani su veliki turistički kapaciteti i športsko rekreacijski centri oko postojećih i planiranih turističkih kapaciteta. Saniranje bespravne izgradnje.

1.1.4 Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

DEMOGRAFSKA VALORIZACIJA NASELJA

Posebним metodskim postupkom analizirano je izabranih 8 demografskih pokazatelja i zatim data skupna ocjena demografskih prilika za čitavu općinu Župa dubrovačka koristeći raspoložive podatke za 1981. i 1991. godinu, koji su se usporedili s podacima za Dubrovačko - neretvansku županiju i za Republiku Hrvatsku prema popisu iz 1991. godine.

DEMOGRAFSKI POKAZATELJI		OPĆINA ŽUPA DUBROVAČKA	DUBROVAČKO- NERETVANSKA ŽUPANIJA	REPUBLIKA HRVATSKA
1	Prosječna veličina naselja prema broju stanovnika	405	559	715
2	Kretanje broja stanovnika u razdoblju 1981.-1991.- Indeks rasta	137,39	109,20	103,97
3	Dobna struktura stanovništva - Indeks starosti	37,30	63,73	66,66
4	Stanovništvo prema migracijskim obilježjima - % stanov. koje od rođenja stanuje u istom naselju	manje od 40,00	manje od 50,00	52,46
5	Stanovništvo prema školskoj spremi - % stanovništva starog 15 i više godina sa srednjim, višim i visokim obrazovanjem	38,67	51,70	45,31
6	Socijalni status stanovništva - % radnika u ukupnom broju stanovnika u zemlji	34,93	35,64	33,33

7	Radno intenzivna naselja - % radnika-zaposlenih mještana u ukupnom broju radnika koji stanuju u tom naselju	više od 50,00	78,16	63,43
8	Ostala naselja - Dnevne migracije radnika - % radnika-dnevnih migranta koji iz nekog naselja svakodnevno odlaze raditi u druga naseljau ukupnom broju aktivnih stanovnika u zemlji	više od 30,00	14,78	23,93

Prema nekim prosječnim vrijednostima analiziranih demografskih pokazatelja za općinu Župa dubrovačka prema popisima 1981. i 1991. godine opaža se da su u njoj bile povoljnije demografske prilike nego za cjelokupnu Dubrovačko - neretvansku županiju ili za Republiku Hrvatsku u cjelini. To se posebno odnosi na pokazatelje koji ukazuju na privlačnost Župe dubrovačke prema novim stanovnicima, što ima za posljedicu gušću naseljenost, veće useljavanje i veću vitalnost njezinog stanovništva, ali nešto niži stupanj obrazovanosti stanovništva i još uvijek nedovoljnu društveno - gospodarsku razvijenost u odnosu na susjedni grad Dubrovnik.

Na temelju primjene ovog posebnog metodskog postupka tj. unosa podataka i ocjene (vrednovanja) pojedinih izabranih demografskih pokazatelja izvršena je demografska valorizacija svih 16 samostalnih naselja u općini Župa dubrovačka te je predstavljena kategorizacijom svakog pojedinog naselja s naznačenim demografskim prilikama dobivenim vrijednostima kroz ukupan broj bodova za svako samostalno naselje.

Kategorija naselja Demografske prilike Broj bodova	Naselja u općini Župa dubrovačka	Broj bodova	Broj stanovnika 1991. godine
I. Veoma povoljne 36 - 42	KUPARI	36	950
	SREBRNO	36	800
II. Povoljne 29 - 35	MLINI	33	217
	ČIBAČA	32	1.376
	BRAŠINA	29	554
	PETRAČA	29	612
	PLAT	29	318
III. Zadovoljavajuće 22 - 28	GORNJI BRGAT	24	209
	SOLINE	23	219
	ČELOPECI	22	256
	ZAVRELJE	22	171
IV. Nezadovoljavajuće 16 - 21	DONJI BRGAT	19	158
	BUIĆI	18	239
	MAKOŠE	18	178
	GRBAVAC	16	130
V. Nepovoljne 10 - 15	MARTINOVIĆI	13	99
VI. Veoma nepovoljne	-		

4 - 9			
VII. Izrazito nepovoljne - naselja u izumiranju 0 - 3	-		

Na temelju ovako izvršene demografske valorizacije svih samostalnih naselja u općini Župa dubrovačka i identifikacije problema mogu se izvući bitni zaključci:

- Na području općine Župa dubrovačka prisutna je izvjesna polarizacija među naseljima prema demografskim prilikama. Naime, 11 naselja je imalo pozitivne demografske prilike, kako od veoma povoljnih (2), povoljnih (5) i zadovoljavajućih (4), dok je 5 naselja imalo negativne demografske prilike, ali samo kao nezadovoljavajuće (4) i nepovoljne (1), dok ni jedno naselje nije imalo veoma nepovoljne ili izrazito nepovoljne demografske prilike, odnosno ni jedno naselje nije bilo u izumiranju.
- Najbolje ocjenjene demografske prilike imala su naselja koja zajednički čine središnji naseljeni prostor Župe dubrovačke, odnosno ona koja su najatraktivnija i najaktivnija u razvijanju turističke i drugih djelatnosti. To su bila naselja koja su najviše privlačila novo stanovništvo i u kojoj je u proteklom razdoblju došlo do najintenzivnije stambene izgradnje. Zato ne iznenađuje da su to naselja s najpozitivnijim dinamičkim i vitalnim obilježjima, s višim obrazovnim stupnjem i razvijenijom društveno-gospodarskom strukturom.
- Zadovoljavajuće demografske prilike imala su naselja koja su neposredno vezana uz ona središnje položena ili su u znatnoj mjeri orijentirana prema gradu Dubrovniku (G.Brgat) te tako koriste pružene mogućnosti da se pozitivno demografski razvijaju.
- Negativne demografske prilike imaju četiri naselja Postranje i susjedno im naselje Donji Brgat, jer zaista imaju najnepovoljnije geografske uvjete od svih naselja u Župi dubrovačkoj, pa zbog toga su najmanje privlačna, iz čega slijedi zatim nezadovoljavajuća i nepovoljna dinamična i vitalna obilježja stanovništva, kao i najslabija društveno-gospodarska razvijenost. Ovim naseljima nedostaje određena koncentracija i rast broja stanovnika te ne privlače novo mlađe i za rad i za reprodukciju sposobno stanovništvo.
- Bez obzira što ima u Župi dubrovačkoj naselja s negativnim demografskim prilikama, ipak se može biti zadovoljan, jer nema izrazito slabo ocjenjenih naselja prema demografskim prilikama, nema naselja koja se ne bi mogla demografski oporaviti i nema naselja koja izumiru.

Tablica: Kretanje broja stanovnika prema godinama popisa

Naselje	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1. Brašina	137	286 ⁽¹⁾	105	165	94	96	325 ⁽¹⁾	376 ⁽¹⁾	95	88	109	133	704 ⁽⁴⁾	554 ⁽⁵⁾	516	747
2. Buići	179	168	209	235	191	184	228	228	214	208	210	193	213	239	269	359
3. Čelopeci	214	197	203	211	218	198	270	148	150	159	158	150	148	256	425	453
4. Čibača*	268	242	255	261	273	250	201	216	238	276	276	350	740	1 376	1 622	2 301
5. Donji Brgat	243	206	208	230	202	195	160	163	172	160	128	147	160	158	154	152

6.Gornji Brgat	240	192	188	222	274	192	166	184	177	191	204	191	214	209	191	199
7.Grbavac	202	174	173	195	213	211	232	178	161	164	148	118	121	130	102	100
8.Kupari	161	-	134	96	135	157	-	-	178	175	210	287	615	950 ⁽⁶⁾	553	808
9.Makoše	275	248	241	254	246	226	248	205	187	179	153	140	157	178	159	168
10.Martinovići	210	194	185	207	219	209	215	188	151	146	139	117	108	99	102	126
11.Mlini	101	-	116	120	117	114	-	-	117	155	142	356 ⁽⁴⁾	194	217	834 ⁽⁷⁾	943
12.Petrača	203	153	171	186	182	152	172	169	141	142	144	163	349	612	603	806
13.Plat	231	205	201	200	203	199	205	188	171	187	815 ⁽³⁾	215	259	318	268	302
14.Soline	145	115	137	132	126	129	146	125	120	112	133	155	213	219	229	268
15.Srebrno	33	-	33	35	62	67	-	-	113	162	172	183	385	800 ⁽⁶⁾	546	428
16.Zavrelje	146	266 ⁽²⁾	143	134	159	148	248 ⁽²⁾	294 ⁽²⁾	129	121	114	138	141	171	90	171
ŽUPA DUBROVAČKA	2 988	2 646	2 702	2 883	2 914	2 727	2 816	2 660	2 514	2 625	3 255	3 036	4 721	6 486	6 663	8 331

* sadrži podatke naselja Mandaljena, koje je u međupopisnom razdoblju 2001.-2011. godine postalo zasebno statističko naselje

1) obuhvaća I stanovništvo naselja Kupari I Srebrno

2) obuhvaća I stanovništvo naselja Mlini

3) uključeni su I radnici I članovi njihovih obitelji koji su gradili HE Dubrovnik I stanovali u radničkom naselju u Platu

4) uključen I dio naselja zaselak Podbrašina

5) vjerojatno uključen samo dio dijela naselja zaselka Podbrašina, a dio je vjerojatno uključen u naselje Srebrno

6) procjena raspodjele po naseljima, jer su naselja Kupari I Srebrno zajedno imala 1 750 stanovnika

7) teritorijalnom promjenom vjerojatno je naselje Mlini prošireno dotadašnjim dijelovima naselja Brašina, Srebrno I Zavrelje

Već samo ovih nekoliko napomena i zaključaka upućuje u kojem pravcu bi trebalo dugoročno i prioritarno usmjeravati pažnju lokalnih vlasti i društva u prostoru Župe dubrovačke. Ulaganjem u gospodarstvo moći će se više postići i u razvijanju društvenih djelatnosti. Uz odgovarajuću gospodarsku, socijalnu, komunalnu, stambenu, demografsku i druge politike moguće je zadržati pozitivne i popraviti negativne demografske prilike u pojedinim naseljima. U prvo vrijeme pažnju treba usmjeriti obnovi nakon stradanja u Domovinskom ratu, a zatim nastavku razvitka u skladu s mogućnostima i vrijednostima ovog prostora.

Povoljne demografske prilike prisutne u Župi dubrovačkoj u vrijeme popisa 1991. godine bitno su se pogoršale i izmijenile uslijed jugoslavensko - velikosrpsko - crnogorske agresije i okupacije područja Župe dubrovačke (1991.-1992. godine) i tijekom trajanja Domovinskog rata (1991. - 1995. godine) na području Hrvatske, ali i susjedne Bosne i Hercegovine.

Do tog pogoršanja i izmjena došlo je zbog toga što je uslijed ratnih prilika smrtno stradalo 27 Župljana, a kao registrirani prognanici bilo je napustilo svoje domove ukupno 5.084 osoba, koji su se privremeno smjestili u gradu Dubrovniku, kasnije u Istri i ostalim dijelovima Sjevernog Hrvatskog primorja, a na kraju u hotelu "Astarea" u Župi dubrovačkoj, dok je manji broj ostalih prognanika ili iseljenika samostalno otišao i smjestio se kod svoje rodbine, odnosno otišao u druge krajeve Hrvatske i u inozemstvo. Može se utvrditi da su se u međuvremenu vratili svi prognanici koji su to željeli nakon što je uslijedila obnova njihovih domova i osposobljavanje za život.

Zbog propasti bivše države i stjecanja hrvatske samostalnosti, okupacije i ratnih stradanja, kao i duže gospodarske stagnacije došlo je do izvjesnog trajnog iseljavanja stanovništva, više ranije doseljenog srpsko-pravoslavnog i jugoslavenske orijentacije, a manje domaćeg hrvatsko-katoličkog stanovništva. Na temelju procjene lokalnih vlasti iz 1996. smatralo se da tada na području Župe dubrovačke nije bilo prisutno u mjestu prebivališta oko 700 osoba (pomorci, prognanici, obitelji na radu u inozemstvu i odseljeni). To znači da je tada u Župi dubrovačkoj bilo prisutno i živjelo oko 5.800 stanovnika. Uzimajući u obzir sve ono što se dogodilo nakon toga, a prema prvim rezultatima posljednjeg službenog popisa iz 2001. godine, u Župi dubrovačkoj je stalno bilo prisutno i živjelo 6.014 stanovnika. Njegova struktura na taj način je nešto promijenjena, ali ne u takvom opsegu da bi bitno bile pogoršane demografske prilike. Danas je nešto manje stanovnika koji su bili iskazani kao Srbi, Crnogorci i Jugoslaveni, nešto je malo pogoršana dobra struktura, ali i struktura stanovništva prema aktivnosti i djelatnostima zbog gospodarske stagnacije.

Proces urbanizacije složeni je proces mijenjanja jednog prostora, koji bitno utječe na promjenu strukture naselja. Najprije nastupaju procesi deagrarizacije i industrijalizacije, a u najnovije doba procesi tercijarizacije i kvartarizacije (među kojima se osobito ističe niz novih poticaja vezanih za pružanje raznih usluga), koji razbijaju izoliranost pojedinih naselja i krajeva. Ta preobrazba prostora sadrži izmjene njegove društvene i gospodarske strukture, funkcija i fizionomije. Prostor poprima gradska obilježja i način života, te u njemu dolazi do odgovarajućih vidljivih vanjskih promjena u krajoliku.

Pod utjecajem općeg globalnog razvitka i tih suvremenih procesa na cjelokupnom prostoru Hrvatskog primorja, uključujući tu i prostor Dubrovačko - neretvanske županije, a osobito pod snažnim djelovanjem deagrarizacije i urbanizacije, industrijalizacije i razvitka turizma, šire se gradska naselja i jača preobrazba njihovih okolica, u kojima se počinju razvijati nove gospodarske i središnje uslužne funkcije i jače razvijaju njezina gradska i prigradska naselja te središta rada. Rezultat toga je da se postepeno sve više urbaniziraju naselja u tom prostoru.

Širenjem procesa urbanizacije prema okolici gradova dolazi do postupne društveno-gospodarske preobrazbe prostora i pojedinih naselja, koja poprimaju neka gradska obilježja, ali se još u nekima, više ili manje, miješaju osobine gradskog i seoskog načina života. Najprije se mijenjaju strukture stanovništva i domaćinstava (kućanstava), što se zatim odražava na osnovni izgled i strukturu njihovih kuća, a time se uvjetuje fizionomska i funkcionalna preobrazba naselja. Tako se između gradskih središta i seoskih naselja razlikuju prijelazna urbanizirana naselja.

Taj proces najintenzivniji je bio gdje okosnice urbanizacije slijede prometne osovine. Ta je preobrazba, među ostalim, izražena prisutnim okosnicama urbanizacije na pravcima duž obale. One se spontano razvijaju, kao pozitivna novija tendencija. Veoma su nejednako urbanizirane, ponegdje malo i isprekidane i zato još nisu u cjelosti dovršene i međusobno povezane.

Unutar 16 samostalnih naselja u Župi dubrovačkoj razlikuje se oko 60 sadašnjih i bivših zaselaka ili dijelova naselja. Prosječna veličina naselja 1981. godine bila je 300 stanovnika, 1991. godine 405 stanovnika, dok je 2001. godine bila 416 stanovnika.

U cijeloj svojoj povijesti, pa tako i u suvremenim prilikama, Dubrovnik je u tolikoj mjeri razvio svoje funkcije i utjecaj da nije dopustio stvaranje drugih jačih središta u svojoj blizini. To se odrazilo i na razvitak naselja u

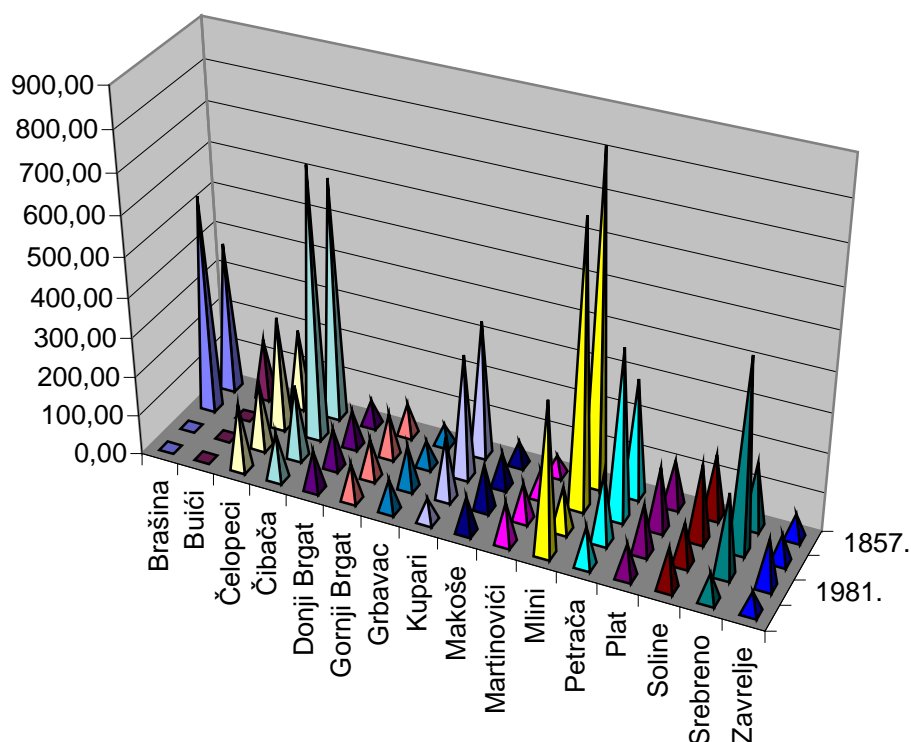
Župi dubrovačkoj. Međutim, to ne znači da nije došlo do njihove društveno-gospodarske i prostorno-fizionomske preobrazbe.

Na temelju modela diferenciranja novih općina prema stupnju društveno-gospodarske preobrazbe prema podacima popisa iz 1991. godine Župa dubrovačka je imala obilježja urbane općine s manjim udjelom poljodjelskog stanovništva (4,67%) od hrvatskog prosjeka (9,1%) i većim udjelom radnika u aktivnom stanovništvu u zemlji (79,99%) od hrvatskog prosjeka (73,6%).

Isto tako Župa dubrovačka je postala sastavni dio gradske regije Dubrovnika, koja se proteže od naselja Slano na sjeverozapadu do gradića Cavtata na jugoistoku, preuzimajući na sebe neke funkcije za potrebe grada Dubrovnika (industrijsko-servisna zona, turizam, stanovanje), ali i na takav način što je iz 12 njezinih samostalnih naselja (svi osim 4 naselja u Postranju: Grbavac, Martinovići, Makoše i Buići) svakodnevno odlazilo raditi u grad Dubrovnik više od 25% njihovih radnika. Time je potvrđena njihova uska međusobna povezanost i međuzavisnost.

U vrijeme popisa iz 1981. godine odlukom državnih vlasti, a vodeći računa o postepenoj preobrazbi i urbanizaciji područja Župe dubrovačke u neposrednoj blizini Dubrovnika, naselja u Župi dubrovačkoj izgubila su status samostalnih naselja i postala sastavni dio gradskog naselja Dubrovnik. Ona su se već tada djelomično transformirala i činila prigradsko urbanizirano područje gradske aglomeracije Dubrovnika. Obzirom da su nedavno naselja u Župi dubrovačkoj ponovno stekla status samostalnih naselja, na temelju raspoloživih podataka iz 1991. godine i uz pomoć modela izdvajanja urbaniziranih naselja u Republici Hrvatskoj, uočljiva je njihova društveno-gospodarska preobrazba. Na temelju ispunjavanja odgovarajućih kriterija može se utvrditi da su naselja Brašina, Čelopeci, Čibača, Donji Brgat, Gornji Brgat, Kupari, Mlini, Petrača, Plat, Srebrno i Zavrelje, a po svemu i Soline, dobila status jače urbaniziranih naselja i tako postigla visok stupanj društveno-gospodarske preobrazbe. Sva ova naselja imala su manje od 10% poljodjelskog stanovništva i više od 75% radnika u aktivnom stanovništvu u zemlji. Jedino četiri naselja u Postranju: Buići, Grbavac, Makoše i Martinovići, koja su najviše vezana za razvitak poljodjelstva i imaju najslabije uvjete za razvitak drugih djelatnosti, ne samo da nisu ispunjavali gore navedene kriterije, nego ni kriterije za slabije urbanizirana naselja, pa su i dalje zadržala status ruralnih naselja i slab intenzitet društveno-gospodarske preobrazbe. Zato se može smatrati da područje Župe dubrovačke, odnosno područje 12 njezinih jače urbaniziranih naselja, i dalje čini predgrađe ili prigradsko urbanizirano područje unutar gradske aglomeracije Dubrovnika.

Grafički prilog: Indeks kretanja broja stanovnika 1857. - 1991. godine

Velika stambena izgradnja na području priobalnih mjesta (Kupari, Srebreno, Mlini, Zavrelje, Soline i Plat), ali i u unutrašnjosti Župe dubrovačke (Čibača i uz Župsko polje: Brašina, Petrača i Čelopeci, a manje na području Brgata i Postranje), zbog potreba nastalih uslijed brzog gospodarskog razvitka i negativnih posljedica potresa iz 1979., ali i potreba grada Dubrovnika za novim građevnim područjima, potpuno je izmijenila strukturu naselja i stvorilo pravu urbanističku zbrku, koja uglavnom nije poštivala neka osnovna pravila urbanizacije. Gradilo se bespravno, “na divlje” (više stotina stanova i kuća), bez i mimo prostornih planova, urbanističkih uvjeta i građevinskih dozvola, gradilo se na pomorskom javnom dobru, u infrastrukturnim koridorima, na kvalitetnom poljodjelskom zemljištu, kuće odudaraju od ambijenta i šireg okruženja, odnosno ne samo da se ne uklapaju nego mnoge od njih i nagrđuju prirodni i dugogodišnjim radom oblikovani krajolik.

Mijenjala su se neka tradicionalna obilježja Župe dubrovačke, mentalitet njegovih stanovnika i njihovo ponašanje u prostoru, što se podjednako odnosilo na domaće i doseljeno stanovništvo. Pod naletom nesmiljene i neosmišljene urbanizacije Župa dubrovačka je žrtvovala veliki dio svoje prirodne ljepote i identiteta, da bi od ruralnog postalo pretežno urbanizirano područje i predgrađe Dubrovnika.

Ta preobrazba drastično je prekinuta ratnim vihorom i okupacijom 1991. - 1992. godine, a djelomično i kasnije gotovo do kraja 1995. godine povremenim neprijateljskim djelovanjem, u kojima je stalnim granatiranjem, a posebice pljačkom i spaljivanjem, razoreno i devastirano više stotina kuća, a uništeni su ili teže oštećeni gotovo svi gospodarski objekti te kulturno-povijesni i sakralni spomenici. Velike štete su

pričinjene na poljodjelskom zemljištu, poljodjelskim prostorijama, strojevima i alatima, osiromašen je stočni fond, a spaljene su u velikom dijelu i šumske površine.

Prema podacima Komisije za popis i procjenu ratne štete Dubrovačko-neretvanske županije na stambenim objektima u Župi dubrovačkoj pričinjena je šteta na ukupno 2.163 stana, koji su označeni sljedećim kategorijama oštećenja:

I. kategorija 298 stanova, II. kategorija 481 stan, III. kategorija 453 stana,
IV. kategorija 439 stanova, V. kategorija 353 stana i VI. kategorija 139 stanova.

U oblasti hotelijerske i ugostiteljske djelatnosti u Župi dubrovačkoj potpuno su opljačkani i uništeni hoteli: “Ambasador”, “Orfej” i “Plat” u Platu, “Astarea” i “Mlini” te depandanse “Studenac” u Mlinima, “Orlando” i “Župa” u Srebrnom, “Kupari”, “Pelegrin”, “Grand”, Galeb i “Goričina” u Kuparima, brojne depandanse, vile i kampovi, odmarališta, ugostiteljski objekti, prateći hotelski sadržaji i drugi sadržaji i objekti u funkciji turizma.

Opljačkana je ili uništena oprema i devastirani su prostori proizvodnih pogona hidrocentrala u Platu i Mlinima, pogona za potrebe građevinarstva, tiskare, kamenorezačke radionice, automatske telefonske centrale, rasadnika Stanice za južne kulture, gotovo sve trgovine, benzinska stanica, obrtničke i uslužne radnje.

Tako je nakon 90 godina razdoblja relativnog rasta, Župa dubrovačka u nekim stvarima vraćena gotovo na stanje onom s početka XX. stoljeća, ali sada bez ondašnjih prirodnih resursa i s ranama u prostoru. Nije zato za čuditi se što je državna vlast općini Župa dubrovačka dodijelila status područja posebne državne skrbi.

Sve to pokazuje da su središta rada pokretači života među samostalnim naseljima na nekom području, a gradovi nositelji funkcionalnog ustrojstva prostora. Oni organiziraju i najviše utječu na razvitak složenog sustava proizvodnje, razmjene i potrošnje materijalnih dobara i uslužnih funkcija ne samo za svoje stanovništvo nego i za svoju užu i širu okolicu. Tako se pod utjecajem gradskih središta Dubrovnika u Župi dubrovačkoj razvijaju naselja i postepeno stvara lokalno središte. Najprije se ističe s polugradskim izgledom, funkcijama i obilježjima života, da bi se u novije vrijeme, djelomično i pod njegovim utjecajem, počela bitno mijenjati demografska strukturu seoskih naselja, odnosno dinamika urbanizacije u okolici..

Sadašnje zaostajanje u gospodarskom i društvenom razvitku te neke dosadašnje problematične spontane tendencije u prostornom i demografskom razvitku područja općine Župa dubrovačka zahtijevaju sagledati probleme, poteškoće i ograničenja u razvitku ovog područja, a prostorno planskim dokumentima popraviti ono što je upropašteno bespravnom i stihijskom izgradnjom posljednjih desetljeća te ukazati put prema daljnjoj izgradnji i razvitku. Tim aktivnostima mora se popravljati i unapređivati ovo stanje, a time i podizati standard života u ovom području.

GOSPODARSKI PODACI

Područje Župe dubrovačke u gospodarskom smislu obilježavaju sljedeće karakteristike:

- plodno zemljište, prikladno podneblje, dovoljne količine vode i donekle zadovoljavajuća konfiguracija terena, posebno u polju i na padinama (terase-doci) temeljni su uvjeti bili za razvitak poljodjelstva i stočarstva,
- morski akvatorij i morska pučina pružali su mogućnosti razvitka ribarstva,
- prikladna obala i plaže, toplo i čisto more, povoljna klima, raznovrsna vegetacija te privlačan i ugodan krajolik bili su i ostali temelj razvitka turizma u ovom kraju,
- bogate zalihe kamena pružale su mogućnost njegove eksploatacije za potrebe u građevinarstvu, ali se time stvarao ekološki problem u krajoliku Župe dubrovačke, koji škodi razvitku drugih djelatnosti i životu u ovom prostoru,
- obilje vode u prostoru Župe dubrovačke ili njezino dovodenje iz susjednih krajeva stvorili su mogućnost korištenja vode ne samo radi opskrbe pitkom vodom, već i za dobivanje električne energije te za navodnjavanje plodnih polja.
- Ostale komparativne prednosti Župe dubrovačke za razvitak gospodarstva i društvenih djelatnosti još više podržavaju i povećavaju vrijednost već istaknutih prirodnih pogodnosti kraja:
- povoljan geografski položaj u širem prostoru, većinom orijentiranom prema razvitku turizma,
- neposredna blizina grada Dubrovnika,
- zadovoljavajuća prometna povezanost,
- pripadanje dijelu državnog graničnog područja,
- osnivanje jedinice lokalne samouprave na cjelovitom području Župe dubrovačke.

1.1.5. Svojstvenost prometne infrastrukture

CESTOVNI PROMET

Postojeća cestovna prometna mreža na području Općine Župa Dubrovačka sastoji se od dvije državne ceste, jedne županijske ceste i tri lokalne ceste sa ukupnom dužinom razvrstane cestovne mreže od 29,89 km sukladno važećoj Odluci o razvrstavanju javnih cesta te podacima Hrvatskih cesta Ispostava Dubrovnik i Županijske uprave za ceste Dubrovačko – neretvanske županije.

Postojeće razvrstane prometnice na području Općine Župa Dubrovačka

DRŽAVNE CESTE:

DC-8	Granica sa G. Dubrovnikom - granica sa O. Konavle	9,991 km
DC-223	DC-8 (Dubac) - granica sa Bosnom i Hercegovinom (Ivanica)	4,6 km

ŽUPANIJSKE CESTE:

ŽC-6243	Brgat - (Barbara DC-223) - Grbavac - Petrača – DC-8	7,381 km
----------------	---	-----------------

LOKALNE CESTE:

LC-69048	Brgat (DC-223) - Komolac (DC-8)	1,2 km
LC-69049	Brgat (DC-223) - Žarkovica - Bosanka	2,222 km
LC-69050	DC-8 - Čelopeci – DC-8	4,5 km

Prometna mreža državnih cesta sastoji se od dvije državne ceste (D-8 i D-223). Takozvana Jadranska turistička cesta (D 8) proteže se Općinom Župa Dubrovačka od granice sa Gradom Dubrovnikom do granice sa Općinom Konavle u ukupnoj duljini od 9,99 km, dok se državna cesta D - 223 proteže od križanja na Jadranskoj turističkoj cesti na Dubcu do granice sa Republikom Bosnom i Hercegovinom na Ivanici u ukupnoj dužini od 2,83 km. Prometna mreža županijskih cesta na području Župe Dubrovačke sastoji se od jedne županijske ceste Ž - 6243 Brgat - (Barbara D 223) - Grbavac - Petrača - D 8 u dužini od 7,38 km. Lokalna prometna mreža se sastoji od slijedeće tri lokalne ceste: L - 69048 Komolac (D 8) - Šumet - Brgat (D - 223) dužine 1,00 km, L - 69049 Bosanka - Brgat (D - 223) dužine 2,22 km, te L - 69050 D 8 - Čelopeci - D 8 dužine 4,40 km.

Sveukupna dužina razvrstane cestovne mreže na području Općine Župa Dubrovačka prema podacima Hrvatskih cesta Ispostava Dubrovnik i Županijske uprave za ceste Dubrovačko – neretvanske županije iznosi 27,82 km od čega 12,82 km otpada na državne ceste, 7,38 km na županijske ceste a 7,62 km na lokalne ceste. Sve navedene prometnice imaju asfaltni kolnik u punoj dužini.

Okosnicu ove prometne mreže kao i na ostalim dijelovima Dubrovačko – neretvanske županije čini državna cesta D - 8 (Jadranska turistička cesta) koja ide cijelom dužinom priobalnog dijela Općine Župa Dubrovačka od njene granice sa Gradom Dubrovnikom do granice sa Općinom Konavle. Ova dionica Jadranske turističke ceste koja prolazi područjem Općine Župa Dubrovačka bila je u kategoriji djelomično srušene prometnice obzirom da je bila na tri mjesta minirana. Sva minirana mjesta su odmah nakon oslobađanja bila u potpunosti sanirana mada se radilo o većim štetama obzirom da je trebalo napraviti dva vijadukta na lokaciji Duboka Ljuta (jedan dužine 50 metara a drugi dužine 25 metara).

Prometno tehničke karakteristike Jadranske turističke ceste na njenom dijelu koji prolazi područjem Općine Župa Dubrovačka nisu zadovoljavajuće obzirom da je ova prometnica na području ove Općine postala gotovo stambena prometnica što znatno usporava odvijanje prometa na njoj te stvara znatne probleme u sigurnosti odvijanja prometa. Najveći problem jest veliki broj stambenih objekata uz prometnicu koji imaju direktan izlaz na ovu glavnu prometnicu te većim dijelom neadekvatni spojevi između prometnica nižeg reda i ove prometnice odnosno hijerarhijski nepravilnog načina spajanja mreže nižeg i višeg reda, te velikog broja pješaka koji se kreću po kolniku obzirom da ne postoje izdvojene pješačke površine uz prometnicu na onim dijelovima gdje ona prolazi kroz naselja. Ovaj problem se može kvalitetno riješiti jedino izgradnjom obilaznice Župe Dubrovačke koja bi trebala na sebe preuzeti kompletan tranzitni promet koji sada prolazi Jadranskom turističkom cestom tako da ova može postati glavna sabirna prometnica Župe Dubrovačke na kojoj bi se tada mogli stvoriti mnogo povoljniji sigurnosni i prometno - tehnički uvjeti za odvijanje prometa.

Do trenutka izgradnje obilaznice bilo bi potrebno na Jadranskoj turističkoj cesti izgraditi treću traku za spora vozila na dionici Dubac - Kupari. Uz to bi trebalo adekvatno prometno urediti sve spojeve sa prometnicama nižeg reda osim spoja državne ceste D - 8 i lokalne prometnice L - 69050 na križanju gdje ona silazi u servisnu zonu Dubac te križanja na kojem se promet odvaja za VU Kupari, koja su uređena na zadovoljavajući način. Bilo bi potrebno izgraditi pješačke hodnike uz ovu prometnicu na njenim dijelovima koji prolaze kroz naselja. Obilaznica Župe Dubrovačke neophodna je ne samo iz razloga rješavanja pitanja sigurnosti odvijanja tranzitnog prometa kroz ovo područje već i zbog toga što se na drugi način ne može zadovoljiti očekivana prometna potražnja koja će se pojaviti na ovom području jako brzo a ta obilaznica je

ujedno rješenje za povezivanje najjužnijeg dijela Republike Hrvatske sa ostalim dijelovima države. Od čvora Osojnik prema jugoistoku gradit će se auto-cesta alternativno brza cesta u istom koridoru.

Osim Jadranske turističke ceste ovom Općinom prolazi i državna cesta D - 223 koja je također bila u kategoriji djelomično srušenih prometnica obzirom da je na dva mjesta bila minirana. Minirana mjesta na državnoj cesti D - 223 su nakon oslobođenja također u potpunosti sanirana. Ova prometnica je prije osamostaljenja Republike Hrvatske bila u funkciji povezivanja ovog dijela Hrvatske sa zaleđem odnosno Bosnom i Hercegovinom te dalje Srbijom dok je sada u novom geopolitičkom položaju izgubila svoje nekadašnje mjesto u cestovnoj prometnoj hijerarhiji.

Prometno tehničke karakteristike ove prometnice su dosta dobre i obzirom na planirano prometno opterećenje neće biti potrebni značajniji zahvati na prometnici već je jedino potrebno urediti gornji nosivi sloj obzirom na njegovu oštećenost uslijed prolaska teških vozila neprijatelja i nemogućnosti redovnog održavanja prometnice tijekom okupacije i kasnijih ratnih operacija u neposrednoj blizini. Sadašnji promet na ovoj prometnici se sastoji od izvorno - ciljnog prometa koji generira sam prostor Općine Župa Dubrovačka i ne očekuje se u bližoj budućnosti da bi moglo doći do promjene po tom pitanju sve do trenutka normalizacije stanja između Republike Hrvatske i Srpskog entiteta unutar Republike Bosne i Hercegovine preko kojeg se ova cesta nastavlja dalje.

Županijska cesta Ž – 6243, Brgat - (Barbara D 223) - Grbavac - Petrača - D 8 ima ukupnu dužinu od 7,38 km i za vrijeme okupacije ovog područja nije doživjela ratna razaranja mada joj je kolnik u dosta lošem stanju. Ova županijska cesta povezuje gornja naselja Župe Dubrovačke i ukupno gledajući je u dosta lošem stanju sa mjestimično teškim prometno tehničkim elementima (mala širina prometnice, mjestimično veliki uzdužni nagibi, mali radijusi krivina i dotraja kolnik) te sa križanjima na državnim cestama odnosno mreži višeg reda koje treba neophodno urediti. Križanje ove županijske ceste i državne ceste D - 223 ima teške elemente obzirom da se ova prometnica odvaja pod oštrim kutom i mora odmah svladavati jak uzdužni nagib da bi se što prije uhvatila terena dok na lokaciji samog križanja treba osigurati traku za lijeve skretače sa glavne prometnice i urediti cijelo križanje. Što se tiče križanja između ove prometnice i Jadranske turističke ceste na području Brašine njeni prometno - tehnički elementi su još lošiji jer je to križanje potpuno nepregledno i neuređeno a obzirom na jak promet na Jadranskoj turističkoj cesti i izrazito opasno te ga je potrebno što prije građevinski i prometno urediti. Sama županijska cesta Ž - 6243 je također u dosta lošem i zapuštenom stanju te bi je trebalo generalno obnoviti uz intervencije na pojedinim dionicama po pitanju horizontalnih i vertikalnih elemenata trase.

Ostali dio razvrstane cestovne prometne mreže Općine Župa Dubrovačka čine tri lokalne prometnice (L - 69048, L - 69049 i L - 69050) od čega samo jedna od ovih prometnica ima izlaz i ulaz sa Jadranske turističke ceste (L - 69050, D 8 - Čelopeci - D-8) koja čini kičmu cestovnog prometa kako cijele naše Županije tako i Općine Župa Dubrovačka. Lokalna cesta L - 69050 prolazi kroz Župsko polje i ima ulaz sa Jadranske turističke ceste gdje se spušta u servisnu zonu Dubac da bi se preko Čelopeka, Mandaljene i Kupara ponovno vratila na Jadransku turističku cestu.

Početni dio ove lokalne ceste je u dosta dobrom stanju sa dobrim elementima sve do izlaza iz servisne zone Dubac gdje se prometnica sužava i sve do svog ponovnog izlaza na Jadransku turističku cestu ima nepovoljne prometno tehničke elemente (uzak te prilično oštećen kolnik bez pješačkih hodnika i sa

križanjem na D - 8 u Kuparima koje se mora obavezno rekonstruirati zbog svoje nesigurnosti, nepreglednosti i loših prometno -tehničkih elemenata).

Lokalna prometnica L – 69050 ima velike probleme pri prolasku kroz naselje Petrača što je potrebno riješiti vjerojatnim premještanjem trase južno od naselja Petrača. Osim lokalne prometnice L - 69050 koja ima važno mjesto pri unutarnjem povezivanju Općine Župa Dubrovačka imamo još dvije lokalne ceste od kojih je lokalna cesta L - 69049 Brgat (D-223) - Žarkovica - Bosanka u funkciji povezivanja platoa Bosanke sa ostalom prometnom mrežom. Ova prometnica također ima dosta loše elemente ali obzirom na promet koji se odvija njome to ne predstavlja veliki problem ali bi i ona trebala s vremenom doći na red za uređenje kada sada potpuno neupotrjebljeni plato Bosanke dobije adekvatnu namjenu. Ova prometnica tijekom Domovinskog rata nije doživjela veća razaranja kao ni lokalna cesta L - 69050 osim od prolaska teških vozila neprijatelja te od nemogućnosti njenog održavanja tijekom tog perioda te kasnije za vrijeme ratnih operacija u neposrednoj blizini što je sigurno oštetilo ove oba dvije prometnice te bi im trebalo sanirati gornji nosivi sloj.

Treća lokalna prometnica L - 69048 Brgat (D-223) - Komolac (D –8) ide u dužini od 1,00 km područjem Općine Župa Dubrovačka i najveća joj je uloga tvoriti svojevrsnu obilaznicu područja grada Dubrovnika jer pruža mogućnost stanovnicima Župe Dubrovačke koji idu u pravcu Splita da obiđu područje sa najgušćim prometom iznad samog grada Dubrovnika. Ova prometnica ima dosta teške prometno - tehničke elemente (veliki i dugi uzdužni nagib, skoro kontinuirano, te dosta loše uređena križanja kako sa mrežom višeg reda tako i sa mrežom nižeg reda). Ova prometnica spadala je u kategoriju prometnica sa većim oštećenjima obzirom da je bila minirana na dva mjesta koja su odmah nakon oslobođenja u potpunosti sanirana.

Područje Općine Župa Dubrovačka je prema Odluci o izmjenama i dopunama odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (N.N. 143/02) na adekvatan način pokriveno razvrstanom cestovnom prometnom mrežom.

Prema ovoj odluci na području Općine sada uz dvije državne ceste postoji jedna županijska i tri lokalne ceste i na taj način je pravilno valorizirana postojeća cestovna mreža i dana je prava važnost sadašnjoj županijskoj cesti Ž - 6243 obzirom na njezin granični položaj te je u razvrstanu mrežu cestovnih prometnica ušla i lokalna cesta L - 69050 koja ide preko servisne zone Dubac i Župskog polja i predstavlja važnu prometnicu za Župu Dubrovačku. Najvažnije nerazvrstane prometnice su sada cesta D-8 - Čibača - L 69050 te pristupne prometnice koje sa Jadranske turističke ceste idu do naselja Srebrno, Mlini i Plat te do VU Kupari.

Kod ovih nerazvrstanih cesta u najlošijem je stanju prometnica D-8 - Čibača - L 69050 obzirom da je potrebna intervencija na njenom križanju sa Jadranskom turističkom cestom jer je nesigurno, nepregledno i bez adekvatnih građevinskih i prometnih rješenja obzirom da se nalaze na glavnoj prometnoj kičmi cijele županije, a da ne spominjemo jak nagib i male radijuse te uzak kolnik naročito na njenom dijelu koji prolazi područjem naselja Čibača.

Na ostalom dijelu ove prometnice problem je u tome što je kolnik nedovoljne širine a cijelom njenom dužinom potrebno je urediti habajući sloj koji je oštećen dijelom zbog prolaska teških vozila neprijatelja tijekom okupacije dijelom zbog pogodaka granata koje su pale na prometnicu te zbog neredovitog

održavanja iste uslijed okupacije i kasnijih ratnih djelovanja u neposrednoj blizini te radi nedostatka sredstava.

Što se tiče ostalih nerazvrstanih prometnica u najlošijem stanju su križanja prometnica koje ulaze u naselja Srebrno i Mlini sa Jadranskom turističkom cestom dok je prometnica koja ulazi u naselje Mlini u cijeloj dužini u dosta lošem stanju i morala bi biti rekonstruirana cijelom dužinom.

Sve nerazvrstane prometnice su u dosta lošem stanju zbog prolaska teških vozila neprijatelja za vrijeme okupacije te zbog njihovog granatiranja u tom periodu te kasnije tijekom ratnih operacija u neposrednoj blizini i zbog gotovo nikakvog održavanja tijekom posljednjeg vremena od Domovinskog rata do danas.

Sve navedene nerazvrstane prometnice u funkciji su kako unutarnjeg povezivanja same Općine Župa Dubrovačka tako i njenog povezivanja na Jadransku turističku cestu obzirom da svaka od njih ima bar jedno križanje sa ovom državnom cestom što pokazuje koliki je problem koji se treba riješiti na jedan jedini način a to je izgradnjom obilaznice Župe Dubrovačke koja će riješiti pitanje nepravilnog hijerarhijskog načina vezivanja mreže prometnica višeg i nižeg reda te izmjestiti tranzitni promet tako da više ne ide kroz skoro sva naselja Župe Dubrovačke i omogućiti pravilno uređenje prometnica i prometne mreže Općine Župa Dubrovačka.

Nakon oslobođenja Župe Dubrovačke inženjerske jedinice Hrvatske Vojske su izgradile makadamsku prometnicu u obliku slova Y od županijske ceste Ž - 6243 na području Brašine do vrha Malaštica preko kojeg prolazi granica između Republike Hrvatske i republike Bosne i Hercegovine do kojeg se prije nije moglo doći sa Hrvatske strane. Ova prometnica ima veliko strateško značenje sa aspekta odbrane ovog dijela Republike Hrvatske i bilo bi je potrebno kompletno urediti tako da dobije asfaltni kolnik u cijeloj dužini da bi u svakom trenutku bez obzira na vremenske uvjete mogla pružiti brzu i sigurnu vezu prema tom dijelu Hrvatske granice koja je od iznimne važnosti obzirom na uzak pojas kojim se Hrvatska na tom dijelu proteže između mora i granice.

Po svemu ovome može se zaključiti da je cestovna prometna mreža Općine Župa Dubrovačka, razvrstana i nerazvrstana, doživjela velika razaranja za vrijeme okupacije te kasnije zbog ratnih djelovanja u neposrednoj blizini odnosno zbog povremenih napada neprijatelja koji su trajali sve do kraja 1995. Cestovna prometna mreža Općine Župa Dubrovačka ulazi u kategoriju "većih oštećenja" ako ne u kategoriju "djelomično srušenih" i kao takva zaslužuje posebnu pažnju pri svom vraćanju u prijašnje stanje s potrebom istovremenog osuvremenjivanja odnosno rekonstrukcije i poboljšanja pojedinih dionica tako da se odmah ide na viši stupanj uređenja kako bi se cijela prometna mreža odmah pripremila za konačno rješenje kada će postojati obilaznica tako da ne bi trebalo poduzimati kasnije intervencije koje su se mogle odmah izvesti obzirom da je planirani prometni sustav na ovom području poznat.

Na području Općine Župa Dubrovačka postoji jedna benzinska postaja na Jadranskoj turističkoj cesti D - 8 koja je puštena u rad 2003. Bilo bi potrebno izgraditi jednu benzinsku postaju na području Općine Župa Dubrovačka za opskrbu plovila gorivom.

Na području Općine Župa Dubrovačka prema Uredbi o graničnim prijelazima u Republici Hrvatskoj (Narodne novine 97/96) imamo jednu privremenu kontrolnu točku za cestovni promet na državnoj granici s Republikom Bosnom i Hercegovinom "Gornji Brgat - Ivanica" na državnoj cesti D - 223.

Javni gradski promet na području Općine Župa Dubrovačka zastupljen je sa tri linije. To su linije broj 10 Dubrovnik – Cavtat, broj 16 Dubrovnik – Plat i broj 23 Dubrovnik – Buići. Linija broj 10 ide prosječno svako jedan sat osim u dva vršna perioda od po sat vremena kada ide svako 15 minuta. Ova linija javnog gradskog prometa prolazi područjem Općine Župa Dubrovačka Jadranskom turističkom cestom s tim da na području Čibače silazi na nerazvrstanu cestu D-8 - Čibača - L 69050 pa ide dalje lokalnom cestom L - 69050 i vraća se ponovo na Jadransku turističku cestu u Srebrnom i ide njom dalje sve do Cavtata.

Na ovaj način ide najveći broj polazaka na ovoj liniji dok manji dio polazaka ne skreće kroz Župsko polje već se cijelo vrijeme kreće po Jadranskoj turističkoj cesti. Vođenjem ove linije na ovakav način znatno se pomoglo stanovništvu Župe Dubrovačke naročito onom dijelu koji ne stoji uz Jadransku turističku cestu. Linija broj 16 Dubrovnik – Plat polazi svako otprilike sat vremena s tim da svi polasci ne idu do Plat već dio završava u Srebrnom. Ova linija služi kao ispomoć liniji broj 10 obzirom da dosta stanovništva Župe Dubrovačke radi u Dubrovniku. Linija broj 23 Dubrovnik – Buići donekle je olakšala život stanovnika gornjih sela Župe Dubrovačke. Ova linija prometuje prema Dubrovniku preko Brgata i Komolca i ima sedam polazaka dnevno.

POMORSKI PROMET

Na području Općine Župa dubrovačka nalaze se sljedeće luke otvorene za javni promet:

Naselje	Naziv/lokalitet	Nazivi luka prema važećoj uredbi	Vrsta (PL, TL)	Značaj (M, D, Ž, L)	Napomena
Kupari	Kupari	Luka Kupari	PL	L	ne funkcionira kao luka otvorena za javni promet proširenje
Mlini	Mlini	Luka Mlini	PL	L	proširenje
Plat*	Hidrocentrala	Luka Plat	PL	L	proširenje
Srebrno**	Srebrno	Luka Srebrno	PL	L	proširenje

PL-putnička luka, TL-trajektna luka; M-međunarodni značaj, D-državni značaj, Ž-županijski značaj, L-lokalni značaj

*dio za potrebe HE, a dio za hotelski kompleks u Platu, u skladu sa UPU

**dvije lokacije, od kojih jedna luka otvorena za javni promet, a druga sidrište

Luka Kupari ima 60 metara operativne obale sa gazom između 1,6 i 3,5 metara. Luka Mlini ima 107 metara operativne obale sa gazom između 0,3 i 3,3 metra dok je ostali dio lučice u Mlinima u funkciji priveza plovila lokalnog stanovništva. Luka Plat ima dva dijela od kojeg je prvi onaj kod hidrocentrale gdje postoji 153 metra operativne obale sa gazom između 0,5 i 4,3 metra gdje se još vežu plovila lokalnog stanovništva. Drugi dio operativne obale u Platu nalazi se ispod Hotela Plat u dužini od 28 metara sa gazom između 2,0 i 3,1 metara a u funkciji je pristana za plovila koja voze goste hotela. Luka Srebrno ima 103 m operativne obale sa gazom između 2,2 i 4,7 m.

Nijedna od ovih luka nema redovnu brodsku liniju već ih tijekom sezone tiču sezonske brodske linije koje iz Cavtata idu u Dubrovnik i prevoze turiste.

Potrebno je izvršiti rekonstrukciju svih ovih navedenih luka radi njihovog dovođenja u predratno stanje obzirom da su i one pretrpile ratnu štetu što direktnu uslijed pogodaka granata što indirektnu zbog neodržavanja u proteklim ratnim godinama dok je more bez obzira na sve pomalo rušilo ovu pomorsku infrastrukturu i da štete ne bi bile i veće potrebno je hitno popraviti sva oštećenja na lukobranima, molovima i obali koja služi ili kao operativna ili kao privezište za plovila lokalnog stanovništva.

Postojeći kapaciteti za privez brodica zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva dok se za eventualne posjetioce koji bi dolazili svojim plovilima na području Općine Župa Dubrovačka tek trebaju predvidjeti lokacije za njihov smještaj.

Na području akvatorija Općine Župa Dubrovačka postoje sljedeća obalna svjetla i svjetionici:

- Rt Goričina
- Rt Lukovica.

Ova gore navedena obalna svjetla i svjetionici zadovoljavaju postojeće potrebe na ovom akvatoriju.

ZRAČNI PROMET

Na području Općine Župa Dubrovačka ne postoji ni jedan prometni objekt iz oblasti zračnog prometa. Ipak možemo reći da je ovo područje odlično povezano s ostalim dijelovima Hrvatske i širim okruženjem zračnim vezama koje kreću sa zračne luke “Dubrovnik” u Čilipima koja je udaljena manje od deset kilometara od Srebrnog kao sjedišta ove općine.

Ova zračna luka spada u međunarodne sekundarne zračne luke 2 C kategorije (s uzletno - slijetnom stazom dužine 3500 m za trenutno najveći karakteristični zrakoplov iz klase Boeing 747 što znači da može primiti sve kako putničke tako i teretne zrakoplove koji su u prometu) prema kategorizaciji izvršenoj od strane Ministarstva pomorstva, prometa i veza i zadovoljava svojim karakteristikama sve potrebe ove regije i šire. Obnova zračne luke “Dubrovnik” je završena i procjenjuje se da je sada čak i u boljem stanju od onog predratnog.

POŠTANSKI I TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

Na području Općine Župa Dubrovačka postoje sljedeća četiri poštanska ureda:

- 20 206 Kupari (privremeno zatvoren),
- 20 207 Mlini,
- 20 208 Mlini (sezonski),
- 20 209 Plat (privremeno zatvoren).

U oblasti fiksne telefonije na području Općine Župa Dubrovačka instalirane su tri telefonske centrale i to: RSS Brgat – instalirano 384 broja, razrađeno 520 parica, 160 pretplatnika,

RSS Mlini – instalirano 2048 brojeva, razrađeno 2800 parica, 1800 pretplatnika,
RSS Plat – instalirano 384 broja, razrađeno 700 parica, 240 pretplatnika.

Od prijenosnih putova potrebno je reći da postoji stari svjetlovod Dubrovnik – Mlini (sa 8 niti) te novi magistralni svjetlovod Dubrovnik – Šumet – Brgat – Mlini – Plat – Konavle (sa 24 niti) kojim su ujedno povezane centrale kao i bazna stanica na brdu Goričina te vojni kompleks Kupari.

Na području Općine Župa Dubrovačka postoje dvije bazne radijske stanice Cronet mreže HT mobila i to jedna iznad servisne zone u Čibaći te druga na brdu Goričina u području VU Kupari.

VIP-netova mreža mobilne telefonije na ovom području ima tri bazne radijske postaje mobilne telefonije. Prva je na brdu Sv. Petar iznad Kupara druga iznad hotela Astarea u Mlinima te treća iznad hotela Plat u Platu.

Na području Općine Župa Dubrovačka Odašiljači i veze imaju jedan TV pretvarač za dopunsko pokrivanje ovog područja koji se nalazi na vrhu brda Sv. Petar sa visinom antenskog stupa od 14 metara.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1 Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja prvenstveno se odnose na ostvarivanje uvjeta za realizaciju strategije razvoja u prostoru utvrđene na županijskoj razini, prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije.

To znači osnažiti prostorno razvojnu strukturu Države, utvrditi uvjete uređenja prostora na općinskoj razini kojima će se povećati vrijednost i kvaliteta prostora i okoliša, racionalno korištenje i zaštita nacionalnog dobra, uvažavanje zajedničkih obilježja i osobitosti područja

Pravilnim usmjeravanjem i odabirom prostorno-razvojnih prioriteta osigurat će se učinkovitost sustava prostornog uređenja. Pri tome se mora uvažiti višeznačnost učinaka i što svrhovitije iskorištavanje prostora s motrišta postizanja razvojnih ciljeva i ostvarenja uvjeta za privođenje planiranoj namjeni, a to su uvođenje infrastrukture i mjera zaštite prostora i okoliša, te sanacija razvojem opterećenih i ugroženih prostora. Program obnove i dugoročnog razvitka mora aktivirati komparativne vrijednosti i prednosti ovog prostora za ubrzan razvitak gospodarstva te osiguravati djelovanje potrebnih javnih društvenih sadržaja.

U cilju zaštite prostora i okoliša izdvojiti cjeline koje zahtijevaju posebnu pažnju, intenzivnije istraživanje i posebne programe (zaštita prirodne i kulturne baštine i posebno vrijednih dijelova prostora – obalno područje). Uloga zaštite je i stvaranje preduvjeta za postojanje ekološke funkcije krajobraza kojom se garantira očuvanje prirodnih bogatstava za sadašnje i buduće generacije. Osnovni cilj zaštite krajobraznih vrijednosti je osigurati vitalni kvalitetni krajolik sa što većom uravnoteženošću i skladnošću s gospodarskog, socijalnog, prostornog, ekološkog i kulturnog gledišta, uz istodobno čuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja.

Neophodno je prostorno-planskim mjerama strogo ograničiti i nadzirati daljnje građevinsko zauzimanje neposredne obale, posebno na krajobrazno osjetljivim lokacijama. Pažljivim smještanjem novih objekata i poštivanjem lokalne tradicijske arhitekture, očuvati mediteransku fizionomiju starih naselja. Potrebno je poticati regeneraciju šuma, a na pojedinim lokacijama obogatiti krajolik podizanjem novih šuma, u skladu sa prirodnim uvjetima i osobitostima, te odgovarajućim mjerama, u prvom redu prevencijom sprječavati šumske.

Postojeće negativne demografske tendencije treba ublažavati i ispravljati te osigurati ravnomjerniji razmještaj stanovništva unutar Općine. Mora se uspostaviti primjeren policentrični razvitak svih gradskih i seoskih naselja, kako bi se osiguralo približno ravnomjerne uvjete i standard življenja stanovništva. Pri planiranju razvoja naselja težiti funkcionalnom osposobljenju lokalnih središta, te ostalih naselja u Općini. Na razini usvojenog sustava središnjih naselja to znači da naselje Srebrno u potpunosti treba preuzeti ulogu središta općine sa svim za to predviđenim funkcijama.

Na razini infrastrukture, ciljevi prostornog razvoja očitavaju se kroz stvaranje uvjeta za realizaciju infrastrukture na državnoj i županijskoj razini. Uz izgradnju glavnih cesta visokog ranga, naglašava se važnost aktiviranja i modernizacije morskih luka i kombiniranog prometa, te poboljšanje kvalitete postojećih regionalnih mreža.

Sukladno Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije, na području Općine predviđena je dionica brze ceste Dubrovnik-Debeli brijeg (dionica čvor Dubrovnik-istok-granica O.Župe dubrovačke i O.Konavle). Potrebno je istražiti mogućnost priključka Župe dubrovačke na brzu cestu. U skladu sa Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije, kao koridori u istraživanju predlažu se:

1. čvor Postranje – spoj sa brze ceste na DC-8 u Kuparima. Spojna cesta bi trasom kroz Župsko polje vodila do priključka na državnu cestu DC-8 u Kuparima.
2. čvor Plat – spoj sa brze ceste preko čvora Plat na DC-8.

Izvođenje brze ceste kroz Općinu planira se izradom tunela, i to na dionicama koje prolaze izrazito strmim terenom i neposredno iznad građevinskih područja naselja, u čiju će se svrhu provesti prethodna geomehanička istraživanja.

U razvoju ostale infrastrukture to znači osiguranje uvjeta za realizaciju onih dijelova sustava na županijskoj razini kojima će se nadoknaditi ustanovljeni manjkovi (energetika, vodoopskrba, odvodnja). Razvitak distribucijske mreže, čime će se poboljšati naponske prilike u srednjenaponskoj mreži temeljiti na uvođenju izravne transformacije 110/10(20) kV i odumiranju 35 kV mreže, što je u skladu i s praksom europskih zemalja. Postojeći 10 kV dalekovodi će se postupno zamjenjivati 20 kV vodovima.

Strateški cilj na nivou Županije je razvitak energetike u kojem bi se promovirale čiste tehnologije, plinifikacija, energetska učinkovitost, korištenje obnovljivih izvora energije, razvitak poduzetništva i zaštita okoliša. Prioritet predstavljaju radovi na odvodnim sustavima za otpadne i oborinske vode Župe dubrovačke. Izgradnja sustava za odvodnju trebala bi pratiti izgradnju vodoopskrbnih sustava.

2.1.1 Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

RAZVOJ GRADA I NASELJA POSEBNIH FUNKCIJA

Prostornim planom uređenja općine Župa dubrovačka potrebno je planirati različite mjere kojima će se potaknuti niz aktivnosti kojima će osigurati slijedeći opći ciljevi:

- afirmirati ulogu naselja Srebrno kao središta općine, odnosno razvojnog središta osiguranjem prostornih uvjeta za smještaj društvenih i javnih funkcija na razini općinskog središta, kao i ostalim gravitirajućim naseljima i razvojnim žarištima radi poboljšanja i povećanja raznolikosti sadržaja sa ciljem pružanja više kvalitete života,
- ostvariti uvjete za ekonomičan, racionalan i funkcionalan razvoj ostalih naselja u općini,
- u seoskim naseljima vođenjem aktivne politike uređenja povećati standarde stambenih, komunalnih i ostalih sadržaja,
- potrebno je poticati poljodjelstvo kroz tradicionalni način uzgoj i obrade zemljišta te kroz obiteljska gospodarstva (povrtlarstvo, cvjećarstvo, voćarstvo, maslinarstvo, te sitno stočarstvo, a potrebno je aktivirati rad poljodjelskih zadruga i rasadnika)

- poticati razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva te osigurati prostorne uvjete za smještaj gospodarskih sadržaja u naselja i/ili izdvojene gospodarske zone,
- obnoviti devastirane i uništene trgovinske i gospodarske objekte,
- poticati razvoj graničnih funkcija te razvoj sadržaja vezanih uz granične prijelaze.

RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Infrastrukturni objekti, sustavi državnog i županijskog značaja prvenstveno obuhvaćaju državne prometnice D – 8 (Jadranska turistička cesta i ujedno prometna kičma cestovnog sustava kako ove Općine tako i ostalog dijela Županije) te D – 223 koja je u funkciji spoja prema graničnom prijelazu Ivanica u Bosni i Hercegovini. Preko ove cestovne prometne mreže Općina Župa Dubrovačka povezana je ostalim dijelovima Županije (Dubrovnik, Ploče), Hrvatske (Split, Zagreb) odnosno okolnih država.

Postojeća županijska te lokalne ceste u funkciji su povezivanja svih izgrađenih dijelova Općine međusobno i sa državnim cestovnom mrežom.

Osim postojeće cestovne prometne infrastrukture, Prostornim planom uređenja Općine Župa dubrovačka planira se dionica brze ceste Dubrovnik-Debeli brijeg (dionica čvor Dubrovnik-istok-granica O.Župe dubrovačke i O.Konavle).

Ova prometnica bi bila u funkciji provođenja tranzitnog prometa područjem Općine sa skidanjem istog s postojeće D-8 te spoja na mrežu višeg reda odnosno planiranu Jadransko – Jonsku auto cestu što će sve doprinijeti razvoju Općine odnosno bržem i lagodnijem dolasku turista na ovo izrazito turističko područje uz znatno poboljšanje standarda življenja lokalnog stanovništva.

Zbog povećanja prometnog opterećenja potrebno je izvršiti poboljšanje cestovnih priključaka naselja na državnu cestu D - 8 (rekonstrukcija postojećih ili izgradnja novih).

KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Prostornim planom uređenja potrebno je osigurati prostorne uvjete za obnovu, rekonstrukciju i izgradnju nove komunalne infrastrukture kojom će se poboljšati komunalna mreža na županijskoj razini:

- osigurati prostorne uvjete za gradnju poslovnih građevina poštanskog prometa i telekomunikacija
- gradnju sustava mobilne telefonije dovesti na razinu pokrivenosti cijele općine
- poboljšanje kvalitete opskrbe električnom energijom modernizacijom mreže,
- vodoopskrbu Župe dubrovačke temeljiti na sustavu vezanom na vodozahvat na izvorištu Duboka Ljuta,
- započeti s planiranjem, a potom i realizacijom sustava odvodnje prioritetno u obalnom području,
- izgraditi sustav za navodnjavanje Župskog polja s vodozahvatom na vodnoj komori HE "Dubrovnik".

2.1.2 Racionalno korištenje prirodnih izvora

Racionalno korištenje prirodnih izvora jedan je od nezaobilaznih preduvjeta skladnog razvoja u prostoru. Ovo posebno dobiva na značenju ako znamo da je glavno usmjerenje sadašnjeg i budućeg gospodarskog razvoja općine je turizam i poljoprivreda. Stoga su definirani slijedeći ciljevi:

- očuvati izvornosti i posebnosti lokalne flore i faune,
- vrijedne predjele sačuvati od prenamjene te dalje unapređivati njihove prirodne vrijednosti,
- zaštićene biljne i životinjske vrste treba štiti unutar i izvan zaštićenih predjela dodatnim planskim mjerama,
- prirodne izvore energije treba racionalno i kvalitetno upotrebljavati bez narušavanja ekoloških sustava i stabilnosti,
- uspostaviti katastar zagađivača mora te sustav praćenja zagađivanja,
- poljoprivredne i šumske površine koristiti po načelu održivog gospodarenja,
- očuvati produktivnost tla uz njegovo razumno korištenje te izbjegavati nepovoljne učinke na tlo,
- postojeća eksploatacijska polja racionalno koristiti uz motrenje na moguće promjene ekološkog ili biološkog karaktera.

2.1.3 Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Osnovni ciljevi očuvanja ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša usmjereni su na:

- obvezatno vođenje brige o zaštiti prirode i prirodnih vrijednosti te o unaprijeđenju i zaštiti okoliša,
- vođenje brige o prirodnim i/ili kultiviranim/ruralnim krajolicima i ekološkim sustavima, kako bi se sačuvala priroda i karakteristični krajolici, odnosno o sveukupnoj zaštiti biološke i krajobrazne raznolikosti kao i očuvanje i racionalno korištenje prirodnih dobara,
- spriječavanje degradacije i uništavanja postojećih prirodnih i bioloških resursa (biološke raznolikosti, šume od sječe, prenamjene vrijednih tla i sl.), sanaciju poplavnih područja, opožarenog zemljišta, erozivnih i kliznih područja, zaštitu podzemnih voda kao i sanaciju postojećih 'destruktivnih' procesa u prirodi (sanacija divljih odlagališta).

U cilju unaprjeđenja zaštite prirode, te biološke i krajobrazne raznolikosti, potrebno je inventarizirati, kartirati, valorizirati i procijeniti ugroženost sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti (flore i faune), izraditi pregled postojećih mjera zaštite s razlozima ugroženosti, te utvrditi probleme zaštite. S tim u vezi utvrđuje se potreba izrade i donošenja akcijskih planova za:

- očuvanje krajobraza
- zaštitu ekoloških sustava i staništa
- zaštitu divljih i udomaćenih svojti
- zaštitu kroz sektore
- unapređenje zakonodavnog i institucionalnog okvira
- istraživanja i monitoring
- edukaciju i obavješćivanje javnosti.

Zaštitu cjelokupne biološke i krajobrazne raznolikosti potrebno je provoditi na cijelom području Općine sukladno strategiji i programima donesenim na razini Županije, u područjima očuvane i "divlje prirode" kao i u izgrađenim, gospodarski korištenim prostorima.

2.2 Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

2.2.1 Demografski razvoj

CILJEVI DEMOGRAFSKOG RAZVOJA

Ratno devastiranje, sadašnje zaostajanje u gospodarskom i društvenom razvitku te neke dosadašnje problematične spontane tendencije u prostornom razvitku Župe dubrovačke zahtijevali su ne samo da se popravi ono što je porušeno i oštećeno, nego i ono što je upropašteno bespravnom i stihijskom izgradnjom posljednjih desetljeća. Treba sagledati sve probleme, poteškoće i ograničenja u razvitku ovog područja i prostorno planskim dokumentima ukazati put prema daljnjoj obnovi, izgradnji i razvitku. Tim aktivnostima mora se početi popravljati ovo stanje, a time i podizati standard života u Župi dubrovačkoj

Ciljevi prostornog razvitka i uređenja općinskog značenja za područje općine Župa dubrovačka moraju biti utemeljeni na Strategiji i Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornom planu Dubrovačko - neretvanske županije, a trebaju biti tako usmjereni da se racionalno i funkcionalno gospodari prostorom te da se uspostavi ekološka i razvojna ravnoteža u prostoru.

Da bi se demografski razvoj, a time isto tako prostorni razvoj i uređenje područja općine Župa dubrovačka, usmjerio u tom pravcu utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- kvalitetno integrirati demografsku razvojnu sastavnicu u kontekst politike budućeg cjelokupnog prostornog i društveno - gospodarskog razvitka ove općine,
- mjerama na razini zapošljavanja i socijalne skrbi ublažavati i popravljati negativne demografske tendencije u razmještaju, gustoći naseljenosti, kretanju broja stanovnika, prirodnom kretanju, migracijama, te strukturnih i ostalih obilježja stanovništva i domaćinstava/kućanstava na cijelom općinskom području, odnosno nastojati revitalizirati demografski najugroženija njegova samostalna naselja,
- gospodarskim i socijalnim mjerama smanjiti interes, osobito kod mlađeg i zrelog stanovništva, za odlaskom na rad i trajno iseljenje u inozemstvo i u druga područja Hrvatske, uključujući i Dubrovnik, te poticati povratak lokalnog župskog, dubrovačkog i drugog hrvatskog stanovništva iz drugih zemalja (uključujući hrvatske iseljenike iz dijaspora) i drugih krajeva u domovini u ovaj kraj i zavičaj.
- planski razmještati i organizirano usmjeravati doseljavanje stanovništva, kako bi se naseljavanje uskladilo s pogodnim prirodnim obilježjima, ali i s razmještajem gospodarskih i društvenih sadržaja i mogućim otvaranjem novih radnih mjesta u radnim središtima u ovom području,
- potrebno je otvarati nova radna mjesta u svim komparativnim gospodarskim i društvenim djelatnostima (poljodjelstvo, turizam, malo poduzetništvo, usluge i drugo), težiti uspostaviti ravnomjerniji razvitak svih dijelova teritorija općine i razvijati policentrični sustav glavnog i manjih lokalnih središta u općini Župa dubrovačka,

- osigurati uvjete za pozitivne učinke širenja procesa urbanizacije na čitavom području općine te planskim putem organizirati formiranje novog općinskog središta,
- nastojati demografski obnavljati, te i dalje stvarno poboljšavati standard i kvalitetu življenja stanovništva jače ili slabije urbaniziranih naselja u općini, gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti,
- kao i u drugim hrvatskim krajevima, potrebno je sprovesti korjenitu preobrazbu društva, izvršiti kvalitetne strukturne promjene, kako bi se i ovaj kraj mogao kvalitetno integrirati u šire dubrovačke, hrvatske, mediteranske i europske sustave.

DEMOGRAFSKI RAZVITAK

Stanovništvo je značajan čimbenik dugoročnog društveno - gospodarskog razvitka i korištenja prostora. Ono u stabilnim prilikama postupno mijenja svoje vitalne značajke, pa odatle određena sporost odvijanju demografskih tijekova. Na obilježja i razvitak stanovništva djeluju biološki, društveno - gospodarski, kulturno - obrazovni, zdravstveno - socijalni, psihološki, ali i politički i drugi čimbenici. Samo njihovim pozitivnim mijenjanjem moguće je zaustaviti negativne demografske tijekove i ostvariti uvjete za postizavanje pozitivnih promjena i rezultata u razvitku stanovništva.

Pod utjecajem veoma složene, teške i dugotrajne društvene i gospodarske krize u zemlji, posljedica Domovinskog rata, zbog specifičnih tranzicijskih prilika i potrebne korjenite preobrazbe hrvatskog društva, a unutar njega Dubrovačko-neretvanske županije i Općine Župa dubrovačka, nije jednostavno predvidjeti moguće demografske promjene za dulje vremensko razdoblje za jedinice lokalne uprave i samouprave, općinska središta i ostala samostalna naselja. Ipak realne činjenice ukazuju da se može očekivati sljedećih godina daljnji oporavak, odnosno rast broja stanovnika u općini Župa dubrovačka, ako se osiguraju potrebni uvjeti, kao što su gospodarski razvitak i mogućnost zapošljavanja - nova radna mjesta prvenstveno unutar ove općine, ali i u njenoj neposrednoj blizini (Dubrovnik, Cavtat i dr.) te potrebni prostorni planovi koji bi predvidjeli dovoljno osiguranog i uređenog građevinskog zemljišta za novu stambenu i drugu izgradnju, ali vodeći računa o ekološkoj ravnoteži i zaštiti župskog krajolika. Tako bi bili mogući prirodni prirast stanovništva, kao i privlačenje i useljavanje novog stanovništva iz drugih područja, što znači ostvarenje pozitivnog migracijskog salda. Vjeruje se da će se moći ostvariti ti potrebni uvjeti.

Buduća nastojanja u općini treba više biti usmjerena prema kvalitativnim nego prema kvantitativnim promjenama, što znači više koristiti unutarnje rezerve (uključujući prirodni priraštaj, transformaciju poljodjelskog stanovništva i dr.), nego se oslanjati na useljavanje sa strane. Svrha svega je podizati kvalitetu i standard življenja, što se mora odraziti kod stanovanja, zaposlenosti, razvijanja pojedinih djelatnosti, komunalnoj opremljenosti i ekološkim prilikama u ovom krajoliku.

Buduća nastojanja u demografskih promjenama trebaju više biti usmjerena prema kvalitativnim nego prema kvantitativnim promjenama. To znači nastojati ostvariti pozitivne promjene u demografskim strukturama.

Svrha svega je uravnotežiti odnose između muškog i ženskog stanovništva, održati mlađom dobnu strukturu i prihvatljiv indeks starosti stanovništva, podignuti obrazovnu razinu stanovništva, zadržati visok udjel aktivnosti stanovništva i njegovu stopu zaposlenosti s posebnim naglaskom na povećanje broja radnih

mjesta i zaposlenih mještana na području ove općine. Time će se podizati kvaliteta i standard življenja stanovništva i domaćinstava - kućanstava, što se mora odraziti kod načina stanovanja, razvijanja pojedinih djelatnosti, komunalnoj opremljenosti i ekološkim prilikama u ovom krajoliku.

Zato je potrebno ovim prostornim planom predvidjeti uređeno građevinsko zemljište za novu stambenu i drugu izgradnju, prvenstveno u širem području novog gradskog središta, vodeći računa o ekološkoj ravnoteži i zaštiti postojećeg krajolika. Primjenom dugoročne aktivne populacijske politike i promjenom prirodnih i migracijskih tijekova, uz dužan gospodarski razvitak, moguće je u dužem vremenskom razdoblju očekivati nastavak pozitivnih demografskih promjena u samostalnim naseljima u općini Župa dubrovačka.

2.2.2 Odabir prostorno razvojne strukture

Predložen je prostorno - strukturni sustav kojim su utvrđena osnovna žarišta i pravci prostornog razvoja i koji koristi postojeće pravce potičući njihov daljnji razvoj.

Pretpostavka za razvoj općinskog središta (inicijalnog razvojnog središta) Srebrno je razvoj društveno - gospodarskih, kulturno - obrazovnih, političkih i drugih relevantnih čimbenika (komunalna i prometna infrastruktura, novčana ulaganja itd.), što je također, koliko je to moguće i opravdano, potrebno uvoditi i u ostala naselja.

Dosadašnju kvantitativnu i ne uvijek organiziranu izgradnju usmjeriti i ograničiti u za to namijenjene zone. Prioritet je pažljivo i racionalno raspolaganje neizgrađenim prostorom.

Postojeće turističke kapacitete potrebno je prvenstveno restrukturirati, dopunjavati novim sadržajima uz maksimalnu primjenu uvjeta zaštite okoliša. Tek nakon popune postojećih zona i sadržaja pristupiti izgradnji novih.

Obalni prostor, kao izuzetno vrijedno područje i temeljni resurs općine potrebno kontrolirati i kroz detaljniju prostorno plansku dokumentaciju usmjeravati daljnju izgradnju potpunom postojećeg prostora.

Razvoj poljoprivrede postavlja se kao prioritet. Zbog toga je potrebno maksimalno zaštititi vrijedne poljoprivredne površine od svake prenamjene i izgradnje.

Zaobalni i granični prostor potrebno je usmjeravati prema novim oblicima gospodarenja kroz ekološki turizam i poljoprivredu te razvojem novih gospodarskih sadržaja unutar građevinskih područja naselja.

2.2.3 Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

RAZVOJ NASELJA

- Očuvati i poticati identitet svakog pojedinog naselja kroz uvjete izgradnje koji će biti sukladni tradicionalnim načinima gradnje,
- za naselja i turističke zone u osjetljivom obalnom i priobalnom prostoru izraditi relevantne dokumente prostornog uređenja užeg područja,

- potrebno je locirati i odrediti tip te veličinu proizvodnih kapaciteta unutar zona mješovitih namjena,
- razvijati prostorni oblik urbanizacije primjeren društvenoj i gospodarskoj razvijenosti ovog područja,
- razvijati sustav središnjih naselja te poticati razvoj većih naselja i lokalnih središta kao žarišta i polova razvitka - radnih središta na načelima policentričnog i ravnomjernijeg uravnoteženog razvitka u prostoru,
- stalno razvijati stambene, radne, uslužne i rekreacijske funkcije u naseljima, a posebno u lokalnom radnom i uslužnom središtu, a njihovom opremljenošću prometnom i komunalnom infrastrukturom povoljno utjecati na daljnje pozitivne demografske prilike i tijekove i na cjelokupni razvitak ovog područja,
- odabrano i postupno revitalizirati samostalna naselja, kroz aktivnu politiku uređenja pojedinih naselja, podizanjem stambenog i komunalnog standarda, boljim prometnim povezivanjem sa središtima te omogućavanjem suvremenijeg razvitka agrarne i drugih djelatnosti. Unutar naselja i u njihovoj neposrednoj blizini važno je očuvati karakteristične prirodne vrijednosti i krajolike, strukturu građenja, tradicionalne građevne materijale i oblike,
- korisno je obnavljati i zapuštena naselja i domaćinstva i kad je to glede infrastrukture neracionalno, s ciljem zaštite prostora i krajolika te postizanja drugih probitaka u temeljnom usmjerenju prostornog uređenja ovog područja. Takva obnova treba obvezno uvažavati staru strukturu naselja i kućanstava, građevinske materijale i oblike, uz osiguranje prometne dostupnosti i telekomunikacijskih veza,
- glede komunalne infrastrukture, svako naselje i kućanstvo mora imati osiguranu pitku vodu, prikladan sustav odvodnje i odvoza otpadnih tvari, električnu struju, mogućnost telefonske linije, osigurane televizijske i radio prijenose te priključak na lokalnu prometnu mrežu, a kada se stvore uvjeti i plin,
- prostorni razvoj i uređenje ovog područja treba regulirati Prostornim planom uređenja općine Župa dubrovačka, općinskog i novog gradskog središta urbanističkim planom uređenja, a ostalih naselja smjernicama za uređenje naselja.

RAZVOJ DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE

- Jačati društveno integrativne funkcije naselja radi zadovoljavanja osnovnih potreba lokalnog stanovništva (odgoj i obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb, kultura, religija, šport i drugo).
- Razvitak i razmještaj uslužnih funkcija državne uprave i samouprave (na pr. matični ured, porezna služba, policijska postaja i dr.) treba u budućnosti biti usklađen s potrebama općine Župa dubrovačka, odnosno s demografskim razvitkom ovog područja.
- Potrebno je omogućiti normalno djelovanje vjerskih zajednica u skladu s potrebama stanovništva i u tu svrhu osigurati prostore za izgradnju novih vjerskih objekata.
- U skladu s potrebama stanovništva treba osigurati prostor u pojedinim naseljima za djelovanje raznih udruga građana.
- Treba biti takvo funkcionalno ustrojstvo predškolskog odgoja i naobrazbe kao djelatnosti da potiče opće poboljšanje života (socijalizacija, proizvodnost rada, lakši nastavak školovanja i dr.) i da predvidi povećanje obuhvata djece u dječjim vrtićima u skladu s demografskim kretanjima u ovom području.
- Treba uspostaviti demografski i prostorno planerski utemeljenu moguću mrežu osnovnih škola na području ove općine na temeljima nove reforme osnovnog obrazovanja i zakonskih postavki.
- Brinuti se za zaštitu kulturne i prirodne baštine, okoliša i krajolika na cijelom području općine.

- Nastojati ravnomjerno razvijati kulturnu aktivnost i u doglednoj budućnosti osnivati potrebne kulturne institucije te čuvati i njegovati tradicijsku izvornu kulturu u pojedinim naseljima i među stanovništvom ove jedinice lokalne samouprave, koja odražava njezinu prepoznatljivost u okvirima mediteranskog, hrvatskog nacionalnog i regionalnog dubrovačkog identiteta.
- Razvoj djelatnosti zdravstva i socijalne skrbi te njihov prostorni razmještaj mora biti u skladu s prihvaćenim standardima, ali i u skladu s potrebama ovog područja.
- Treba poticati razvitak financijskih institucija, malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva, te omogućiti modernizaciju objekata za odvijanje trgovačke i ugostiteljske djelatnosti, kako bi se podigla razina trgovinske i druge ponude prema domicilnom stanovništvu i gostima - turistima.
- Prihvatiti socijalizirani i organizirani pristup problemu korištenja slobodnog vremena (baviti se nekim korisnim i zdravim aktivnostima u slobodnom vremenu), među ostalim i zbog borbe protiv raznih oblika ovisnosti i asocijalnog ponašanja (maloljetnička delikvencija, pušenje, alkoholizam, droga, kriminal).
- Poticati i ubrzati izgradnju potrebnih športskih i školskih igrališta, dvorana, bazena, boćališta i drugih športskih objekata i sadržaja s ciljem širenja športskih aktivnosti i rekreacije među svim stanovnicima i u svim dijelovima općine Župa dubrovačka.
- Omogućiti stanovništvu općine Župa dubrovačka siguran i brži pristup korištenju središnjih uslužnih funkcija u drugim središtima (Dubrovnik, Cavtat i dr.), osobito srednjeg i višeg reda, ako se one ne nalaze i ne razvijaju na području ove općine.

RAZVOJ PROMETNE INFRASTRUKTURE

Jedan od vrlo značajnih ciljeva prostornog razvoja Općine predstavlja prometna infrastruktura. Njena obnova te izgradnja novih prometnica državnog značaja pozitivno će djelovati na urbani, gospodarski i demografski razvoj cijelog područja Općine. Najznačajniji razvoj cestovne prometne infrastrukture predviđen je na području padina brda sjevernije od svih naseljenih mjesta u Općini, što će maknuti cjelokupan tranzitni promet sa sadašnjih prometnica. Ta planirana prometnica je u rangu brze ceste znači koridora državnog a u ovom slučaju i međunarodnog značaja.

Telekomunikacijska mreža zadovoljava potrebe sa dovoljnim rezervama za njen razvoj. Područjem Općine prolazi međunarodni svjetlovod koji osigurava optimalnu povezanost kako unutar Županije i države tako i sa širim okruženjem. Budućim razvitkom novih zona gospodarskih djelatnosti i proširenjem građevinskih područja naselja (sa povećanjem broja domaćinstava), a i sukladno potrebama povećanja telekomunikacijskih standarda mogu se u slučaju potrebe ostvariti dodatni kapaciteti kroz dogradnju – proširenje postojećih automatskih telefonskih centrala.

Time će se ostvariti povoljan kapacitet i visoka razina telekomunikacijske povezanosti unutar Općine, kao i sa drugim područjima, čemu također treba dodati i daljnji razvitak mobilne telefonije s većim brojem korisnika.

UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Unutar prostora Općine Župa Dubrovačka potrebno je kroz unapređenje komunalne infrastrukture osigurati potreban koridor za izgradnju prometne infrastrukture državne razine. To se odnosi na izgradnju brze ceste

Dubrovnik-Debeli brijeg na dionici između čvora Dubrovnik-istok-granica Općine Župa dubrovačka i Općine Konavle, sa pripadajućim mogućim čvorom "Postranje", kao i "Plat" radi priključka na mrežu nižeg reda te tunela.

Osim tih površina prometne infrastrukture više razne treba osigurati i adekvatnu kvalitetu prometnih površina unutar naselja (posebno promet u mirovanju u naseljima uz more), kao i realizirati dobru povezanost naselja, kako međusobno tako i sa središtem Općine i Županije. Time će se omogućiti dnevne migracije stanovništva Općine prema Dubrovniku kao najvećem središtu rada što je sada dosta izraženo.

2.2.4 Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

ZAŠTITA KULTURNE BAŠTINE

Temeljno načelo suvremene teorije zaštite kulturne baštine je spoznaja da je arhitektonski spomenik, bilo koje vrste i značenja, nedjeljivo povezan s okolinom i sa širim regionalnim prostorom. Tako je definiran i novi segment zaštite kulturne baštine, a to je pojam krajobraza i prostorne baštine. Smatrajući da kulturno i prirodno nasljeđe predstavlja harmoničnu cjelinu, čiji su elementi nedjeljivi, nameće se potreba integralnog pristupa raščlambi i vrednovanju prostora.

Načela zaštite kulturne baštine su:

- kulturna i prirodna baština predstavlja temelj identiteta i dokaz kontinuiteta sredine i stoga potrebno je zaštititi njene temeljne vrijednosti od svake devastacije i degradacije
- osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština, bilo da je rezultat ljudskog djelovanja kroz povijest, ili je djelo prirode
- osim vrednovanih građevina - reprezentativnih primjera određenog stila, kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene izgradnje
- prirodni krajolik je neponovljiv, a svako novo širenje građevinskih zona u kvalitetne pejzažne prostore znači osiromašenje i gubitak za cijelu zajednicu.

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem, moraju biti na kvalitetan način, sukladno prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim značajkama, uključeni u budući razvoj.

Inventarizacija i vrednovanje kulturnih dobara prema predloženim vrstama temelji se, i usklađena je s važećom zakonskom regulativom RH kao i važećim međunarodnim dokumentima: poveljama, konvencijama i preporukama zaštite kulturne baštine (UNESCO, ICOMOS, Vijeće Europe).

Osnovni cilj zaštite kulturno-povijesnih cjelina

Graditeljsko nasljeđe u suvremenoj prostornoj organizaciji doživljava afirmaciju ili reviziju izvorne funkcije. U skladu s načelima aktivne zaštite graditeljsko nasljeđe mora sudjelovati u životu šireg prostora kao nosilac određenih funkcija, a zaštita autentičnih obilježja i vrijednosti traži njihovo adekvatno dimenzioniranje. Zone zaštite pojedinačnih objekata i cjelina ne mogu se čvrsto ograničiti i izdvajati već sa okolnim prostorom moraju uspostaviti funkcionalni odnos i vizualnu ravnotežu.

Svaki proces planiranja odvija se u direktnom odnosu s prostornim i kulturno-povijesnim vrijednostima graditeljskog nasljeđa.

Također je potrebna dosljedna provedba svih oblika pravne zaštite kulturne baštine, od zaštitnog popisa preko preventivne zaštite, do registra kulturne baštine u prostoru, uz određivanje režima zaštite, odobravanje intervencija, nadzor i primjerene kaznene mjere za oštećivanje ili uništavanje baštine u prostoru. Neophodna je primjena načela integralne aktivne zaštite radi izbjegavanja ili pomirbe mogućih sukoba interesa u procesima zaštite graditeljske baštine u zaštićenim područjima ili zonama.

Zonu potpune zaštite strukture (stroga zaštita), sačuvati od bilo kakve izgradnje.

Kontaktnu zonu (preostalo područje naselja s specifičnim ambijentalnim i ostalim kulturno-povijesnim elementima) izgrađivati na način koji neće svojim oblikovanjem, namjenom i funkcijom obezvrijediti izvorne vrijednosti (ograničiti mogućnost nove izgradnje)

Zonu zaštite krajolika (uređeni ili prirodni okoliš zaštićenih vrijednosti pojedinih prostora u naselju ili naselja u otvorenom krajoliku- ambijentalna vrijednost) sačuvati kao prostorni okvir slike pojedinog naselja

Zona istraživanja, odnosno arheološke zone koje obuhvaćaju utvrđeno ili potencijalno područje arheoloških nalaza znanstvene ili stručne vrijednosti sačuvati od bilo kakve izgradnje.

U sklopu modela revitalizacije ruralnih cjelina primjena integralnih oblika zaštite radi odgojno obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka, te poticanje brige za nacionalnu baštinu kod lokalnog stanovništva

Stalna suradnja stručnih organizacija za zaštitu kulturne baštine s nositeljima izrade dokumenata prostornog uređenja.

Suradnja sa specijaliziranim međunarodnim vladinim organizacijama i zajednicama uska veza sa strateškim opredjeljenjima razvoja gospodarstva i mogućnošću osiguranja financijskih sredstava.

Sa stručnog aspekta ciljevi su:

- usklađivanje i donošenje odgovarajućih propisa u području zaštite kulturne baštine, te osiguranje uvjeta za njihovu provedbu
- poticanje istraživanja, osobito arheoloških zona i lokaliteta, na područjima koja se namjenjuju intenzivnom razvoju infrastrukturnih sustava ili određenih djelatnosti
- intenzivirati inventarizaciju te provesti vrednovanje i kategorizaciju dobara graditeljske baštine
- razvijati metodologiju planiranja u zaštićenim područjima, temeljeno na jedinstvenim osnovama vrednovanja, kategorizacije i režima zaštite
- osigurati kontinuitet dopunjavanja i izrade konzervatorske dokumentacije za kompleks ruralnih naselja (ili dijelova naselja) evidentiranih kao povijesne poluurbane ili ruralne cjeline kroz mrežu službe zaštite,
- izgraditi programe obnove i revitalizacije najznačajnijih ugroženih spomenika kulture

Posebni ciljevi prostornog uređenja na području aktivne zaštite graditeljskog nasljeđa su:

- stvaranje institucionalnog kompleksa koji uključuje cjelokupni postupak integralne obrade graditeljskog nasljeđa od određivanja pravno-normativnog okvira do završno investicijskog okvira i upravljanja kulturnim dobrima
- pokretanje prostorno-planerske, projektantske, nadzorno-inspekcijske i izvođačke prakse koja se temelji na svim gore navedenim načelima, uz strogo poštivanje detaljne metodologije obrade graditeljskog nasljeđa utvrđene ovim planom,
- koordinirano djelovanje svih subjekata u obradi graditeljskog nasljeđa od formuliranja investicijskih programa, izrade konzervatorskih studija i podloga, planova i projekata, postupaka provedbe natječaja u sferi javnih investicija, građenja i nadzora nad gradnjom te naposljetku do upravljanja dobrima,
- promidžba i upravljanje dobrima na načelima županijske solidarnosti, prioriteta u intervencijama, stimulacije za dobro gospodarenje i marketinške penalizacije uporabe dobara suprotno ili na štetu svojstva spomenika.

Osnovni cilj zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti:

- prilagoditi buduću izgradnju i korištenje prostora vrijednostima krajobrazne osnove,
- evidentirati i obaviti sustavni pregled povijesnih vrtova, predvrtova, dvorišta i sličnih prostora pripadajućih stambenih i drugih objekata kao i postojećih javnih otvorenih prostora, zabilježiti zatečeno stanje, izvršiti vrednovanje, srediti, pohraniti i objaviti dokumentaciju,
- istražiti stanje ogradnih zidova, vrtnih terasa, potpornih zidova, šetnih staza, obrubnih zidića, pergola, vrtnih stubišta, vidikovaca, vrtnih plastike, inventara i uređaja,
- osposobljavati stručni kadar, formirati i podržavati znanstvene i stručne ustanove koje će se baviti ili se već bave zaštitom i revitalizacijom krajobraza te obnovom povijesnih vrtova i perivoja,
- spriječiti prenamjenu povijesnih vrtova neprimjerenom izgradnjom čijim se zahvatima nepovratno gube povijesna i stilska obilježja i vrijednosti parkovnog nasljeđa,
- obnavljati treba najkvalitetnije vrtove koji su usprkos raznim zahvatima kao i prirodnim nepogodama očuvali povijesno stilsko obilježje i integralni su dio prostora u kojemu su nastali.
- racionalno korištenje i zaštita prirodnih izvora - složeni sustavi korištenja voda ispitati veličinu zaliha, te rentabilnost i ekonomičnost eksploatacije postojećih prirodnih izvora, osobito ograničenih nalazišta nekih sirovina
- onemogućiti bilo kakvo negativno djelovanje i onečišćavanje u prostoru kojim se na bilo koji način ugrožava prirodni okoliš i prirodni izvori iz njega: racionalizirati prostore za izgradnju, zaštitom prostora i očuvanjem biološke raznolikosti, naročito zaštitom prirodnih resursa koji su već danas u deficitu
- pitka voda od državnog je značaja, stoga je zaštita rezervi pitke vode od zagađivanja primarna zadaća
- očuvanje i zaštita šuma: očuvanje šuma od propadanja i poboljšanje funkcija šuma kao i napredno gospodarenje šumama
- zaštita i očuvanje kakvoće tla sukladno posebnim propisima očuvanje i zaštita krajobraza ograničavajući sve aktivnosti koje bi pridonijele njegovoj devastaciji: nekontrolirana izgradnja, izgradnja objekata koji svojim izraženim geometrijskim oblikom značajnije utječu na devastaciju
- pažljivo eksploatiranje mineralnih sirovina uz obveznu sanaciju napuštenih lokacija

Obnova spomenika vrtne umjetnosti je vrlo zahtjevan i složen posao te se treba temeljiti na metodama restauracije, rekonstrukcije i restitucije. Slika krajobraza iskazuje snagu krajobrazne odnosno vrtne arhitekture koju treba shvatiti kao scenu, nedjeljivu od arhitekture pojedinih zgrada.

Zelene površine treba učiniti prepoznatljivima pa pored ekološkog, rekreacijskog ili zdravstvenog značenja, one trebaju imati i njihovo "umjetničko" tj. povijesno dokazano oblikovno i identifikacijsko značenje. Stoga je cilj je stvoriti promišljene i uobličene tvorevine krajobrazne arhitekture na tragu tradicijskog poštovanja vrta i perivoja kao stvaralačke vrijednosti, kao kulturnog prostora koji nosi poruku, koji je vidljiv i prepoznatljiv u slici pejzaža.

Veliko značenje u slici prostora imaju i šumarci u polju i uz obalu. Njihovo je ogromno rekreacijsko i ekološko značenje, ali i urbanističko, jer svojom površinom, položajem i scenografskim značenjem uobličavaju prepoznatljiv obris pejzaža Župe.

2.3 Ciljevi prostornog uređenja naselja na prostoru Općine

2.3.1 Racionalno korištenje i zaštita prostora

- planiranje i uređenje naselja i njegovog pripadajućeg prostora i rezervi potrebno je vršiti uzimajući u obzir sve datosti (vode, zrak, tlo, vegetacija, mineralne sirovine...)
- prostor je potrebno racionalno i ekonomično koristiti uz vođenje politike održivog razvoja
- vrijedna poljoprivredna zemljišta potrebno je štiti od nekontrolirane izgradnje dok ostalo zemljište koje nije obrađeno potrebno je privesti svrsi
- mjerama porezne politike treba stimulirati korištenje građevinskog zemljišta opremljenog komunalnom infrastrukturom unutar građevinskog područja kao građevinsko a ne kao poljoprivredno ili ono neprivedeno osnovnoj namjeni

2.3.2 Utvrđivanje građevinskih područja naselja

- ograničiti svako daljnje širenje građevinskih naselja duž obalne crte uz primjenu Uredbe o zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN 128/04)
- za veće gospodarske, turističke, proizvodne, poslovne zone od značaja za općinu i Županiju potrebno je odrediti zasebna građevinska područja odnosno sačuvati i kvalitativno unaprijediti ugostiteljsko - turističke zone u naselju kao značajni resurs trenutnog i budućeg razvitka
- u građevinskim područjima malih i poticajno razvojnih središta prema potrebi predvidjeti proizvodno-poslovne zone lokalnog značaja
- kod utvrđivanja granice građevinskog područja naselja potrebno je za svako naselje uvažiti demografske, tipološke i druge opće pokazatelje
- građevinska područja naselja potrebno je utvrđivati prema normativima danim prostornim planom šireg područja, gdje se ograničuje minimalna bruto gustoća stanovanja Gbst (odnos broja ukupnog planiranog stanovništva /stalno+privremeno/ i zbroja površine građevnih čestica i šire stambene funkcije) koji se kreće od 15-20 stanovnika/ha.

- zaustaviti daljnje širenje naselja na nove neizgrađene površine tako da se pri određivanju građevinskih područja obuhvate i objedine samo već izgrađeni dijelovi naselja i oni načeti izgradnjom, te zaustaviti širenje građevinskog područja na obalnoj crti,
- kod utvrđivanja građevinskih područja potrebno je voditi računa i o sljedećim ograničavajućim faktorima:
  - nepovoljni mikroklimatski uvjeti stanovanja
  - klizišta i tektonski rasjedi,
  - zemljište slabe nosivosti
  - zemljišta nagiba većeg od 12%
  - zone obuhvaćene zagađenjem određenim privrednim i drugim aktivnostima
  - infrastrukturni koridori
  - prirodna ili druga krajobrazna vrijedna područja koja nisu pod direktnom zaštitom

2.3.3 Unaprjeđenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Unaprjeđenje uređenja naselja:

- voditi aktivnu politiku uređenja naselja, poglavito onih seoskog karaktera s povećanjem stambenih, komunalnih i drugih standarda
- obnoviti i uređivati povijesna središta naselja kao i ostale objekte graditeljske baštine, njihovu okolicu kao mjesta tradicionalnog graditeljskog identiteta s funkcijama usluge, kulture, kvartarnih djelatnosti i stanovanja
- novu stambenu i drugu izgradnju prvenstveno treba usmjeravati u nedovoljno i neracionalno izgrađene dijelove naselja te u prostorne cjeline naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda
- osigurati uvjete za izgradnju građevina stambene, stambeno-poslovne, poslovno-stambene i poslovne namjene unutar građevinskog područja naselja, sukladno uvjetima koji su propisani odredbama za provođenje Plana
- poboljšati prometnu mrežu priobalnih naselja

Komunalna infrastruktura:

- u svim naseljima komunalnu infrastrukturu potrebno je prilagođavati potrebama koje proizlaze iz razvoja i uređenja naselja
- planski postavljati novu infrastrukturu
- cjenovnom politikom stimulirati ulaganja u proizvodne pogone u naseljima ali i zonama sa već izgrađenom a nedovoljno iskorištenom infrastrukturom
- postojeću mrežu za odvodnju otpadnih voda potrebno je modernizirati uz projektiranje dodatnih uređaja za počišćivanje posebno u naseljima Mlini i Srebrno
- sanirati divlje deponije i odlagališta otpada

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1 Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu županije

Unutar županije Dubrovačko-neretvanske općina Župa dubrovačka je po svojim prostornim karakteristikama smještena u priobalno područje. Značaj priobalnog odnosno status obalnog područja (prema Zakonu o prostornom uređenju 76/07) dodatni je specifikum koji govori o potrebnim mjerama očuvanja vrijednosti i posebnosti ovog prostora. Unutar priobalnog područja mogu se razlučiti tri manje prostorne cjeline: prostor razvedene obale (do danas ovo su najurbaniziraniji prostori (potez Kupari-Srebrno-Mlini) - prostori visokog intenziteta korištenja, najviše iskorišteni kroz izgradnju turističkih kompleksa i dijelova naselja te se i dalje naglašava njihova uloga u razvoju s naglaskom na policentrični razvoj (dodatni i novi javni i društveni sadržaji), prostor najniže, najplodnije aluvijalne naplavne ravni (prostori pretežito u funkciji poljodjelstva iako sve više rezervirani nekontroliranom izgradnjom) te područje graničnih vapnenačko-dolomitnih brda s padinama (pretežito goli kamenjar, opožareno zemljište).

U odnosu na teritorij Države i Županije, prostor Župe dubrovačke karakteriziran je kao pogranično područje što daje posebno značenje i važnost. Dodatna ograničenja u razvoju proizlaze iz činjenice da je ovo bilo ratom zahvaćeno i izolirano područje. Usprkos trenutnom stanju i zatečenim ograničavajućim faktorima Župa dubrovačka se pokazuje kao prostor sa dosta neiskorištenih i vrijednih potencijala.

Uvažavajući obveze i smjernice iz Županijskog plana te Strategije i programa RH ovim Planom uspostavljaju se kriteriji i predlažu osnove za daljnji napredak i razvitak svih dijelova općine.

Postizanje ciljeva omogućuje se kroz definiranje osnovne namjene prostora, određivanje sustava središnjih naselja, evidentiranjem i zaštitom važnih prirodnih resursa, stvaranje uvjeta za unapređenje i sanaciju postojećih infrastrukturnih sadržaja te izgradnju novih (gospodarenje otpadom) uz brigu o sprječavanju nepovoljnih utjecaja na okoliš.

3.2 Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Ovim Planom određuje se organizacija prostora te osnovna namjena i korištenje prostora uzimajući u obzir prirodne, geografsko-prometne osobitosti, novi sustav razvojnih središta, gospodarske i infrastrukturne osobitosti.

3.2.1 Organizacija prostora

Na području Župe dubrovačke određene su četiri prostorno-funkcionalne cjeline temeljem prometno-geografskih elemenata prostora, gustoće naseljenih mjesta, prirodnih obilježja te sagledavanjem potencijala prostora.

PRIOBALJE

Prostor priobalja proteže se od najistočnije točke - uvale Ljuta do najzapadnije točke - uvale Orsule u duljini od 12 km dok u unutrašnjost obuhvaća kompaktne dijelove naselja Plat, Soline, Zavrelje, Mlini, Brašina, Srebrno, Kupari, Čibača i dio D.Brgata na površini od 1024 ha što čini 44% sveukupne površine kopnenog dijela Župe dubrovačke.

Ovaj dio prostora nosi najznačajniji dio infrastrukturnog sustava (HE Plat), gospodarskog potencijala - u turističkim kapacitetima ovdje se nalaze svi hotelski kompleksi vezani na nekoliko poteza plaža, velik dio ponude leži i u privatnim smještajnim jedinicama. Ovdje vrijedi spomenuti i veliki kamenolom u Brgatu Gornjem koji i danas daje izdašne količine građevinskog kamena za širu okolicu.

Prostorni kapaciteti priobalja leže još uvijek u neiskorištenim rezerviranim građevnim područjima i u restrukturaciji postojećih kompleksa (Kupari). Također, u sustavu naselja ovdje se nalazi Srebrno kao područno razvojno središte koje čini s dijelovima Kupara i Mlina jedinstven potez. Od ostalih sadržaja vrijedno je spomenuti i rekreacijske površine te središnju gospodarsku zonu Čibača koja je važno odredište i za stanovništvo Grada Dubrovnika.

UNUTRAŠNJOST - "ŽUPSKO POLJE"

Centralni dio Župe dubrovačke jest prostor plodnih naplavnih polja, vrlo prepoznatljive fizionomije i granica. Ova cjelina zauzima oko 450 ha odnosno 19 % kopnenog dijela Općine. Funkcionalno, prostor "Župskog polja" nadovezuje se na priobalnu liniju u centralnom dijelu Župe dubrovačke i formira se uz naselja i/ili dijelove naselja Brašina, Mlini, Petrača, Buići, Čibača, i G. Brgat. Granicu na sjever čine strme padine zaobalja prema državnoj granici. Osnovnu djelatnost čini poljoprivreda i stočarstvo organizirana kroz manja gospodarstva. Prostorni kapaciteti znatno su narušeni izgradnjom na neprimjerenim mjestima (visokovrijedno poljoprivredno zemljište) ili su rezervirani drugom namjenom.

ZAOBALJE

Prostorna jedinica koja se proteže na krajnjem sjevernom dijelu Župe dubrovačke formirana je pretežito od strmih vapnenačko-dolomitnih padina, golih kamenjara i oskudnih pašnjaka a koje su velikim dijelom bile opožarene. Velikim dijelom ove su zone aktivna klizišta, nepogodna za izgradnju i neki drugi oblik građevinske aktivnosti.

Zaobalje svojom površinom od 823 ha čini 37 % udjela u kopnenoj površini Župe dubrovačke. Naselja su formirana duž lokalne ceste koja ih povezuje počevši od najistočnijih Petrača, Buići, Makoše te prema zapadu Martinovići, Grbavac i Donji Brgat. Potrebna je revitalizacija i oživljavanje naselja kroz moguće nove javne sadržaje, poboljšanje infrastrukture te kroz prezentiranje arheoloških i povijesnih vrijednosti ovih naselja.

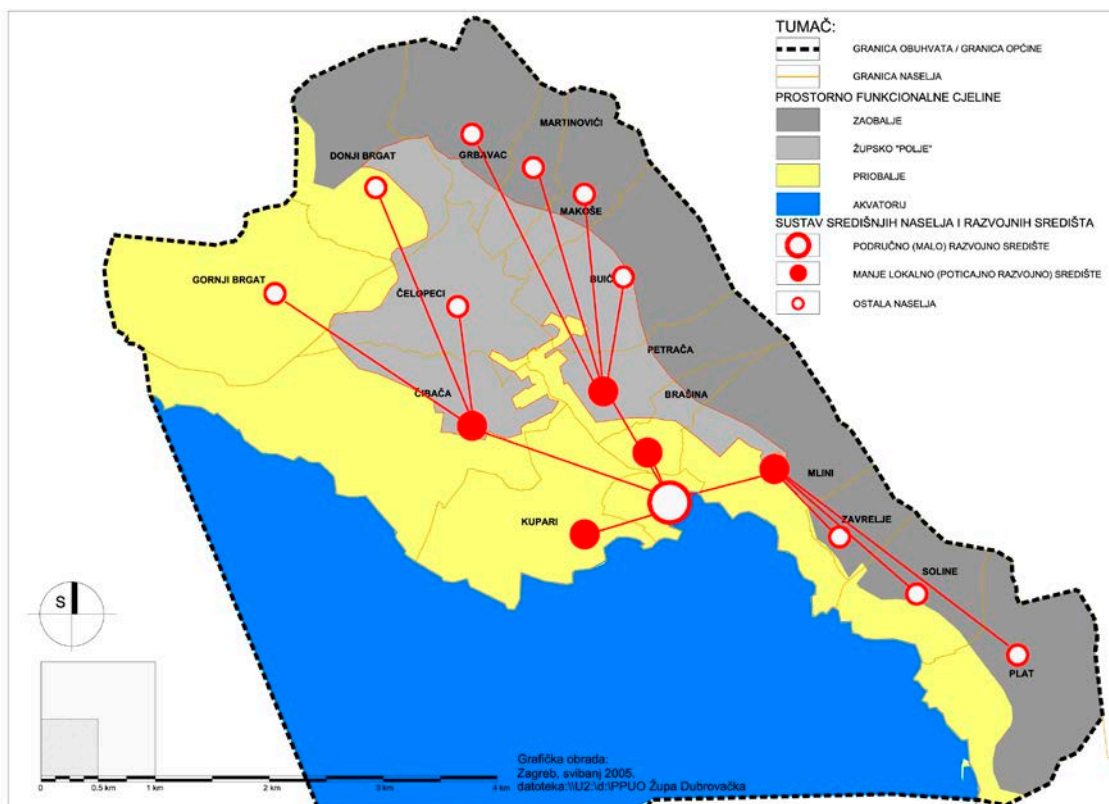
AKVATORIJ

Akvatorij Župe dubrovačke na površini od 1532 ha posebno je vrijedan prostor a njegove vrijednosti mogu se opisati kroz nekoliko faktora. Jedan od najvažnijih nesumnjivo je njegova očuvanost u smislu bio-r raznolikosti i bogatstvu flore i faune. Atraktivnosti pridonosi i razvedena obala s privlačnim plažama i mjestima za kupanje. Do danas se ona uspjela sačuvati velikim dijelom u njezinom cjelovitom stanju i to je vrijednost koju se mora sačuvati.

3.2.2 Osnovna namjena i korištenje prostora

Osnovnom namjenom površina određene su glavne kategorije namjene koje daju smjernice za daljnji razvoj i korištenje prostornih resursa Općine a koje nije moguće prenamijeniti u druge svrhe. Prvenstveno se određuju poljoprivredne, šumske i vodne površine.

Grafički prilog: Kartogram sustava središnjih naselja

GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA

Površine za razvoj i uređenje naselja određene su građevinskim područjima naselja. Unutar granica građevinskog područja određuju se izgrađeni dijelovi (kompaktne cjeline) od neizgrađenih dijelova naselja i neuređenih dijelova naselja. Pod neizgrađenim dijelovima naselja smatraju se sve one površine na kojima nije ostvarena planirana namjena i/ili se na tim površinama trenutno provodi neka druga namjena. U okviru pretežno izgrađenih dijelova naselja, akti o gradnji mogu se ishoditi direktno temeljem odredbi PPU-a, dok za neuređene dijelove građevinskog područja naselja na osnovu urbanističkih planova uređenja. Za izgrađene, kao i za neizgrađene dijelove građevinskog područja naselja, moguće je izdavati akte o gradnji bez obveze izrade urbanističkih planova uređenja, prema odredbama ovoga plana, a sukladno parametrima tablica iz članka koji regulira uvjete gradnje unutar građevinskog područja naselja.

Građevinska područja utvrđivana su na osnovu prostornih pokazatelja (stanja u prostoru, gustoće, površine, mogućnosti za građenje, infrastrukturnih kapaciteta, itd.) te pazeći na uvjete za dimenzioniranje preuzetih iz planova višeg reda (Županijski plan) i uvjeta definiranih Zakonom koji regulira prostorno uređenje, odnosno planiranje građevinskih područja unutar i izvan prostora ograničenja.

Prema Popisu 2001. od ukupnog broja stanovnika pretežiti dio (98%) čine stalni stanovnici s prebivalištem na području Općine, te isto tako i po naseljima pretežiti dio stanovnika pojedinog naselja i živi u tom naselju što znači da se pretežiti dio stambenog fonda svih naselja u Župi dubrovačkoj koristi u stambene svrhe.

Tablica: Postojeći i planirani broj stanovnika te gustoće stanovanja

NASELJA	BROJ STANOVNIKA 2001.	BROJ STANOVNIKA 2015.	GUSTOĆA STANOVANJA st/ha	
			postojeća	plan 2015.
BRAŠINA	516	490	23	22
BUIĆI	269	300	15	13
ČELOPECI	425	450	22	12
ČIBAČA	1622	1700	22	25
DONJI BRGAT	154	170	10	18
GORNJI BRGAT	191	200	12	16
GRBAVAC	102	115	17	24
KUPARI	553	1000	12	23
MAKOŠE	159	140	12	15
MARTINOVIĆI	102	110	13	16
MLINI	834	930	17	18
PETRAČA	603	590	20	18
PLAT	268	320	10	21
SOLINE	229	235	17	15
SREBRNO	546	650	27	32
ZAVRELJE	90	100	9	9
UKUPNO ŽUPA DUBROVAČKA	6663	7500	17	19

Usporedbeni pokazatelji za građevinska područja naselja (PPUO Župa dubrovačka 2012. i PPUO Župa dubrovačka 2016.)

NASELJE	GP u prostoru ograničenj a	PPUO - GRAĐ. PODRUČJE 2012.			PPUO – GRAĐ.PODRUČJE 2016.			GUSTOĆA STANOVANJA st/ha	
		UKUPN O ha	IZGRAĐE NI DIO ha	IZGRAĐ . %	UKUPN O ha	IZGRAĐE NI DIO ha	IZGRA Đ. %	2012.	2016.*
BRAŠINA	da	22,7	18,5	81	23,85	16,97	71	22	31,4
BUIĆI	ne	23,4	9,5	41	25,27	18,46	73	13	14,3
ČELOPECI	ne	36,7	17,0	46	28,37	17,15	60	12	16,06
ČIBAČA	dio	68,5	58,3	85	67,92	46,45	68	25	28,9
DONJI BRGAT	ne	10,2	3,2	31	9,9	5,85	59	18	15,3
GORNJI BRGAT	dio	12,6	6,8	54	14,08	9,48	68	16	14,1
GRBAVAC	ne	4,7	2,9	62	4,79	4,28	89	24	21,2
KUPARI	da	43,4	30,8	71	45,43	26,04	57	16	17,9
MAKOŠE	ne	9,4	4,6	49	8,98	7,36	82	15	18,9
MANDALJ ENA	ne	-	-	-	15,3	8,92	58	-	22,6
MARTINO VIĆI	ne	6,9	4,1	59	6,90	4,91	71	16	18,4
MLINI	da	52,6	41,8	73	48,03	27,64	58	18	19
PETRAČA	dio	33,7	17,2	51	30,88	16,99	55	18	28,21
PLAT	da	26,5	16,7	63	21,46	18,05	84	21	14
SOLINE	da	15,8	11,2	70	17,53	10,77	61	15	15,4
SREBREN O	da	20,3	16,9	83	18,42	16,51	90	32	23,2
ZAVRELJE	da	11,7	9,5	81	11,99	4,98	42	9	14,26
ŽUPA DUBROVAČKA		399,1	269	67	399,1	260,81	65	19	21,8

* broj stanovnika naselja Općine prema Popisu 2011. godine

Tablica: Usporedbeni pokazatelji za građevinska područja naselja djelomično u ZOP-u

NASELJE	U ZOP-u		IZVAN ZOP-a	
	%	ha	%	ha
Čibača	73	52,5	27	19,4
Petrača	21	6,3	79	23,8

Obzirom na već zatečenu izgradnju u prostoru, Planom su sukladno tome postojeća neizgrađena građevinska područja dijelom ukinuta, a utvrđena su nova, te je na taj način zadržan gotovo isti odnos površina/namjena u prostoru.

Proširenja se odnose na dijelove prostora koji se nalaze unutar građevinskog područja naselja prema PP (bivše) općine Dubrovnik, koji su važećim PUP-ovim bili predviđeni za gradnju, čestice koje se nalaze neposredno uz utvrđena građevinska područja, te izuzetno građevinske čestice na vrijednom poljoprivrednom zemljištu ukoliko su na njima već izgrađene kuće i ukoliko se nalaze neposredno uz postojeće građevinsko područje naselja.

Iz tablice usporedbenih pokazatelja za građevinska područja naselja vidljivo je da je površina građevinskih područja naselja minimalno promijenjena, odnosno povećana je za 4,1 ha. Prostornim planom utvrđeno je GP naselja u površini od 388,2 ha u odnosu na 384,1 ha koliko je bilo utvrđeno prema PPO Dubrovnik. Pri tome treba naglasiti da se povećanje uključuje i površine novo utvrđenih zona ugostiteljske namjene u naselju u površini u Mlinima i Platu.

Izmjenama i dopunama Prostornog plana uređenja 2016. godine, sukladno Odluci o izradi Izmjena i dopuna, napravljena je revizija građevinskog područja naselja (definiranje izgrađenog unutar neizgrađenog dijela građevinskog područja naselja) te je evidentirana novonastala situacija u prostoru (zgrade ozakonjene na temelju posebnog zakona).

Izmjenama i dopunama Prostornog plana 2016. godine došlo je do smanjenja ukupnog građevinskog područja naselja te smanjenja izgrađenog dijela, koji su rezultat preciznog izračuna i revizije građevinskih područja naselja, koja je provedena nad svim naseljima Općine.

Unutar građevinskog područja naselja (izgrađeni, neizgrađeni i neuređeni dio) određene su površine za gradnju, negradive površine, površine infrastrukturnih sustava, te ostale površine.

Uvjeti gradnje unutar građevinskog područja naselja propisani su odnosnim odredbama za provođenje Plana.

Smještaj ugostiteljsko turističkih sadržaja moguć je u građevinskim područjima naselja na pojedinačnim parcelama kao i u ugostiteljsko turističkim zonama u naselju.

Planom se zadržavaju postojeće ugostiteljsko-turističke zone Srebreno (kompleks hotela Orlando, depadanse, odmaralište, Hotel Župa te privatni smještajni kapaciteti), Mlini (hotel Mlini u središnjem dijelu naselja Mlini).

Planom se omogućuje zadržavanje postojećih kapaciteta i vrsta smještaja, odnosno kvalitativno restrukturiranje i dopuna sadržaja sukladno odredbama ovog Plana. Iznimno, zbog prenamjene dijela ugostiteljsko-turističke zone „Kupari III“ u građevinsko područje gospodarske te javne i društvene namjene (kongresni centar sa športsko-rekreacijskim površinama i pratećim sadržajima, zona javne i društvene namjene) planirano je smanjenje zone te postojećih kapaciteta.

U naseljima Mlini i Plat planirane su nove zone ugostiteljsko turističke namjene.

Tablica: Iskaz pokazatelja za ugostiteljsko – turističke zone u naselju

Naselje	LOKALITET	Površina (ha)	VRSTA		kapacitet (broj kreveta)		IZGRAĐENO ST %	gustoća (l/ha)		Udio u GP naselja
			post	plan	postojeći	planirano		postojeca	planirana	%
Mlini	Hotel Mlini	0,7	T1	T1	145	145	100	207	207	1,3
	Beterina	2,4	-	T1, T2	0	300	-	-	100	5
Srebreno	Srebreno	6	T1	T1	997	-	100	166	-	29,6
Kupari	Kupari III	0,9	T3	T1	3000	120 l/ha	80	285	-	2,1

POVRŠINE ZA RAZVOJ I UREĐENJE IZVAN NASELJA

Površine za razvoj i uređenje izvan naselja mogu se podijeliti u dvije glavne skupine. U prvu skupinu spadaju površine na kojima je moguće graditi određene građevine posebnih namjena kao npr. infrastrukturne, zdravstvene, rekreacijske građevine, građevine posebne namjene, građevine u funkciji iskorištavanja mineralnih sirovina. Ova skupina površina definira se kao građevinsko područje izdvojene namjene. Druga skupina površina jesu dijelovi prostora koji su isključivo namijenjeni za potrebe poljoprivredne proizvodnje i gospodarenja šumama.

GOSPODARSKA NAMJENA

Proizvodna

Planom je predviđena zona gospodarske, proizvodne namjene: zona Dubac - Dočine vezana na kamenolom Dubac, za smještaj djelatnosti vezanih uz eksploataciju kamena: djelatnosti sortiranja i obrade (rezanje u blokove, proizvodnja šljunka i pijeska), proizvodnje (blok-opeka, betonara) i skladištenja, te dio proizvodne zone 'Dočine' unutar koje je moguć smještaj proizvodnih sadržaja na površinama koje se koriste u iste svrhe a na neizgrađenim površinama moguć je smještaj servisa i prostora za održavanja kamiona i građevinske mehanizacije.

Unutar građevinskog područja gospodarske – pretežito proizvodne namjene zone Dubac - Dočine moguć je i smještaj asfaltne baze te uslužnih djelatnosti.

Naselje	naziv zone	vrsta sadržaja	površina (ha)	
			UKUPNA	IZGRAĐENA
Čibača, Gornji Brgat, Čelopeci	DUBAC - DOČINE	proizvodna namjena - I4	4,5	4,5

Poslovna namjena

Poslovna namjena obuhvaća zone gospodarske-poslovne namjene unutar naselja i zone izdvojenih građevinskih područja izvan naselja gospodarske-poslovne namjene. Te su zone na području Općine definirane tablicama u nastavku. Detaljni uvjeti gradnje propisani su odredbama za provođenje Plana.

Zone izdvojenih građevinskih područja izvan naselja gospodarske-poslovne namjene

Naselje	Naziv zone	Vrsta sadržaja	Prostor ograničenj a (%)	planirana /postojeća	Površina (ha)	
					ukupna	izgrađena
Čibača	POSLOVNA ZONA I	poslovna namjena (K1)	100	postojeća	14,85	11,27
	KOMUNALNA ZONA	poslovna namjena (K3, K4)	100	postojeća /planirana	1,04	1,04
Gornji Brgat	POSLOVNA ZONA II	poslovna namjena (K1)	0	postojeća	2,97	2,97

Zone gospodarske-poslovne namjene unutar naselja

Naselje	Naziv zone	Vrsta sadržaja	Prostor ograničenj a (%)	planirana/postojeća	površina (ha)	
					UKUPNA	IZGRAĐEN A
Srebreno	POSLOVNA ZONA	poslovna namjena (K _{N1} /K _{N2})	100	postojeća/planirana	3,6	1,8
Srebreno	KONGRESNI CENTAR	poslovna namjena (K _{N1})	100	planirana	5,8	0

Ugostiteljsko - turistička namjena

Smještaj građevina ugostiteljsko-turističkih sadržaja predviđen je i unutar izdvojenih ugostiteljsko-turističkih zona. Uz postojeće i formirane turističke zone s izgrađenim hotelskim kapacitetima (u naseljima Kupari, Mlini i Plat) planiraju se nove zone i to zona neposredno uz bivši vojni kompleksa u Kuparima (ville) i zona Gaj - Beterina.

Osim osnovnih smještajnih kapaciteta i pratećih sadržaja unutar ovih zona moguće je smještaj i športsko-rekreacijskih sadržaja kao nadopune osnovnoj namjeni.

Uvjeti gradnje i rekonstrukcije za zone izdvojenih građevinskih područja izvan naselja gospodarske-ugostiteljsko-turističke namjene propisani su odnosnim odredbama za provođenje Plana.

Tablica: Iskaz pokazatelja za izdvojena građevinska područja izvan naselja gospodarske-ugostiteljsko-turističke namjene

Naselje	lokalitet	Vrsta	Površina (ha)	Kapacitet (krevet)	Planirano / postojeće	Prostor ograničenja
Soline	Gaj Beterina	T1,T2	5,6	400	planirano	da
Gornji Brgat	Žarkovica	T1	1,16	200	postojeće	da
Plat	Zona hotela Plat	T1,T2	11,0	2000	postojeće	da
Mlini	Astarea	T1	7,0	600	postojeće	da
Kupari	Kupari IV	T1,T2	13,0	800	planirano	da
	Kupari I*	T1	14,0**	1500	postojeće	da

*za predmetnu zonu najviša kota izgradnje odrediti će se UPU-om

**obuhvat je prikazan sukladno novoj geodetsko-katastarskoj izmjeri dijela k.o. Brašina koja je stupila na snagu

Eksploatacija mineralnih sirovina

Za potrebe građevinarstva u predjelu Dubac nalazi se postojeći kamenolom s drobilicom i separacijom kamena kapaciteta 60 m³/h raznih kamenih agregata - tucanika za gradnju, ovdje je organizirana i proizvodnja betona kapaciteta 25 m³/h gotove betonske smjese te raznih betonskih elemenata. Ovi pogoni danas djeluju kao zaokružena tehnološka cjelina. Gospodarski značaj kamenoloma nije samo lokalnog karaktera već se njegova korisnost mora sagledati i na nivou županije. Kamenolom ostaje u funkciji uz sanaciju izvršenog iskopa u granicama utvrđenim rudarskim projektom.

U području za iskorištavanje mineralnih sirovina - eksploatacijsko polje kamenoloma Dubac odvijati će se daljnja eksploatacija tehničkog-građevinskog kamena unutar utvrđenih granica eksploatacijskog polja do isteka koncesije.

U ZOP-u se ne može planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina.

Športsko-rekreacijska namjena

Planirane zone sportsko-rekreacijske namjene određena su kao izdvojena građevinska područja izvan naselja, odnosno zone unutar građevinskog područja naselja:

- izdvojena građevinska područja izvan naselja:
  - 1.1. ŠRC Čibača (R3-sportska dvorana, R4-sportska igrališta)
  - 1.2. sportsko-rekreacijska zona Soline-Smokovijenac (R2-vodeni sportovi i rekreacija, R3-sportska dvorana, R4-sportska igrališta, R5-rekreacijski park)
  - 1.3. Kupari (R2-vodeni sportovi i rekreacija, R6-kupališne zone)
- građevinska područja unutar naselja:

2.1. ŠRC Petrača (R_N2-vodeni sportovi i rekreacija, R_N3-sportska dvorana, R_N4-sportska igrališta)

2.2. Pastoralni centar (R_N2-vodeni sportovi i rekreacija, R_N3-sportska dvorana, R_N4-sportska igrališta)

2.3. Gusar (R_N2-vodeni sportovi i rekreacija)

Uvjeti gradnje za sportsko-rekreacijsku namjenu propisani su odnosnim odredbama za provođenje Plana.

Poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene

Najveći dio poljoprivrednih površina nalazi se u središnjem djelu Župe dubrovačke. Namjena poljoprivrednih površine je isključivo u poljodjelske svrhe (vrijedno obradivo tlo - P2). Na njima je dopuštena izgradnja linijskih infrastrukturnih objekata od značaja za državu i županiju.

Šume isključivo osnovne namjene

Evidentirane šume i šumsko zemljište na području Župe dubrovačke predviđeno je korištenje u gospodarske svrhe (Š1) osim u područjima gdje su takve šume unutar obalnog pojasa gdje se tretiraju kao zaštitne šume (Š2). Navedene površine predviđene su za korištenje isključivo u svrhu osnovne namjene.

Namjena mora

Vodne površine Župe dubrovačke čine morski akvatorij (površina i podmorje). Sama površina podijeljena je u nekoliko zona u kojima se dozvoljavaju određene aktivnosti. Zona rekreacije u moru jest zona uz sam obalnu liniju a proteže se do 300 m u dubinu akvatorija. U ovoj zoni dozvoljavaju se rekreativne aktivnosti kupanja, odmora i rekreacije. Zona unutarnjeg morskog pojasa jest zona preostalog dijela akvatorija u kojem se nalaze plovni putovi turističkih linija koje povezuju obalnih naselja i punktova. Također se u zoni unutarnjeg morskog pojasa omogućuje bavljenje ribarenjem izuzev kočama.

3.2.3 Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

redni broj	OPĆINA ŽUPA DUBROVAČKA	oznaka	ukupno (ha)	udio %	stan./ha *
1.	GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA	GPn	399,1	17,9	21
	ukupno				
	- izgrađeni, neizgrađeni i neuređeni dio GPn-a	GPn	371,74	16,7	22,5
	- zone gospodarske poslovne namjene	K _N	12,85	0,6	648,3
	- zone ugostiteljsko-turističke namjene	T _N	11,29	0,5	737,9
	- zone sportsko-rekreacijske namjene	R _N	3,22	0,2	2 587,3
2.	IZDOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA IZVAN NASELJA		93,49	4,2	67,6
	ukupno				
	- gospodarska - poslovna namjena	K	19,01	0,9	441,3

	- gospodarska - proizvodna namjena	I	4,59	0,2	1 815,03
	- gospodarska - ugostiteljsko - turistička namjena	T	54,92	2,4	110,5
	- sportsko-rekreacijska namjena	R	14,97	0,7	701,8
3.	OSTALE POVRŠINE ukupno		32,31	1,5	257,84
	- groblja	+	12,45	0,6	669,2
	- posebna namjena	N	19,86	0,9	419,49
4.	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE ukupno	P	311,9	14	26,7
	- vrijedno obradivo tlo	P2	311,9	14	26,7
5.	ŠUMSKE POVRŠINE ukupno	Š	449,3	20,2	18,6
	- gospodarska šuma	Š1	248,6	11	33,5
	- zaštitna šuma u obalnom pojasu	Š2	200,7	9	41,5
6.	OSTALE POLJ. I ŠUM. POVRŠ. ukupno	PŠ	941,90	42,3	8,8
A	KOPNO ukupno		2.228,0	100	3,7
B	VODNE POVRŠINE - MORE ukupno	V	1.537,3	100	0,20
	- unutarnji morski pojas		1.407,3	92	-
	- zona rekreacije		105,0	7	-
	- marikultura – kavezni uzgoj ribe	H2	25,0	1	-
	OPĆINA sveukupno		3.765,3	100	0,50

* broj stanovnika Općine prema Popisu 2011. godine (8 331).

3.3 Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Župa dubrovačka je do nedavno bila izrazito agrarno i ruralno područje s očuvanim prirodnim obilježjima i pogodnostima. Promjene u smislu sve jačeg razvoja gospodarstva, turizma i ostalih djelatnosti vezanih uz sekundarni, tercijarni sektor dovode i do drugačije preraspodjele važnosti pojedinih naselja i koncentracija stanovništva.

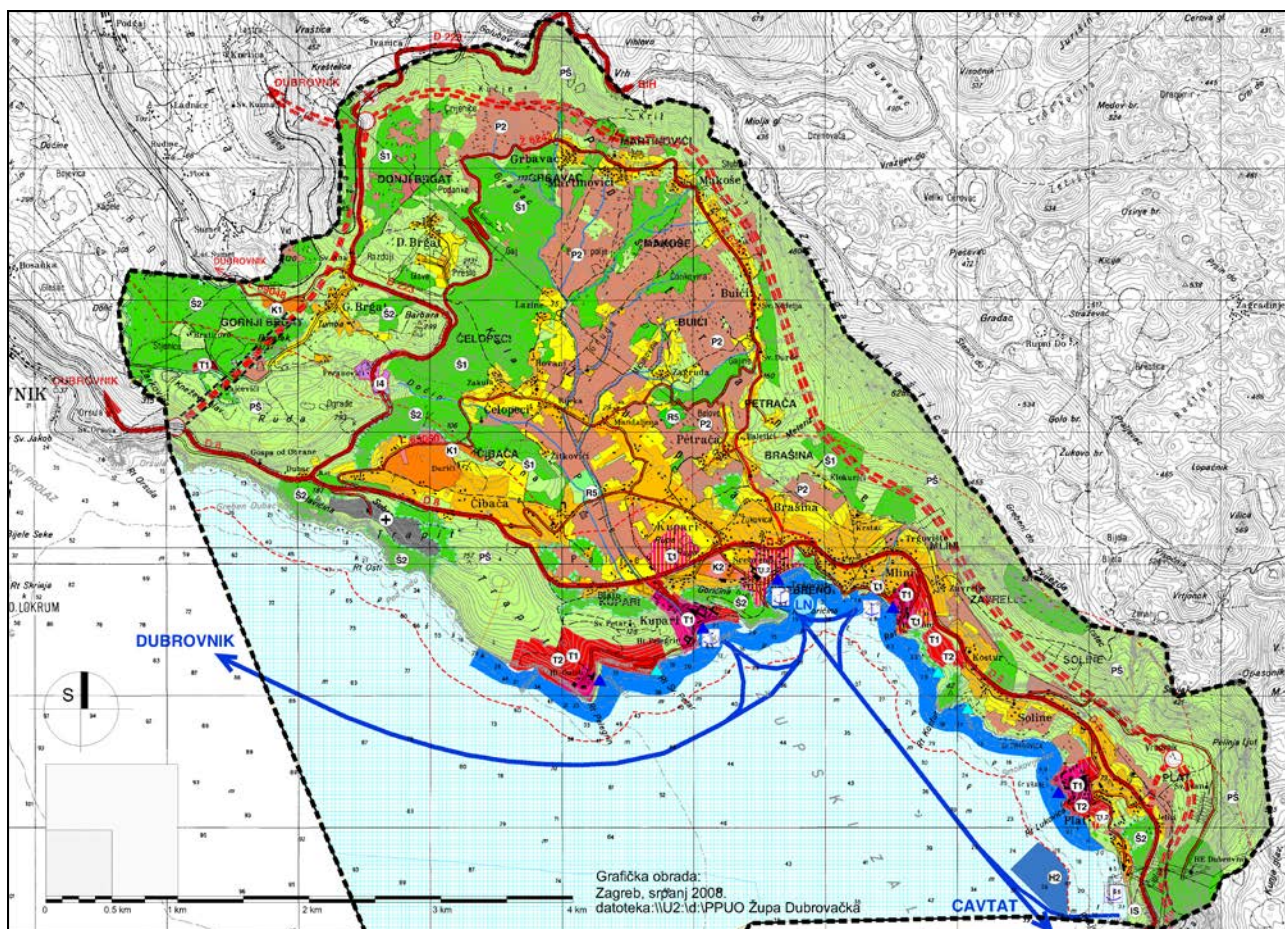
Osnovne gospodarske i društvene djelatnosti tako se grupiraju uz priobalne centre kao Srebrno – Mlini i Kupari, te naselja Čibača u unutrašnjosti a na taj način slijedi i razvoj infrastrukture.

GOSPODARSKE DJELATNOSTI

TURIZAM

Razvoj turizma na području Župe dubrovačke započinje organizirano već 1936. godine kada se osniva tadašnje Društvo za unaprjeđenje turizma sa sjedištem u Mlinima, današnja Turistička zajednica Župa dubrovačka. Turistička djelatnost je jedna od grana koja je pokazivala izdašnost i brz razvitak svojih kapaciteta. Nažalost nepostojanje odgovarajuće planske i prostorne dokumentacije uzrokovalo je stihijski pristup izgradnji koji je pak kroz niz godina doveo do znatnog narušavanja prirodnih i ambijentalnih karakteristika ovog područja. Podatak o broju smještajnih jedinica iz 1990. godine (14.863 smještajne jedinice) govori da je tijekom sezone bilo 2,5 puta više smještajnih jedinica za turiste nego za same stanovnike Župe.

Grafički prilog: Korištenje i namjena prostora (Prostorni plan uređenja Općine Župa dubrovačka, Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka, 06/08.).

Također ovaj podatak ne treba gledati kao izdvojenu grupu već u sklopu Dubrovačke turističke rivijere. Velik dio smještajnih kapaciteta bio je tijekom ratnog razdoblja uništen tako da primarna strategija daljnjeg razvitka u turizmu treba biti obnova kapaciteta i podizanje nivoa i kvalitete onih postojećih.

Posebnu pažnju u strategiji razvoja treba zauzeti i razvoj odnosno uvođenje kvalitetnih infrastrukturnih mreža (posebno je ovdje zastupljen problem odvodnje). Planom se određuju zone građevinskih područja izdvojenih namjena – turističkih zona koje će primarno biti izgrađene turističkim kapacitetima hotelskih sadržaja. Pri tome se preuzimaju obveze iz Županijskog plana kojima se posebno regulira izgradnja duž obalne linije a kojima se čuva integritet prirodne razvedene obale s točkasto raspoređenim sadržajima i zonama.

POLJOPRIVREDA

Poljoprivreda koja je nekad bila osnovna djelatnost na ovom području potisnuta je u pozadinu iako sačuvani resursi pružaju značajnu podlogu za jači razvoj ove djelatnosti. U tom smislu potrebno je zaštititi postojeća polja i kvalitetnije zemljište od daljnjeg zauzimanja ilegalnom izgradnjom ili nekom drugom prenamjenom te poticajnim mjerama pokrenuti poljoprivredne djelatnosti.

Župsko polje kao posebno vrijedna cjelina u prostornom, proizvodnom - poljoprivrednom i kulturnom značenju jest resurs koji treba posebno štititi od daljnjeg nelegalnog i destruktivnog širenja gradnje kao i neracionalnog zauzimanja površina sadržajima protivnih planiranoj poljoprivrednoj namjeni. Posebnu pažnju u sljedećem razvojnom periodu treba posvetiti razvoju hidromelioracijskog sustava i njegovog povezivanja na osnovnu vodovodnu mrežu Općine.

Ne treba zapostaviti mogućnost povezivanja nekih oblika poljoprivrednih djelatnosti sa sve popularnijim 'seoskim turizmom' i na taj način doprinijeti revitalizaciji i obnavljanju dugogodišnjih i tradicijskih oblika bavljenja zemljom.

POMORSKO GOSPODARSTVO

Tradicionalna djelatnost bavljenja marikulturom do danas nije zauzimala značajniji udio u gospodarstvu. Obzirom na opredjeljenje općine Župa dubrovačka na daljnji razvoj turističkog gospodarstva te obzirom na prirodna ograničenja na području općine ne planira se smještaj zona za marikulturu.

INDUSTRIJA

Treba poticati razvoj industrije i to onih oblika koji koriste komparativne prednosti prostora: položaj, prirodne resurse, lokalnu radnu snagu, tradiciju, ekološke metode. Također potrebno je dislocirati ove sadržaje iz užih središta naselja. Prostorni razmještaj treba temeljiti na disperziji manjih i raznolikih proizvodnih jedinica. Trenutno, industrijski sadržaji su locirani disperzno u Srebrnom, Brašini, Čibači i Gornjem Brgatu.

TRGOVINA I USLUGE

Sadržaji trgovina i uslužnih djelatnosti treba gledati u modernizaciji i specijalizaciji mreže, obogaćivanju ponude i povećanju turističkih usluga.

DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Na temelju analize postojeće mreže središnjih uslužnih funkcija, razmatranja nekih teoretskih postavki, te standarda i normativa koji proizlaze iz zakonske regulative i dokumenata prostornog uređenja, dakle zbog svih tih nastalih promjena u razvijanju središnjih uslužnih funkcija, smatra se da središnje uslužne funkcije treba klasificirati u veći broj temeljnih skupina, a njih opet u više stupnjeva prema značenju i utjecaju u prostoru. U skladu s tim postavkama predložena je sljedeća nova klasifikacija središnjih uslužnih funkcija u Hrvatskoj, koje se mogu primijeniti i za Dubrovačko - neretvansku županiju i općinu Župa dubrovačka:

1. Uprava
2. Pravosuđe
3. Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
4. Vjerske zajednice
5. Prosvjeta (obrazovanje, školstvo)
6. Visoko školstvo i znanost
7. Kultura, umjetnost i tehnička kultura
8. Šport, rekreacija, zabava i odmor
9. Zdravstvo
10. Socijalna skrb
11. Financijske i druge slične uslužne djelatnosti
- 12- Prometne usluge
13. Trgovina i ugostiteljstvo
14. Obrt i druge usluge.

Neke se središnje uslužne funkcije javljaju u većem, a neke u manjem broju stupnjeva, dok su neke iz različitih temeljnih skupina međusobno povezane i javljaju se veoma često zajedno u pojedinim naseljima. Ima i takvih središnjih uslužnih funkcija koje se povezuju jednom s višim, a drugi put s nižim stupnjem središnje uslužne funkcije druge temeljne skupine.

U općini Župa dubrovačka se nalaze i razvijaju stupnjevi središnjih uslužnih funkcija i kategorije središta od gradske/općinske razine na niže, koje će njezinim stanovnicima služiti u svakodnevnom životu, ali neke od njih će moći koristiti i stanovnici nekih bližih naselja iz susjednih jedinica lokalne samouprave. Sve ostale središnje uslužne funkcije srednje, više i visoke razine stanovništvo općine Župa dubrovačka će i dalje povremeno prvenstveno koristiti u gradu Dubrovniku, a djelom u drugim gradskim središtima u zemlji (Split, Zadar, Zagreb i drugi), već prema tome o kojoj se funkciji i razini radi.

NEKI DEMOGRAFSKI I GEOGRAFSKI POKAZATELJI	Središte županije (regionalno i više nadlokalno središte)	Središte grada (međupćinsko i nadlokalno središte)	Središte grada/općine (važnije lokalno središte)	Manje lokalnosredište (pomoćno središnje naselje)	Naselje s pojedinačnim središnjim funkcijama
Broj stanovnika u utjecajnom i gravitacijskom području	više od 100.000	više od 8.000	više od 1.000	više od 300	
Broj stanov. sred.naselja	više od 15.000	više od 2.000	više od 500	više od 200	
Broj zaposl. u usl. djel.	više od 10.000	više od 1.000	više od 200	više od 100	
Radius utjecaja sred.naselja u km	50 - 120	20 - 50	10 - 30	manje od 10	

PLANIRANA KLASIFIKACIJA SREDIŠNJIH FUNKCIJA I KATEGORIZACIJA SREDIŠNJIH NASELJA

Temeljne skupine središnjih funkcija (djelatnosti)	Središte općine Srebarno (važnije lokalno središte)	Manje lokalno središte Kupari, Mlini, Petrača, Čibača (pomoćno središnje naselje)	Naselje s pojedinim središnjim funkcijama Donji i Gornji Brgat, Čelopeci, Grbavac, Martinovići, Makoše, Buići, Brašina, Zavrelje, Soline, Plat
1. UPRAVA	grad./opć. vijeće	mjesni odbor	(mj. odbor)
	gr./opć.poglavar.	(vjeće mj.odn.)	(vj. mj.odn.)
	gradonač./načelnik	(mj.zbor građ.)	(mj.zb.građ.)
	uprav. odj. gr/opć. (ispos.žup.ured.)	gradski kotar	
	(isp.grad.ureda) matični ured	(tijela grad.kot.)	
	grad./opć. služba motrenja i obavješćivanja	(isp.opć.ureda)	
	(policijska postaja)		(gran.pol.)
	gr./općin.postroj. i stožer civilne zaštite	(policijska postaja)	
	gr./opć.vatrog.zaj.		
	udrug.dobr.vatr. (ispostava porezne uprave)	udrug.dobr.vatr.	(ud.dob.vat.)
	(carinski referati)		
	(lučka ispostava)	(carin. referati)	(carin. refer.)
	(ured za spom. kult. i prir.)	(lučka ispostav.)	(lučka isp.)
	(dopisništvo. HINA)		

	(klimatol.meteor. postaja)	(kišomjerna meteor.postaja)	
2. PRAVOSUĐE	(općinski sud s gruntovnicom)		
	(prekršajni sud)		
	(opć. drž. odv.)		
	(odvjetnik)		
	(javni bilježnik)		
3. GRAĐANA, POLITIČKE STRANKE I DRUGE ORGANIZ. ZAJEDNICE	(udruženje obrtn.)		
	gr./opć.turist.zaj.	turist. društvo	(tur. društvo)
	grad./opć.razina udr., klub., liga, sekc.i dr. udr.građ.	pojedinačne udr. građana- ispost.	(pojed. udr. građana - ispostava)
	grad/općin. razina političkih stranaka i sindikalnih org.	političke stranke i sindikalnih org. -osnov. jedinice	(polit.stranke-osn.jedin.)
	gr/opć. razina org. crvenog križa		
	(HAK - autoklub)		
	(auto škola)		
	grad./opć.komis. za odn. s vjer. zaj.		
	RK župa – župni ured i crkva	RK župa - kapel. - ured i crkva	(RK crkva)
	(samostan)	(samostan)	
(ostale vjer. zaj.)	(ostale vjer. zaj.)		
4. PROSVJETA ŠKOLSTVO- OBRAZOV.	dječji vrtić	(dječji vrtić)	
	matična osnovna škola	područn. razred. odjeli osnovne škole	(podr. razr. odjeli osnov. škole)
	(osnovna umjetn. škola- glazba, ples)	matična osnovna škola s dvoranom	matična osnovna škola s dvoranom
(strukovna škola ili odj. sred.škole)	srednja škola s dvoranom	srednja škola s dvoranom	
5. VISOKO ŠKOLSTVO I ZNANOST		stručni studij Sveučiliša u Dubrovniku	
6. KULTURA, UMJETN. I TEHNIČKA KULTURA	javne ustanove u kulturi kojima su osnivači ili vlasnici općine		
	dom kulture	dvorana za kult. i druge potrebe	
	(muzej)		
	općinska knjižnica i čitaonica	čitaonica	(čitaonica)
	(amater. kazališt.)		
	amater.radio post.		
	(klape)		
	(limena glazba)		
	KUD	(KUD)	
	(otvoreno pučko učilište)		
	(kinematograf)		
	(samostalni umjetnici)		
	(ogr. Matice hrv.)		

	(udruge tehn.kult.)		
7. ŠPORT, REKREACIJA, ZABAVA I ODMOR	(zajednice športskih udruga)		
	športska društva i klubovi	pojedini športski klubovi	(pojedini športski klubovi)
	županijska i grad./opć. šport. natjec. i priredbe	općin. natjec.	(opć. natjec.)
	otvoreni športski objekti: športska igrališta za nogomet i po koji mali šport s gledalištem	jedno ili više otvorenih športskih igrališta	(športsko igralište)
	(zatvoreni športski objekti: školska dvorana)	(školska dvorana)	
	(pojedinačni objekti za rekreaciju, zabavu i odmor)		
8. ZDRAVSTVO	primarna zdravst. zaštita:	(povrem.primar. zdravst.zaštita:)	
	zdravstv. stanica (opća medicina, zaštita zuba, patronaža)	(zdravst. ambul. bez stalne liječ. službe-patronaž. medic.sestra)	
	(ljekarna ili depo lijekova)		
	(veterin. stanica)		
9. SOCIJALNA SKRB	(dom umirovljen. ili dom starih i nemoćnih)		
	(objekti soc. skrbi)		
10. FINANC. I DRUGE SLIČNE USLUŽNE DJELATN	poslovna banka ili mjenjačnica	(mjenjačnica)	(mjenjačn.)
	zastup. osig.zav.	(zast. osig.zav.)	
	prod. mj. hrv.lutr.	(pr. mj. hrv.lutr.)	
	(poslov.tur.agen.)		
	(pojedine uslužne poslovne tvrtke)	(usl posl.tvrtka)	
12. PROMETNE USLUGE			
	manja putn. luka	luka-pristanište	manje prist.
	željezn. stanica	(željezn.postaja)	
	autobusna stanica	(autobus. stan.)	
	poštanski ured-izvršna telef.cen.	pom.pošt.ured (aut.telef.cen.)	(pom.pošt. ur.-tel.gov.)
11. TRGOVINA I UGOSTIT	trgovina na veliko i malo, exp.-imp.		
	specij.trgovine	trg.mješ.robom	(trg.mj.rob.)
	(hotel-prenoćište)		
	gostion-snack bar	gostionica	krčma
12. OBRT I DRUGE USLUGE	(automehaničar. radionica)		
	više obrt. radion. i uslužnih radnji	obrt. radionice i usluge	(pojedinačni obrti)

(Napomena: U ovom prijedlogu je sadržan izbor važnijih središnjih funkcija, što znači da se mogu razvijati i druge koje se tu ne navode, kao što se mnoge od ovih koje se navode neće razvijati u pojedinim središtima.).

Mreža institucija uprave i pravosuđa temelji se na standardima i normativima iz zakonske regulative, na nekim usmjerenjima iz dokumenata prostornog uređenja, a uvažavano je i postojeće stanje mreže. U općinskom središtu trebaju se razvijati institucije lokalne samouprave općinske razine, a može i javni bilježnik za nešto šire područje. U nekim naseljima mogu se uspostaviti mjesni lokalni samoupravni organi.

Potrebno je naglasiti da su sadržaji raznih udruga odraz interesa svake pojedine lokalne zajednice, odnosno posebnih strukovnih organiziranja ili raznih humanitarnih nastojanja. Zbog specifičnog karaktera ovih sadržaja javnih funkcija, smatra se da se ti sadržaji ne mogu planirati i uvrštavati kao obveza u dokumente prostornog uređenja, iako za njih treba osigurati odgovarajući prostor u lokalnim središtima.

Mreža institucija i ustanova prosvjetne djelatnosti dijeli se na tri osnovne razine.

Predškolske ustanove trebaju biti zastupljene samo dječjim vrtićem na odabranoj lokaciji u novom gradskom središtu, a po potrebi je moguće osnovati i njegove ispostave u drugim naseljima. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, definirat će minimalni broj skupina u dječjim vrtićima, kao i broj potrebnih djelatnika za rad s djecom kao i druge standarde i normative.

Predlaže se zadržavanje jedinstvene samostalne matične osnovne škole u novom gradskom središtu. Područni razredni odjeli osnovne škole osnivati će se sukladno potrebama lokalne zajednice na teritoriju jedinica lokalne samouprave, prvenstveno u manjim lokalnim središtima, kao što je ono u Postranji i sl. Prema predviđenim standardima i normativima za potpunu samostalnu osnovnu školu potrebno je u načelu imati 240 - 960 učenika (po 1 - 4 razredna odjela od 1. do 8. razreda), s 30 - 34 učenika u redovitim razrednim odjelima, dok kombinirani razredni odjeli broje maksimalno 16 - 20 učenika. Ovaj potonji kriterij se primjenjuje u planinskim područjima, na otocima te za nastavu na jezicima narodnosti. Iz opravdanih razloga moguća su manja odstupanja.

U općini Župa dubrovačka ne očekuje se razvijanje djelatnosti srednjeg, višeg i visokog školstva, kao ni znanstvenoistraživačkih djelatnosti. U kasnijoj planskoj fazi, a nakon provedbe reformi osnovnog i srednjeg školstva, moguće je da se u Župi dubrovačkoj osnuje niža srednja škola za širi prostor, ako se za to ukaže potreba.

Mreža kulturnih institucija mora biti prisutna u općinskom sjedištu, dok se u manjim lokalnim sjedištima mogu nalaziti inicijalni sadržaji kulture.

U općinskom središtu potrebni su športski objekti (igrališta, dvorana, bazen, kuglana, bočalište i drugo) za razvijanje športskih aktivnosti, odnosno za održavanje natjecanja i drugih priredbi u okviru razvijanja športskih aktivnosti. Lociranje manjih športskih igrališta i školsko-športskih dvorana direktno je povezano uz lokacije samostalnih osnovnih škola i njihovih područnih razrednih odjeljenja.

Zdravstveni sadržaji primarne zdravstvene zaštite trebaju biti organizirani u općinskom središtu, dok se u nekim manjim lokalnim središtima trebaju organizirati začeci primarne zdravstvene zaštite ili osigurati prostor za povremene posjete medicinskog osoblja.

Osim u općinskom središtu ne očekuje se u drugim naseljima osnivanje ustanova socijalne skrbi i to onih neophodno potrebnih za svakodnevni život stanovnika. Neke od tih institucija mogu služiti stanovništvu šireg područja.

Sve glavne središnje gospodarske uslužne funkcije lokalnog značenja (financijske, obrtničke, prometne, trgovačke, ugostiteljske, komunalne i druge usluge) trebaju biti organizirane u općinskom središtu, a samo neke u manjim lokalnim središtima i naseljima s pojedinačnim središnjim uslužnim funkcijama. Neke od njih mogu služiti i stanovnicima bližih naselja susjednih općina. Središnji dio Župe dubrovačke je jedan od potencijalnih zona za izgradnju i razvitak većeg športsko - rekreacijskog kompleksa šireg značenja.

3.4 Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

3.4.1 Uvjeti korištenja

UVJETI KORIŠTENJA

Na području Općine Župa dubrovačka nema zaštićenih područja temeljem Zakona koji regulira zaštitu prirode.

Prilikom planiranja i provođenja zahvata unutar zaštićenih područja odnosno krajobrazno vrijednih područja potrebno je pridržavati se sljedećih uvjeta zaštite prirode:

- potrebno je zabraniti sve radnje kojima se na zaštićenim prirodnim vrijednostima / prirodnim vrijednostima predviđenim za zaštitu umanjuje prirodna vrijednost odnosno narušavaju svojstva zbog kojih su zaštićeni / predviđeni za zaštitu,
- za planirane zahvate u prirodu, koji sami ili sa drugim zahvatima mogu imati bitan utjecaj na ekološki značajno područje ili zaštićenu prirodnu vrijednost, treba ocijeniti, sukladno Zakonu o zaštiti prirode, njihovu prihvatljivost za prirodu u odnosu na ciljeve očuvanja tog ekološki značajnog područja ili zaštićene prirodne vrijednosti,
- prije bilo kakvih zahvata na zaštićenim prirodnim vrijednostima i prirodnim vrijednostima predviđenim za zaštitu potrebno je izvršiti potpunu inventarizaciju i valorizaciju staništa i posebno izdvojiti i zaštititi vrste i područja,
- u što većoj mjeri treba zadržati prirodne kvalitete prostora, odnosno posvetiti pažnju očuvanju cjelokupnog prirodnog pejzaža i okruženja,
- prirodne krajobrazne treba štititi od širenja neplanske izgradnje, a kao posebnu vrijednost treba očuvati područja prekrivne autohtonom vegetacijom, obalno područje (prirodne plaže i stijene) te more i pomorje kao ekološki vrijedna područja,
- potrebno je osigurati racionalno korištenje prirodnih dobara bez oštećivanja ili ugrožavanja njenih dijelova i uz što manje narušavanje ravnoteže prirodnih faktora

- potrebno je spriječiti štetne zahvate i poremećaje u prirodi koji su posljedica tehnološkog razvoja i drugih djelatnosti i osigurati što povoljnije uvjete održavanja i slobodnog razvoja prirode

EKOLOŠKA MREŽA RH (EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000)

Ekološka mreža Republike Hrvatske proglašena je Uredbom o ekološkoj mreži (Narodne novine, 124/13., 105/15.) i predstavlja područja ekološke mreže Europske unije NATURA 2000.

Ekološku mrežu Republike Hrvatske, prema članku 6. Uredbe o ekološkoj mreži, čine područja očuvanja značajna za ptice – POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za EU, kao i njihovih staništa te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarnih područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za EU).

Područja ekološke mreže NATURA 2000 na području Općine Župa dubrovačka

Redni broj	Vrsta ekološke mreže	Naziv područja	Kod područja	Hrvatski naziv vrste/staništa	Kod vrste/staništa
1.	Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS	Izvor Duboka Ljuta	HR2001248	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode svi planovi, programi i zahvati koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ciljne vrste i stanišne tipove područja ekološke mreže podliježu ocjeni prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. Važećim Pravilnikom o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu, među ostalim propisani su sadržaj zahtjeva za ocjenu prihvatljivosti zahvata (prethodna i glavna ocjena) te strategije, plana i programa za ekološku mrežu te popis posebno ugroženih i značajnih stanišnih tipova i vrsta.

POPIS DOBARA GRADITELJSKE BAŠTINE

Suvremeni, kompleksan pristup graditeljskom naslijeđu polazi od principa aktivne zaštite, znači da taj postupak ne obuhvaća samo konzervatorske postavke, obradu i intervencije, već cjelovit društveni proces vrednovanja i revitalizacije kulturno-povijesnog naslijeđa.

Osnovno obilježje aktivne zaštite naslijeđa u prostoru je provedba zaštite kroz prostorne planove i projektnu dokumentaciju, temeljem valorizacije zatečenih i prepoznatih povijesnih vrijednosti primjenjujući pritom prihvatljive metode konzervacije, adaptacije, revitalizacije, restauracije, rekonstrukcije, tipološke rekonstrukcije i interpolacije na svim razinama zaštite naslijeđa.

Budući da je prostorno planiranje u jedinstvenom sustavu društvenog i gospodarskog planiranja, valja težiti da u taj sustav bude što više integrirana i zaštita i obnova kulturne baštine kroz integralni proces rada.

U cilju očuvanja kulturnog naslijeđa, odnosno kulturnih dobara te svojevrzne slike prostora, određene su zaštite prema stupnju očuvanosti povijesnih struktura po kategorijama i to:

	Cjeline	
12_1	Povijesna graditeljska cjelina	Gradsko naselje
12_2		Gradsko-seosko naselje i seosko naselje
21	Memorijalna baština	Memorijalni spomenici
13	Povijesni sklop i građevina	Graditeljski sklop
21	Memorijalni spomenici	
22	Pojedinačni spomenici	Civilne građevine
23		Obrambene građevine
24		Gospodarske građevine
25		Sakralne građevine
26		Grobne građevine
27		Urbana oprema i javna plastika
33	Arheološka baština	Kopneni arheološki lokalitet
34		Podvodni arheološki lokalitet
4	Etnološka baština	Etnološko područje – etnozone
5	Posebne zone	Područja posebne brojnosti kulturnih dobara te spomeničke slojevitosti
6	Krajobraz	Osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz

Status zaštite dobra

Z/R	Zaštićeno / Registrirano kulturno dobro
P	Preventivno zaštićeno dobro
E	Evidentirano dobro

Značaj dobra sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03)

N	Nacionalni značaj – državna razina
R	Regionalni značaj – županijska razina
L	Lokalni značaj – općinska / gradska razina

Na području Župe dubrovačke nalazi se ukupno 127 kulturnih dobara, od toga 18 zaštićenih temeljem Zakona, 23 preventivno zaštićena te 86 evidentiranih dobara.

GRAD/OPĆINA		Zaštićena / Registrirana i Preventivno zaštićena	Evidentirana	Ukupno
22	Župa Dubrovačka	18+23	86	127

Popis dobara graditeljske baštine

Zaštićena kulturna dobra temeljem Zakona (zaštićena/registrirana i preventivno zaštićena kulturna dobra) prema podacima Konzervatorskog odjela u Dubrovniku

ZAŠTIĆENA/REGISTRIRANA KULTURNA DOBRA

IZVOD IZ LISTE ZAŠTIĆENIH KULTURNIH DOBARA (NN 4/03)

ŠIFRA	NAZIV	NASELJE	BROJ	NN	kč	K.O.	ZNAČAJ
24	Mlinica Ivelja	Mlini	Z-947	4/03	Kčz 10, 11	Zavrelje	L
24	Mlinica Duper	Mlini	Z-946	4/03	Kčz 40, 41	Zavrelje	L
25	Crkva Sv. Nikole u Čibači	Čibača	Z-918	4/03	Kčz 39 kčz 376, 529/10	Čibača	L
25	Crkva Sv. Luke s grobljem	Čibača	Z-917	4/03	Kčz 78, č.zem. 733	Čibača	L
25	Lokalitet crkve Sv. Stjepana s grobljem - Kupari	Brašina	Z-936	4/03	Kčz 106 kčzem 903, 904, 905, 906/1, 906/2	Brašina	L
25	Kapela Gospe od Rozarija	Mlini	Z-945	4/03	Kčz 38	Zavrelje	L
25	Crkva Sv. Marije Magdalene	Petrača	Z-955	4/03	Kčz 1, kčzem 1/1, 1/2	Petrača	L
25	Crkva Sv. Ivana Krstitelja	Plat	Z-956	4/03	Kčz 34 kčzem 647	Plat	L
25	Crkva Srca Isusovog	Srebrno	Z-967	4/03	Kčz 163 kčzem 731	Brašina	L
25	Crkva Sv. Ivana Krstitelja Rajčevica	Brgat Gornji	Z		Kčz 80 kčzem 565	Gornji Brgat	R
25	Crkva Sv. Ane (stara)	Brgat Gornji	Z		Kčz 3 kčzem 176	Gornji Brgat	L
25	Dominikanski samostan Sv. Vicenca	Čelopeci	Z		Kčz 18, 19 kčzem 299/4, 300, 301/1, 301/2, 301/3, 303, 304, 308, 309/1, 309/2	Čelopeci	R

RJEŠENJA O REGISTRACIJI REGIONALNOG ZAVODA ZA ZAŠTITU SPOMENIKA U SPLITU

ŠIFRA	NAZIV	NASELJE	BROJ	GODI NA REGISTRACIJE	kč	K.O.	ZNAČAJ
13	Kompleks Toreta Crjevića s kapelom Gospinog navještenja u Kuparima	Kupari	RST-1295	1986	Kčz 116, 117, 118 kčzem 1276, 1277, 1278, 1279	Brašina	L
22	Ljetnikovac Betera	Mlini	RST-1287	1986	Kčz 85/2		L
23	Utvrda Tumba	Brgat Gornji	RST-1290	1986	Kčzem 457	Brgat Gornji	L
24	Sanitetski objekti	Brgat Donji	RST-1193	1986	Kčz 1 kčzem 176, 177, 54, kčz 2, 3, 4, 5, 6, 7	Brgat Donji	L
25	Crkva Svih svetih	Dubac	RST-1175	1986	Kčz 2	Čibača	L
25	Crkva Sv Vlaha	Čibača-Dubac	RST-1174		Kčz 21	Čibača	L

PREVENTIVNO ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA

IZVOD IZ LISTE PREVENTIVNO ZAŠTIĆENIH DOBARA (NN 4/02, 2/03, 2/02, 5/03)

ŠIFRA	NAZIV	ASELJE	BROJ	DATUM ISTEKA	NN	kč	K.O.	ZNAČAJ
13	Kuća Gundulić - Stay	Mlini	P-324	29.10.05.	4/02	Kčzgr 56/1 kčz 771/1	Brašina	L
22	Ljetnikovac Bizzaro Gorica	Kupari	P-313	29.10.05	4/02	Kčzgr 137,138 kčz 1197, 1198	Brašina	L
22	Villa Srebrenka	Srebrno	P-337	29.10.05.	2/03	k.č.zgr 58 kčz 712, 713	Brašina	L
22	Bivši ljetnikovac Miloslavić	Srebrno	P-318	29.10.05	4/02	Kčzgr 51,52 kčz 731, 732, 733, 734, 735, 736	Brašina	L
22	Stambeni objekt Kesovija	Čelopeci	P-169	22.10.02.	2/02	Kčz 3, 4 kčzem 24, 25, 26	Petrača	L
23	Utvrda LUKOVICA, ostaci srednjovjekovnog utvrđenja	Plat	P-603	8.12.06.	5/03	Kčz 23 kčzem 178, 179	Plat	L

RJEŠENJA O PREVENTIVNOJ ZAŠTITI KONZERVATORSKOG ODJELA U DUBROVNIKU

ŠIFRA	NAZIV	ASELJE	ZAŠTITA	kč	K.O.	ZNAČAJ
13	Ladanjski posjed Veselić - Zavod Josipovac	Čelopeci	PZ 1972	KČZ 46, 47, 48, 49, 51, 52 KČZEM 411	Čibača	L
22	Renesansni ljetnikovac s ansamblom ZOVKO	Čibača	PZ 1967	Kčz 50 kčzem 414, 415, te kčz 46, 47, 48, 49, 51, 52 kčzem 411	Čibača	L
22	Ljetnikovac Bonda	Čelopeci	PZ 1969	Kčz 85, kčzem 314/1, 314/2, 314/3, 704, 705, 714/1, 787, 790 Čelopeci te 983, 1027 Čibača	Čelopeci	L
22	Ladanjsko-gospodarski kompleks - ljetnikovac Saba Đorđića – Sabovina s kapelom Sv Roze	Buići	PZ 1969	Kčz 89, 90 kčzem 1051, 1032, 1033/1, 1033/2, 1034/9, 1125/1	Buići	L
22	Ljetnikovac Zuzorić - Remedelli - Kisić	Čibača	PZ 1998	Kčz 70, 71/1, 71/2, 72/1, 72/2, 73, 92, 93 kčzem 771, 772/1, 772/2, 772/3, 772/4, 773, 774, 777, 778, 779, 786, 786/1, 786/2	Čibača	L
24	Golubinjak Golubarda	Čelopeci	PZ 1998	Kčz 84	Čibača	L
25	Lokalitet crkve Sv. Nedjelje	Buići	PZ 1993	Kčz 54 kčzem 605	Buići	L
25	Crkva Sv. Mateja - Mačela	Čibača	PZ 1995	Kčz 17 kčzem 361	Čibača	L
25	Crkva Sv. Mihajla Žitkovići	Čibača	PZ 1993	Kčz 55	Čibača	L
25	Kapela Sv. Antuna	Makoše	PZ 1993	Kčz 22/36, 37 po starom	Makoše	L
25	Crkva sv Ivana Krstitelja	Martinovići	PZ 1993	Kč 96	Martinovići	L
25	Crkva Sv. Ilara	Mlini	PZ 1993	Kč 1, 3, kčzem 1	Zavrelje	L
25	Crkva Sv. Roko	Mlini	PZ 1993	Kčz 3	Zavrelje	L

ŠIFRA	NAZIV	NASELJE	ZAŠTITA	kč	K.O.	ZNAČAJ
25	Crkva Velike Gospe	Plat	PZ 1994	Kčz 1, 2 kčzem 534, 525	Plat	L
25	Crkva Sv Nikole	Soline	PZ 1993	Kčz 1 kčzem 2	Soline	L
25	Kapelica Sv Nikole u sklopu Madeško	Srebrno	PZ 1995	Kčz 48	Brašina	L
25	Crkva Sv. Mihajla	Zavrelje	PZ 1998	Kčz 390	Zavrelje	L

Popis evidentiranih dobara po kategorijama zaštite

CJELINE				
POLUURBANE CJELINE				
1	Mlini	Poluurbana cjelina Mlini	E	L
RURALNE CJELINE				
2	Čelopeci	Ruralna cjelina Čelopeci	E	L
3	Čibača	Ruralna cjelina Čibača	E	L
4	Brgat Donji	Ruralna cjelina Brgat Donji	E	L
5	Martinovići	Ruralna cjelina Martinovići	E	L
6	Makoše	Ruralna cjelina Makoše	E	L
7	Petrača	Ruralna cjelina Petrača	E	L
8	Brašina	Ruralna cjelina Brašina	E	L
9	Brašina	Ruralna cjelina Kupari	E	L
10	Brašina	Ruralna cjelina Blato	E	L
11	Mlini	Ruralna cjelina Krstac	E	L
12	Zavrelje	Ruralna cjelina Vrelo	E	L
POJEDINAČNI OBJEKTI				
LADANJSKI KOMPLEKSI				
13	Čelopeci	Ljetnikovac Gučetić-Grbić	E	L
14	Čelopeci	Ladanjski posjed Leonardi	E	L
15	Čibača	Ljetnikovac Beusan	E	L
16	Čibača	Ljetnikovac Bizzaro-Kisić	E	L
17	Čibača	Ljetnikovac obitelji Pucić	E	L
18	Brgat Gornji	Ostaci ljetnikovca Zamanja-Crijević	E	L
19	Buići	Ladanjski kompleks Božović - Ljevakovina	E	L
20	Buići	Ladanjski kompleks Fiori-Miloslavić	E	L
21	Petrača	Ljetnikovac Kerša-Kesovija	E	L
22	Petrača	Ljetnikovac Getaldić-Grbić	E	L
23	Petrača	Ljetnikovac Boždarević-Cumeljan	E	L
24	Petrača	Ljetnikovac Ohmučević-Zec	E	L
25	Brašina	Ostaci ljetnikovca Menčetić u Kuparima	E	L
26	Mlini	Ljetnikovac Gučetić ex Studenac	E	L
27	Plat	Odmaralište HE	E	
STAMBENO-GOSPODARSKI KOMPLEKSI				
28	Brgat Donji	Stambeno-gospodarski kompleks Meteriz	E	L
29	Brgat Donji	Ruralni kompleks Knego	E	L

30	Brgat Donji	Ruralni kompleks Medo	E	L
31	Brgat Donji	Ruralni kompleks Nadramija-Vojvodić	E	L
32	Brašina	Stambeno-gospodarski kompleks Srijemsi-Herco u Kuparima	E	L
33	Brašina	Stambeno-gospodarski kompleks Matičević Salamoni u Kuparima	E	L
34	Brašina	Stambeno-gospodarski kompleks Vojvodić u Kuparima	E	L
35	Brašina	Kompleks Madeško u Srebrnom	E	L
36	Zavrelje	Kompleks Vuković	E	L
37	Zavrelje	Stambeno-gospodarski sklop Elezović, Perun, Filičić	E	L
		CIVILNE GRAĐEVINE		
38	Čibača	Kancelarova kuća	E	L
39	Čibača	Kuća obitelji Bucchia	E	L
40	Brgat Donji	Kuća Ljubimir	E	L
41	Brgat Donji	Kuća Ljubimir	E	L
42	Buići	Kuća Kulišić	E	L
43	Buići	Zgrada Pavijun	E	L
44	Petrača	Kuća Madeško - Kesovija	E	L
45	Brašina	Vila Naprstek	E	L
46	Brašina	Kuća Đorđić-Račić u Kuparima	E	L
47	Brašina	Kuća Dubravica u Kuparima	E	L
48	Brašina	Kuća Bunić-Miletić	E	L
49	Brašina	Kuća Kanjuo u Srebrnom	E	L
50	Brašina	Kuća Klešković u Srebrnom	E	L
51	Mlini	Stara kuća Glavić	E	L
52	Zavrelje	Stambeni niz Burin-Čatić-Bego	E	L
53	Soline	Kuća Kitin	E	L
54	Soline	Kuća Božović	E	L
55	Soline	Stambeni niz Kljaković-Kostić-Popović	E	L
56	Soline	Stambeni niz Katić	E	L
57	Plat	Kuća Duplica	E	L
58	Plat	Kuća Kljaković-Jerić	E	L
59	Plat	Kuća Gorio	E	L
60	Plat	Kuća Begović-Nevčić	E	L
61	Plat	Dva stambena niza	E	L
		OBRAMBENE GRAĐEVINE		
62	Soline	Utvrdjeni sklop Đurović	E	L
		GOSPODARSKE GRAĐEVINE		
63	Zavrelje	Kaptaža Miholja voda	E	L
		SAKRALNE GRAĐEVINE - CRKVE I KAPELE		
64	Brgat Gornji	Crkva Sv Ane (nova)	E	L
65	Martinovići	Lokalitet Crkve Gospe Velike u Postranju	E	L
66	Buići	Crkva Sv Đurđa sa stećcima	E	L
67	Petrača	Crkva Sv Trojice	E	L
68	Čibača	Crkva Sv Ilije	E	L
69	Čibača	Crkva Gospe od obrane na Dupcu	E	L
70	Brašina	Crkva Sv Petra Kupari	E	L

71	Zavrelje	Crkva Sv Spasa	E	L
72	Plat	Crkva Sv Duha	E	L
ARHEOLOŠKE ZONE				
		Arheološke zone i građevine		
73	Brgat Gornji	Gomile	E	
74	Brgat Donji	Gomila Gaj	E	
75	Brgat Donji	Gradina Veliki Gradac	E	
76	Buići	Arheološka zona uz crkvu sv Đurđa	E	
77	Čibača	Mitareva gomila	E	
78	Čibača	Gomila Zavrtje	E	
79	Brašina	Antička komunikacija – Trapit u Kuparima	E	
80	Brašina	Arheološki lokalitet u Kuparima	E	
81	Brašina	Lokalitet Goričina u Kuparima	E	
82	Zavrelje	Arheološki lokalitet (villa rustika i stećci) Ilar	E	
83	Zavrelje	Arheološka zona Vidovo groblje	E	
84	Zavrelje	Arheološka zona Kostur	E	
85	Zavrelje/Plat	Gradina Spilan	E	
86	Plat	Potencijalna arheološka zona uz Veliku Gospu	E	

CJELINE		12
Poluurbane cjeline	1	
Ruralne cjeline	11	
KOMPLEKS		25
Ladanjski kompleksi	15	
Stambeno gospodarski kompleksi	10	
POJEDINAČNI OBJEKTI – PROFANE		26
Civilne građevine	24	
Obrambene građevine	1	
Gospodarske građevine	1	
POJEDINAČNI OBJEKTI – SAKRALNI		9
Crkve i kapele	9	
ARHEOLOŠKI LOKALITETI		14
Arheološke zone	14	
UKUPNO:		86

Smjernice za obnovu i zaštitu

Na području Općine Župe dubrovačke postoji velik broj kulturnih dobara (zaštićenih/registriranih, preventivno zaštićenih i evidentiranih). Gotovo sva naselja su ambijentalne vrijednosti – evidentirana i lokalnog značenja, a ističu se vrijednim kulturno-povijesnim sklopovima, organski vezanih za prirodni prostor koji ih okružuje. Od brojnih cjelina evidentirane su poluurbana cjelina Mlina, te ruralne cjeline Čelopeci, Čibača u polju, Brgat Donji, Martinovići, Makoše, Petrača na Postranju, te Brašina, zatim Kupari i Blato na nižem području južno na strani Kupara, te Krstac i Vrelo iznad uskog obalnog pojasa mora prema Konavlima.

U kontekstu suvremenih potreba širenja i uređenja neprestano se konfrontiraju potrebe nove gradnje i očuvanja cjelina graditeljskog nasljeđa. Uspjeh pomirbe današnjih zahtjeva i očuvanja graditeljske baštine ovisi o racionalno osmišljenim planskim postavkama i pristupima.

Značaj i vrijednost povijesnog inventara na području Općine zahtjeva suvremen pristup koji je definiran kao svestrana aktivna zaštita, što znači uključivanje svih nosilaca zaštite u rješavanju veoma složenih problema graditeljskog nasljeđa.

Bogato i izuzetno vrijedno graditeljsko nasljeđe u suvremenoj prostornoj organizaciji doživljava afirmaciju ili reviziju izvorne funkcije. U skladu s načelima aktivne zaštite graditeljsko nasljeđe mora sudjelovati u životu šireg prostora kao nosilac određenih funkcija, a zaštita autentičnih obilježja i vrijednosti traži njihovo adekvatno dimenzioniranje.

Zone zaštite pojedinačnih objekata i cjelina ne mogu se čvrsto ograničiti i izdvajati već sa okolnim prostorom moraju uspostaviti funkcionalni odnos i vizuelnu ravnotežu. Stručnoj revitalizaciji i svrsishodnijem korištenju objekata ili cjelina graditeljskog nasljeđa koje je u propadanju ili je napušteno, treba dati prednost pred izgradnjom novih turističkih, stambenih i drugih objekata.

Vrijednost i značaj te brojnost objekata graditeljskog nasljeđa ukazuje na njihov značajan utjecaj u organizaciji i oblikovanju prostora, tj. ukazuje na činjenicu da se svaki proces planiranja odvija u direktnom odnosu s prostornim i kulturno-povijesnim vrijednostima graditeljskog nasljeđa.

U metodološkom postupku obrade graditeljskog nasljeđa na području valorizirani su:

- arheološki lokaliteti
- pojedinačni objekti izvan cjelina
- poluurbana i ruralne cjeline

Kod toga je usvojen sistem prezentacije svakog pojedinačnog objekta ili cjeline s maksimalno mogućim brojem podataka i s posebnim naglaskom na vrijednostima, prostornim karakteristikama i prijedlogu odnosa sa širim prostornim okruženjem.

Ovakva sistematizacija graditeljskog nasljeđa poslužila je kao osnova za sintetičke kartografske prikaze tj:

- evidenciju/valorizaciju graditeljskog nasljeđa
- uvjete/režime zaštite graditeljskog nasljeđa

U cilju zaštite graditeljske baštine i povijesnih graditeljskih cjelina utvrđene su zone zaštite.

Zona stroge zaštite

obuhvaća zaštićeno/registrirano i preventivno zaštićeno kulturno dobro s pripadajućom česticom i neposrednim kontaktnim prostorom. Postupak zaštite usmjeren je na potpuno očuvanje izvornosti kulturnog dobra, njegovog povijesnog i prostornog okoliša s mogućnošću rekonstrukcije na temelju prethodnih istražnih radova i detaljne konzervatorske dokumentacije.

Unutar zone stroge zaštite zasebnu cjelinu čine zaštićeni/registrirani, preventivno zaštićeni ili evidentirani arheološki lokaliteti na kojima su pronađeni materijalni ostaci ranijih struktura. Postupak zaštite odnosi se na dokumentaciju te konzervaciju i prezentaciju ostataka kulturnog dobra, bez mogućnosti izgradnje.

Zona umjerene zaštite

obuhvaća preventivno zaštićena ili evidentirana pojedinačna kulturna dobra ili cjeline ambijentalne vrijednosti. Režim zaštite uvjetuje očuvanje izvornih karakteristika pojedinačnih kulturnih dobara ili cjelina s ograničenim mogućnostima građevnih intervencija.

Zonom umjerene zaštite obuhvaćena je i neposredna okolina visokovrijednih kulturnih dobara što podrazumijeva ograničenu mogućnost građevnih intervencija.

Zonom umjerene zaštite obuhvaćene su i potencijalne arheološke zone gdje su nužna sustavna arheološka istraživanja.

Zaštićeni kulturni krajobraz

izdvojen je kao zasebna kategorija u okviru režima zaštite i označen je režimom stroge zaštite, koji uvjetuje očuvanje krajobraznih obilježja, a obuhvaća zaštitu obalnog područja, istaknutih zona visokovrijednog zelenila, obradivih površina i atraktivnosti prostora.

Za naselja koja imaju zaštićene spomeničke cjeline i dijelove tih cjelina, građevinske sklopove ili pojedinačne spomenike kulture izrađuju se prostorni planovi užeg područja na temelju konzervatorske podloge koja sadrži sustav mjera zaštite s kartografskim prikazom zona zaštite.

U oblasti zaštite graditeljskog nasljeđa potrebna je planska regulacija ponašanja u prostoru. To znači da je u sklopu izrade konkretnih dokumenata prostornog uređenja niže razine potrebno detaljno odrediti zaštićene objekte i zone utjecaja, te da je potrebno propisati istraživanja (studije, konzervatorski elaborati i sl.) neophodna za očuvanje i revitalizaciju objekata, odnosno gradnju novih i rekonstrukcije postojećih objekata u njegovoj kontaktnoj (široj) zoni zaštite. Prethodno navedeno moguće je ostvariti isključivo u suradnji s institucijom nadležnom za ovu oblast.

Također je potrebna dosljedna provedba svih oblika pravne zaštite kulturne baštine, od zaštitnog popisa preko preventivne zaštite, do registra kulturne baštine u prostoru, uz određivanje režima zaštite, odobravanje intervencija, nadzor i primjerene kaznene mjere za oštećivanje ili uništavanje baštine u prostoru. Neophodna je primjena načela integralne aktivne zaštite radi izbjegavanja ili pomirivanja mogućih sukoba interesa u procesima zaštite graditeljske baštine u zaštićenim područjima ili zonama.

Poluurbane i ruralne cjeline

Planski dokumenti niže razine moraju osigurati da se matrica povijesnog naselja zadrži i revitalizira u najvećoj mogućoj mjeri. Na isti način dalja izgradnja naselja rješavala bi se interpolacijama na načelima tipološke rekonstrukcije.

Pod tipološkom rekonstrukcijom podrazumijeva se izgradnja koje je unutarnjom organizacijom prostora, komunikacijom s javnim površinama, gabaritima i namjenom usklađena s postojećim okolnim povijesnim objektima, ne narušavajući siluetu i osnovne vizure te komunikacijske tijekove unutar povijesnog naselja.

Posebno je potrebno očuvati odnos izgrađenog dijela povijesnih poluurbanih i ruralnih naselja s neposrednim krajolikom, agrarnim okolišem i poljoprivrednim površinama oko povijesnih ruralnih cjelina.

Ne preporuča se izmjena strukture i tipologije postojećih objekata radi funkcionalne fuzije u veće prostorne sklopove jer bi takvi zahvati mogli dovesti do gubitka prostornog identiteta pojedinih građevina.

Uređenje svih vanjskih ploha objekata unutar povijesnih poluurbanih i ruralnih cjelina mora se temeljiti na korištenju isključivo lokalnih arhitektonskih izraza i građevinskih materijala.

Za upravljanje graditeljskim naslijeđem u povijesnim ruralnim i poluurbanom cjelini Mlini potrebno je zadužiti lokalnu zajednicu da se sustavno bine za njih na temelju propisa o zaštiti kulturnih dobara.

Pojedinačni sakralni i civilni kompleksi

Sakralni i civilni kompleksi županijskog i lokalnog značenja uređuju se isključivo na temelju pojedinačne planske dokumentacije i projekata, metodom i sadržajem utvrđenim ovim planom.

Sakralni i civilni kompleksi mogu mijenjati namjenu (metoda revitalizacije) tek na temelju izvršene konzervacije koja može uključivati metodu anastilozije, restauracije i tipološke rekonstrukcije, ukoliko se takve metode potvrde kao poželjne za očuvanje integriteta kulturnog dobra.

Arheološke zone

Potrebno je podrobno istražiti šire arheološke zone, te planskim dokumentima nižeg reda utvrditi način njihova korištenja. Unutar izgrađenih područja naselja preporuča se detaljno istraživanje arheoloških zona do sterilnog sloja, te sukladno rezultatima valorizacije, prezentacija nalaza 'in situ' koja može utjecati na izvedbene projekte planiranih građevina.

Izvan izgrađenih područja, preporuča se detaljno istraživanje i konzervacija nalaza uz mogućnost korištenja metode anastilozije, a u ekstremnim i temeljito dokumentiranim slučajevima i parcijalne dislokacije, s time da se prethodno na razini prostornih planova općina detaljno utvrdi obuhvat pojedinih izdvojenih arheoloških nalaza te režimi zaštite istih.

U područjima kojim se ovim planom predviđa izgradnja objekata, a prostor nije izgrađen i priveden namjeni temeljem dosadašnjih prostornih planova, obvezuje se nositelj zahvata da tijekom izrade istražnih radova

koji prethode procjeni utjecaja na okoliš osigura arheološko istraživanje rezultat kojeg mora biti detaljno pozicioniranje arheoloških nalaza u prostoru i njihova valorizacija. Tako istraženi prostori obvezno se prezentiraju in situ, a projektu konzervacije i prezentacije nalaza moraju se prilagoditi i planovi i projekti izgradnje objekata i uređivanja zemljišta.

Etnozone

Etnozone lokalne razine uređuju se stvaranjem mreže naselja u kojima se planski revitaliziraju lokalne tradicije. Budući da je očuvanje etnoloških vrijednosti neposredno vezano uz očuvanje vitaliteta naselja, potrebno je kroz djelovanje ustanova, zaklada ili fondacija promovirati elemente duhovnosti u kulturnom stvaralaštvu stanovnika etnozona, a razvoj gospodarskih djelatnosti vezati za radne običaje stanovnika (poljoprivredna proizvodnja, obrt, turizam na seljačkim domaćinstvima).

Kultivirani agrarni krajobraz

U kultiviranom agrarnom krajobrazu mora se u najvećoj mogućoj mjeri spriječiti daljnja izgradnja, te izgradnju usmjeravati interpolacijama unutar izgrađene strukture naselja. Iznimno dozvoljava se izgradnja pojedinačnih stambeno-gospodarskih cjelina u agrarnom prostoru ruralnih naselja, ali tako da izgradnja ne izmijeni tradicionalne osobitosti šireg prostora (terase, vegetacija). Mjere pošumljivanja u agrarnom krajoliku neautohtonim vrstama dopuštaju se samo u neposrednoj provedbi mjera zaštite od erozije.

Kultivirani krajobraz

Pod kultiviranim krajobrazom smatraju se:

- terasirana tla namijenjena poljoprivrednim kulturama zastupljena u priobalju.
- Župsko polje, za krajobraz jedinstven kompleks koje je potrebno sačuvati od dalje izgradnje.
- Naselja u Postranju i na obali, (koja zajedno s okolnim prostorom, obradivim tлом, ozelenjenim površinama, čine jedinstveni kultivirani krajobraz.
- povijesni vrtovi - vrtnoarhitektonski uređeni otvoreni prostori koji su od osobite vrijednosti u povijesnoj i kulturnoj matrici ovog podneblja (ladanjski-gospodarski i ladanjski sklopovi u polju Župe i uz obalu Župskog zaljeva kao i njihov ozelenjeni okoliš,
- Oblikovno vrijedno područje ruralnih cjelina
- Posebna ograničenja utvrđena su za korištenje i uređivanje prostora oblikovno vrijednog područja ruralnih cjelina.
- Oblikovno vrijedne cjeline obuhvaćaju evidentirane cjeline ambijentalne vrijednosti koje je potrebno pažljivo izgrađivati (ograničene su mogućnosti novih građevinskih intervencija.
- Zaštitno područje uz posebno vrijedne spomenike i spomeničke cjeline
- Posebna ograničenja u korištenju prostora istaknuta su uz sve izdvojene spomenike i spomeničke cjeline, te uz spomenike i spomeničke cjeline unutar poluurbanih i ruralnih sredina i prikazana su radijusima zaštite (u skladu s konzervatorskim elaboratom). Radijus obuhvaća registrirano i preventivno zaštićeno kulturno dobro s pripadajućom parcelom i neposrednim kontaktnim prostorom. Postupak zaštite usmjeren je na potpuno očuvanje izvornosti kulturnog dobra, njegovog povijesnog i prostornog okoliša s mogućnošću rekonstrukcije na temelju prethodnih istražnih radova i detaljne konzervatorske dokumentacije.

Na prostoru Župe su najbrojniji spomenici lokalnog značaja, za čije se proglašenje i brigu (temeljem Zakona) mora brinuti lokalna zajednica tj (Županija za regionalna dobra i Općina za lokalna dobra).

Također je važno, prema utvrđenim kriterijima, zauzeti pravilan odnos prema povijesnim slojevima svih graditeljskih epoha tako da ih se sačuva u zatečenom/izvornom obliku, odnosno da ih se uklopi u razvojne planove društvene zajednice.

Dosadašnja planovima deklarirana zaštita je u suprotnosti s postojećom izgradnjom i namjenom. Planiran rast i razvoj tako postaju stalno izvorište nesporazuma, umjesto da prostorno-planski dokumenti budu glavni instrumenti zaštite i očuvanja kulturno-povijesne baštine.

Međutim do sada zbog svoje privlačivosti ali i brojnosti, kulturno-povijesni spomenici i cjeline predstavljaju ograničenje u planiranju razvitka.

Novim bi se planovima bezuvjetno moralo ugraditi učinkovite mehanizme za izravnu provedbu zaštite graditeljske baštine, a transdisciplinarnim načinom provesti sintezu planskih prognoza i tako posredno omogućiti očuvanje graditeljskih cjelina kao kulturno-povijesnih repera u širem prostoru.

Izdvajanje objekata i cjelina u sagledavanju razvojnih pravaca područja u smislu "očuvanja do jednog budućeg korektnog pristupa i paralelna detaljna obrada i oblikovanje zona izgradnje u neposrednoj okolini, realno su poticaj stvarnom izdavanju iz života i preporuka da staro treba napustiti i početi novo. Vrlo često nastojanje da predlošci starog budu apsorbirani i kreativno primjenjeni u novoj arhitekturi gube svoj pozitivan predznak u bliskom kontaktu s napuštenim i prezrenim uzorom. Redovita nemoć da se takve ideje dovedu do realizacije ostavlja prostor individualnim kreacijama i mnoštvu drugih ideja.

Nasuprot tome, ovim planom je potrebno životnim tokovima otvoriti put u objekte i cjeline, tražiti mogući način očuvanja njihovog integriteta unutar jasno određene funkcije, a tek onda tražiti oblike dopunjavanja onim sadržajima koji su životno važni na prostoru koji tom zahtjevu može udovoljiti.

TLO

Stupanj seizmičnosti na području općine Župa dubrovačka kreće se od IX do X stupnjeva po MCS ljestvice. U svrhu što učinkovitije zaštite od mogućih potresa i negativnih posljedica koje njima proizlaze potrebno je konstrukcija svih građevina prilagoditi sukladno propisima i zahtjevima struka za gradnju u potresnim područjima. Također područja na kojima je potrebno izvesti dodatna ispitivanja nosivosti odnosno podobnosti zemljišta za građenje jesu područja pojačane erozije odnosno područja klizišta u već postojećim građevinskim zonama.

VODE

Na području Župe dubrovačke trenutno je aktivno nekoliko potoka od kojih je najvažniji potok Taranta koji prikuplja većinu bujičnih pritoka. Stoga je njegovo uređenje jedan od prioriteta u sanaciji sveukupnog sustava odvodnje. Za opskrbu cjelokupnog područja bitna su dva izvorišta, Duboka Ljuta i Zavrelje. Za njihovo čuvanje od vanjskih utjecaja i eventualnih zagađenja definirane su vodozaštitne zone koje dodatno ograničavaju nivo aktivnosti u zonama ovih izvorišta. Na području Općine postoji i više manjih izvora vode.

Riječ je o sljedećim izvorima: Rake, Smokovac, Pječine, Bravinjac, Mlati, Toplić, Suđurac, Petrača, Žeginjac, Skoračica, Klanjevica, Brašinska voda, Mihoja voda, Smokovjenac i Vrbovnik. Vodom su najizdašniji izvori Bravinjac i Smokovjenac.

Obzirom na učestale požare posljednjih godina, dijelom i zbog ratnih razaranja, velike su površine bile opožarene i na taj način degradirane i uništene prvenstveno biljni i šumski pokrov. Planom se na ovim površinama planira provođenje mjera rekultiviranja odnosno sanacije. Na sjevernom dijelu obale (prema granici sa gradom Dubrovnikom) nalazile su se divlje deponije smeća koje su tek nedavno zaustavljene. Njihovom aktivnom upotrebom krajolik u ovom predjelu znatno je degradiran pa je ovo područje predviđeno za sanaciju. Obalna područja svih naseljenih mjesta također znatno su devastirana divljom izgradnjom, uništavanjem prirodnih i ambijentalnih kvaliteta prostora te je i ovdje propisana sanacija i revitalizacija.

PODRUČJA PRIMJENE PLANSKIH MJERA ZAŠTITE

OBVEZNA IZRADA PROSTORNIH PLANOVA

Ovim se Planom propisuje izrada sljedećih prostornih planova užeg područja:

1. UPU tvrđava Žarkovica
2. UPU gospodarske zone Dubac-Dočine
3. UPU na Čibači-urbana sanacija
4. UPU SRC Petrača
5. UPU Baletići
6. UPU Podbrašina
7. UPU turističke zone Kupari I
8. UPU turističke zone Kupari IV
9. UPU "Školski centar"
10. UPU Brašina-Krstac-urbana sanacija
11. UPU Vrelo-Zavrelje-Kostur-urbana sanacija
12. UPU turističke zone Astarea
13. UPU turističke zone Beterina
14. UPU sportsko-rekreacijske zone Soline-Smokovjenac
15. UPU Plat-Račić.

Prostorni planovi užeg područja na snazi su:

1. UPU poslovne zone Gornji Brgat
2. UPU turističke zone Gornji Brgat
3. UPU Blato
4. UPU Pastoralni centar
5. UPU Srebreno I
6. UPU Srebreno II
7. UPU Plat
8. DPU za groblje Dubac.

Obuhvat prostornih planova užeg područja prikazan je na kartografskom prikazu 3.3. te na grafičkim prikazima 4. Građevinska područja naselja.

Pojedini uvjeti za provedbu predmetnih UPU-ova propisani su odnosnim odredbama za provođenje ovog Plana.

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni sustav

CESTOVNI PROMET

Na području Općine Župa Dubrovačka planirana je izgradnja jedne prometnice i to brze ceste čvor Dubrovnik-istok-granica O.Župe dubrovačke i O.Konavle i tunela, uključujući i spojnu cestu sa mogućih čvorova "Postranje" i "Plat" te rekonstrukcija gotovo svih križanja između državnih cesta (D - 8 i D - 223) i cesta nižeg reda što razvrstanih što nerazvrstanih.

Jadransko – Jonska autocesta ne prolazi područjem Općine Župa Dubrovačka već na čvoru Osojnik napušta teritorij Republike Hrvatske. Na čvoru Osojnik počinje brza cesta koja ide sve do graničnog prijelaza Debeli Brijeg koja prolazi područjem Općine sjeverno od svih postojećih naselja.

Dionica brze ceste čvor Dubrovnik-istok-granica O.Župe dubrovačke i O.Konavle koja bi se gradila na području Općine Župa Dubrovačka duga je 9,5 km i imala bi dva čvora ("Postranje" i Plat"). Čvorovi "Postranje" i "Plat" mogući su glavni spojevi mreže nižeg reda Općine Župa Dubrovačka na ovu važnu prometnicu kojoj je glavna funkcija vođenje tranzitnog prometa van naselja koje se nalaze uz Jadransku turističku cestu (gdje sada ne postoji nikakva mogućnost rekonstrukcije postojeće državne ceste D – 8) te spoj na planiranu Jadransko – Jonsku auto cestu. Dionica brze ceste čvor Dubrovnik-istok-granica O.Župe dubrovačke i O.Konavle koja prolazi područjem Općine Župa Dubrovačka obično se još naziva i obilaznica Župe Dubrovačke jer joj to i jest osnovna funkcija običi naselja na području Župe Dubrovačke i osigurati uvjete za izgradnju brze prometnice koja bi bila u funkciji tranzita te u funkciji spoja na Jadransko – Jonsku autocestu.

Ta obilaznica Župe Dubrovačke preuzela bi na sebe cijeli tranzitni promet između Dubrovnika i Konavala, odnosno zračne luke "Dubrovnik" u Čilipima, što se ne može osigurati ni jednim drugim načinom jer je postojeća Jadranska turistička cesta na svom dijelu koji prolazi područjem Općine Župa Dubrovačka zbog izgrađenosti uz nju postala možemo reći stambena prometnica sa znatno smanjenom sigurnošću odvijanja prometa. Uslijed dosta velikog broja uglavnom neuređenih križanja te direktnih kolnih izlaza pojedinih stambenih objekata uz ovu prometnicu, kojih ima jako puno, brzina odvijanja prometa sukladno tome je znatno niža što sve zajedno smanjuje propusnu moć ove prometnice.

Zbog skoro kompletne izgrađenosti uz samu Jadransku turističku cestu ne postoji nikakva mogućnost njene dogradnje do razine brze ceste pa je obilaznica jedino rješenje.

Što se tiče državne ceste D-8 tzv. Jadranske turističke ceste koja je za vrijeme Domovinskog rata doživjela velika oštećenja (tako da je po kategorizaciji oštećenja spadala u “djelomično srušene” prometnice) trebala bi biti rekonstruirana cijelom dužinom. Krajem 1997. i početkom 1998. rekonstruirana je dionica Dubac - Kupari ali na žalost nije izgrađena treća traka za spora vozila što je glavni nedostatak te dionice.

Obzirom da će ova cesta biti glavna cestovna komunikacija ovog područja sve do izgradnje obilaznice Župe Dubrovačke taj zahvat je neophodan i potrebno ga je što prije realizirati i velika je šteta što se to nije dogodilo sada kada se već radilo na ovoj dionici jer bi se tako optimiziralo njeno stanje. Uz to bi se istovremeno izvršila i rekonstrukcija križanja državne ceste D - 8 i nerazvrstane ceste koja se na području Čibače odvaja u pravcu Župskog polja i lokalne ceste L - 69050 što je sada također dosta velik problem u sigurnosti odvijanja prometa na ovoj dionici obzirom na nepreglednost i neuređenost ovog križanja.

Osim ovog križanja neophodno je riješiti i križanja između Jadranske turističke ceste i županijske ceste Ž - 6243. Ovo križanje trenutno predstavlja velik problem u oblasti sigurnosti odvijanja prometa obzirom na svoje postojeće rješenje koje ne zadovoljava nikakve prometno - tehničke uvjete neophodne za križanje na državnoj cesti. Križanje između Jadranske turističke ceste i županijske ceste Ž - 6243 pozicijski bi trebalo ostati otprilike na istom mjestu s tim da bi ova prometnica trebala biti rekonstruirana na svojoj cijeloj dužini pa tako i na svom završnom dijelu sa intervencijama na vertikalnim i horizontalnim elementima trase pa bi tako njen nagib u prilazu križanju trebao biti ublažen dok bi se sama zona križanja trebala urediti prema pravilima struke što znači sa prometno - tehničkim elementima koji su primjereni križanju na državnoj cesti takove važnosti. Križanja na državnoj cesti koja je također potrebno rekonstruirati jesu križanje Jadranske turističke ceste i ulaza u naselje Srebrno odnosno lokalne ceste L - 69050 za što već postoji prijedlog u Provedbenom urbanističkom planu Srebrno gdje je to kvalitetno riješeno, a prema kojem bi se postojeće križanje izmjestilo stotinjak metara zapadnije gdje postoji mogućnost izgradnje normalnog četverokrakog križanja koje zadovoljava sve prometno tehničke uvjete za križanja na državnim cestama.

Također je neophodno potrebno urediti križanje D - 8 i nerazvrstane prometnice koja vodi u Mline dodavanjem trake za lijeve skretače iz pravca istoka što bi znatno poboljšalo situaciju u sigurnosti odvijanja prometa na ovom križanju.

Hrvatske ceste Ispostava Dubrovnik na području Općine Župa Dubrovačka izvršile su tijekom 2003. (pred dolazak Svetog oca Pape) presvlačenje novim asfaltnim slojem kompletne državne ceste D-8 za koje se sada može reći da je po tom pitanju u dosta dobrom stanju.

Državna cesta D - 223 (D 8 /Dubac/ - Ivanica /granica Bosne i Hercegovine/) također je tijekom Domovinskog rata doživjela oštećenja koja su je svrstala u kategoriju prometnica sa “većim oštećenjima”. Minirana mjesta na prometnici su odmah nakon oslobođenja u potpunosti sanirana ali ostali dio ove državne ceste tek čeka svoju obnovu. Promjenom geostrateškog položaja Republike Hrvatske ova cesta je znatno izgubila na važnosti koju je imala prije osamostaljenja Hrvatske.

Na državnoj cesti D - 223 potrebno je izvršiti rekonstrukciju križanja sa županijskom cestom Ž - 6243 obzirom da sadašnje rješenje križanja ne pruža prave prometno - tehničke elemente koje bi moralo imati križanje na državnoj cesti. Potrebno je također izvršiti rekonstrukciju križanja ove ceste i lokalnih cesta L -

69048 i L - 69049 na području Gornjeg Brgata gdje se ove prometnice spajaju sa ciljem dobivanja optimalnog prometnog rješenja na ovom križanju.

Neophodno je naglasiti potrebu rekonstrukcije i modernizacije ostale razvrstane i nerazvrstane cestovne prometne mreže na području Općine Župa Dubrovačka. Naglasak u ovim radovima trebalo bi staviti na rekonstrukciju i modernizaciju županijske ceste Ž - 6243 (Brgat (Barbara D 223) - Grbavac - Petrača – D-8) koja prolazi gornjim selima Župe Dubrovačke i u jako teškom je stanju zbog neodržavanja i inače loših prometno - tehničkih elemenata prometnice (nedovoljna širina, veliki uzdužni nagibi, mali radijusi krivina, loše riješena križanja sa državnim cestama na početku i na kraju prometnice sa naglaskom na križanju sa Jadranskom turističkom cestom).

Osim ove županijske ceste potrebno je i izvršiti pojačano održavanje na lokalnim cestama L - 69048, L - 69049 i L - 69050 koje su također u lošem stanju što od ratnih razaranja što od neodržavanja u posljednjih sedam godina zbog agresije na ovo područje Republike Hrvatske te kasnijih ratnih djelovanja u neposrednoj blizini. Lokalna cesta L - 69050 zahtijeva rekonstrukciju na svom dijelu od izlaska iz servisne zone Dubac do križanja sa Jadranskom turističkom cestom (zbog nedovoljne širine, neriješenog pitanja pješačkih hodnika i kolnika koji je u dosta lošem stanju, nemogućnosti rekonstrukcije iste na dijelovima koji prolaze kroz pojedina naselja, npr. Petrača, te zbog potrebe rekonstrukcije križanja sa Jadranskom turističkom cestom) s tim da je potrebno izvršiti izmještanje trase na dijelu naselja Petrača tako da prometnica prolazi jugozapadno od naselja odnosno da ne ulazi u sam centar naselja već da prođe ispod njega. Ostale dvije lokalne ceste trebalo bi rekonstruirati u njihovoj cijeloj dužini.

Od nerazvrstane cestovne prometne mreže modernizaciju i rekonstrukciju trebala bi doživjeti prometnica koja prolazi Župskim poljem. Ta prometnica je: D 8 - Čibača - L 69050 koja je također u dosta lošem stanju.

Ova nerazvrstana prometnica cijelom svojom dužinom ima nedostatne prometno - tehničke elemente (mala širina kolnika, djelomično velik uzdužni nagib, mali radijusi krivina, loše riješeno križanje sa lokalnom cestom L - 69050 te nedostatak pješačkih hodnika uz cijelu prometnicu što zbog velikog broja pješaka naročito djece koja idu u školu stvara veliku opasnost u odvijanju prometa). Osim ove nerazvrstane prometnice potrebno je rekonstruirati i nerazvrstanu prometnicu koja se sa D-8 odvaja u pravcu Mlina sa naglaskom na rekonstrukciji samog križanja na D-8. Područje Općine dobro je pokriveno razvrstanom cestovnom mrežom što olakšava njeno održavanje i razvoj što prije nije bio slučaj.

U sustavu prometnica definirane su buduće trase lokalnih prometnica koje trebaju poboljšati cjelokupno prometno rješenje kako na nivou općine tako i na nivou pojedinih problematičnih zona (Čelopeci, Čibača, Kupari). Također su u grafičkom dijelu plana označena problematična mjesta priključaka lokalnih i županijskih prometnica na državnu cestu D-8. Daljnja izgradnja i uređivanje ovih zona uvjetuje se detaljno rješenje označenih mjesta odgovarajućom projektno - prometnom dokumentacijom.

Na području Općine definirane su trase sabirnih cesta, koje služe prometnom povezivanju unutar građevinskih područja naselja i nalaze se u nadležnosti Općine, prikazane na kartografskom prikazu 2.1. Infrastrukturni sustavi-Promet, u mjerilu 1:25000. Na osnovu navedenih cesta izdaju se akti o gradnji i rekonstrukciji objekata koji gravitiraju na predmetne sabirne ceste unutar građevinskog područja naselja. Dio sabirnih cesta nalazi se i izvan građevinskih područja naselja.

Na području Kupara uz cestu D-8 izgrađena je suvremena benzinska stanica koja rješava pitanje opskrbe gorivom kako Općine tako i tranzitnog prometa na D-8 obzirom da je poslije Domovinskog rata područje Općine sve do 2003. bilo bez benzinske postaje.

Javni gradski promet dobro pokriva priobalni dio Župe Dubrovačke te dio u Župskom polju bliže Jadranskoj turističkoj cesti zahvaljujući tome da linija broj 10 (Dubrovnik - Cavtat) prolazi, u najvećem broju polazaka, preko nerazvrstane prometnice D 8 - Čibača - L 69050 te dalje lokalnom cestom L - 69050 i tako uspješno rješava taj problem. Uz ovu liniju postoji i linija broj 16 Dubrovnik – Plat koja se kreće istim koridorom i pretežno je u funkciji olakšanja života lokalnog stanovništva obzirom na velike dnevne migracije između Župe Dubrovačke i Dubrovnika. Područjem gornjih sela prometuje linija broj 23 Dubrovnik – Buići koja je olakšala život stanovnika tog područja a koja prometuje preko Brgata I Komolca. Jedini nedostatak ove linije je mali broj dnevnih polazaka (samo sedam tijekom dana u oba pravca) što bi trebalo po mogućnosti ispraviti dodavanjem novih polazaka.

Problem na koji je potrebno obratiti posebnu pažnju jest rješavanje prometa u mirovanju na području Općine Župa Dubrovačka. Ovaj kompleksan problem koji nastaje dolaskom motoriziranih posjetitelja u jednodnevni ili višednevni posjet može se riješiti samo izradom prometnog projekta koji bi rješavao ovo pitanje sa razine cijele Općine.

Prema namjeni i tipu građevina, potrebno je osigurati sljedeći broj parkirališnih mjesta:

Namjena	Tip građevine	Potreban broj parkirališnih ili garažnih mjesta (PM) po m ² neto površine građevine	
Stanovanje	stambene građevine	2PM/1 stambena jedinica	kod izrade detaljnijih planova minimalno dodatnih 10% planira se na zasebnom javnom parkiralištu
	apartman	1PM/1 apartman	
Ugostiteljstvo i turizam	restoran, kavana	1 PM/25 m ²	
	caffe bar, slastičarnica i sl.	1 PM/10 m ²	
	hoteli	Sukladno posebnim propisima RH kojima se definira broj parkirnih mjesta za smještajne objekte iz skupine hotela, kampova i drugih vrsta ugostiteljskih objekata za smještaj	
	apart hoteli, pansioni		
Trgovina i skladišta	robna kuća, supermarket	1 PM na 15 m ² prodajne površine	

	ostale trgovine	1 PM na 30 m ² prodajne površine	najmanje 2 PM, od kojih jedno posebno označeno za vozila opskrbe
	skladišta	1 PM na 100 m ²	najmanje 1 PM, za skladišta preko 100 m ² minimalno jedno posebno označeno za vozila opskrbe
Poslovna i javna namjena	banke, agencije, poslovnice (javni dio)	1 PM na 25 m ²	najmanje 2 PM
	uredi i kancelarije	1 PM na 50 m ²	
Industrija i obrt	industrijski objekti	1 PM na 70 m ²	
	obrtni objekti	1 PM na 50 m ²	
	autoservis	1 PM na 20 m ²	
Kultura, odgoj i obrazovanje	dječji vrtići i jaslice	1 PM/50 m ²	
	osnovne i srednje škole	1 PM/100 m ²	
	fakulteti	1 PM/70 m ²	
	instituti	1 PM/100 m ²	
	kina, kazalište, dvorane za javne skupove	1 PM/50 m ²	
	crkve	1 PM/50 m ²	
	muzeji, galerije, biblioteke	1 PM/50 m ²	minimalno 4 PM, za muzeje 1 PM za autobus
	kongresne dvorane	1 PM/50 m ²	
Zdravstvo i socijalna skrb	studentski domovi	1 PM/200 m ²	minimalno 2 PM za autobus
	bolnice i klinike	1 PM/100 m ²	
	ambulante, poliklinike, dom zdravlja domovi za stare	1 PM/20 m ² 1 PM/200 m ²	
Šport i rekreacija	športski objekti otvoreni, bez gledališta	1 PM/250 m ² površine	
	športski objekti zatvoreni, bez gledališta	1 PM/200 m ² površine	
	športski objekti i igrališta s gledalištem	1 PM/10 sjedećih mjesta	
Komunalni i prometni sadržaji	tržnice	1 PM/20 m ² površine	
	tehničko-tehnološke građevine	1 PM/50 m ²	minimalno 1 PM
	benzinske postaje	1 PM/25 m ²	
Terminalni putničkog prijevoza	autobusni kolodvor		obvezan prometno-tehnološki projekt s izračunom potrebnog broja PM, posebno za: - stajalište (ukrcaj i iskrcaj) - kraće parkiranje (do 1h) - duže parkiranje (preko 1h).
	trajektna i putnička luka		
Groblja			sukladno posebnim propisima

Prometnim projektom mogu se planirati aktivnosti po pitanju organiziranja postojećih prometnih površina, režima odvijanja prometa (koji može biti takav da favorizira postojeće stanovništvo a posjetitelje

destimulira na njihovo parkiranje što bliže obali i sl.) te planirane izgradnje parkirališta ili manjih garažnih objekata koji bi sustavom naplate parkiranja na istima mogao riješiti postojeće dosta kaotično stanje.

Upravo zbog što boljeg funkcioniranja prometa u mirovanju kao i prometa u naselju Mlini općenito, omogućava se za zonu ugostiteljsko-turističke namjene (T) – hotel Mlini, smještenu u samom središtu naselja, osiguravanje potrebnih kapaciteta za rješavanje prometa u mirovanju na izdvojenoj čestici unutar susjedne izdvojene zone ugostiteljsko-turističke namjene (T) – hotel Astarea, uz napomenu da zasebna čestica na kojoj se osigurava rješavanje prometa u mirovanju mora biti u istom vlasništvu kao i zona za koju se osigurava rješavanje prometa u mirovanju.

PJEŠAČKI PROMET

Područje Općine Župa Dubrovačka ima mogućnost stvoriti šetnicu "lungo mare" koja bi išla sve od Orsule, Kupara preko Srebrnog, Mlina, i Plata do Cavtata na način da se obuhvati cijelo priobalno područje Općine. Ta šetnica bi bila potpuno odvojena od postojeće cestovne prometne mreže uz samo more i pružala bi svojim korisnicima mogućnost da pješke obidu cijeli Župski zaljev što bi sigurno povećalo atraktivnost turističke i rekreativne ponude Župe Dubrovačke, poboljšalo kvalitetu življenja lokalnog stanovništva i pružilo mogućnost formiranja pješačke zone koja bi bila u potpunosti neometana od strane postojeće cestovne prometne mreže.

Na kartografskom prikazu 2.1. Infrastrukturni sustavi-Promet određeni su koridori tzv. „zelenih puteva“. Preporučuje se uređivanje „zelenih puteva“ kao ekoloških poučnih staza Župe dubrovačke, koje podrazumijeva i njihovo opremanje različitim rekreacijskim sadržajima (rekreacijske sprave, klupe, odmarališta, vidikovci i sl.), postavljanje ekološke rasvjete, a sve na temelju posebnih projekata, odnosno detaljne projektne dokumentacije kojom će se urediti elementi, vrste i oblici sadržaja na predmetnim površinama.

POMORSKI PROMET

Na području Općine Župa Dubrovačka po Naredbi o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Dubrovačko - neretvanske županije postoje četiri luke lokalnog značaja (Kupari, Mlini, Plat, i Srebrno). Te sve luke moraju biti rekonstruirane, da bi došle po nivou usluge i kvaliteti, na predratni nivo obzirom da su i one doživjele ratna oštećenja i uz to su već duži period bile bez redovnog održavanja. Oštećenja na ovoj osnovnoj pomorskoj infrastrukturi uglavnom su nastala ili granatiranjem za vrijeme ratnih djelovanja tijekom Domovinskog rata ili od neumoljivog djelovanja mora koje zahtijeva redovito održavanje kojeg u posljednjim godinama nije bilo iz prethodno navedenih razloga te nedostatka sredstava.

Da štete ne bi bile i veće potrebno je što prije obnoviti sva oštećenja lukobrana, molova i obala koja služe kao operativne obale ili kao privezišta za plovila lokalnog stanovništva.

Bilo bi potrebno razmišljati o dodatnim lokacijama za smještaj plovila lokalnog stanovništva odnosno o proširenju postojećih privezišta što bi se moglo napraviti uređenjem dodatnih dijelova obale na kojima postoje uvjeti za jednostavno uređenje obale za privez za potrebe stanovništva u budućnosti.

Smatramo da je najbolje rješenje, kada se pojavi potreba za dodatnim privezištima za lokalna plovila, da se pristupi proširenju postojećih luka na području Općine i da se tako riješi taj problem bez stvaranja novih luka obzirom da je najbolji način rješavati te probleme unutar postojećih zona s tom namjenom umjesto otvaranja novih koje uvijek mogu stvoriti nove probleme koji su u postojećim zonama već poznati i uglavnom riješeni.

Ovoga trenutka na području Općine Župa Dubrovačka ne postoji ni jedan objekt za prihvat plovila posjetilaca nautičara koji bi mogli tijekom sezone koristiti usluge kontroliranog priveza svojih plovila. Zbog toga smatramo da bi na području Općine trebalo napraviti jedno privezište koje bi bilo prvenstveno namijenjeno nautičarima koji su prije uglavnom samo plovili ovim akvatorijem i eventualno se sidrili uz obalu što znači da oni nisu imali potreban komfor i sigurnost a gospodarstvo je propuštalo mogućnost proširenja svojih usluga i na taj vid turizma.

To privezište bi se trebalo nalaziti u zoni Kupari - Srebrno - Mlini na dijelu za koji istraživanja maritimnih uvjeta te strujanja mora pokažu da je optimalno na tom dijelu obale te da će na najmanji mogući način stvoriti probleme u oblasti zaštite okoliša. Uz to privezište trebala bi se nalaziti i benzinska postaja za opskrbu plovila gorivom tako da se može zaokružiti cjelovita ponuda nautičarima koji bi se koristili ovim privezištem a ujedno riješilo pitanje snabdijevanja gorivom plovila lokalnog stanovništva te stanovnika Općine Konavle koji sada također nemaju takvu benzinsku postaju bliže od Dubrovnika.

Namjerno cijelo vrijeme govorimo privezište zato što naziv marina sa sobom nosi dosta sadržaja na kopnu za koje smatramo da bi samo bili nepotrebno opterećenje obzirom na karakter koji bi imao ovakav objekt te obzirom da smatramo da je postojeća obala na dijelovima gdje se predviđa gradnja ovakvog objekta previše vrijedna da bi se koristila za suhi vez ili neki drugi sadržaj koji jedna marina mora obavezno imati uz sebe a koje znatno angažira okolni obalni pojas. Ovakvo privezište bi na svojim vezovima imalo kompletan komfor što znači vodu, struju, priključak na telefon te riješeno pitanje zbrinjavanja svih vrsta otpada sa plovila što garantira čistoću mora koja je iznimno važna za jedan ovakav objekt koji se nalazi usred glavnih kupališnih zona Župe Dubrovačke što mu daje dodatnu atraktivnost.

Ponovno su aktivirane brodske linije, u vidu sezonskih brodskih linija, koje povezuju Cavtat sa lukama na području Općine Župa Dubrovačka (Kuparima, Mlinima, Platom i Srebrenim) sa Dubrovnikom što se pokazalo kao jednom od najatraktivnijih linija na području Dubrovačke rivijere. Trebalo bi razmotriti mogućnost uvođenja cjelogodišnje linije sa ovakvim itinererom koja bi bila dijelom i subvencionirana.

Opremljenost akvatorija Župe Dubrovačke obalnim svjetlima i svjetionicima u potpunosti zadovoljava sadašnje potrebe ovog područja. Kada dođe do izgradnje privezišta za plovila nautičara trebati će prilagoditi ovaj sustav novim uvjetima i osigurati nesmetano korištenje tog privezišta bez obzira na doba dana ili noći odnosno vremenske uvjete.

ZRAČNI PROMET

Zračna luka Dubrovnik udaljena je samo desetak kilometara od Srebrnog, koje je sjedište Općine Župa Dubrovačka, pa možemo reći da je ova Općina optimalno prometno povezana zračnim prometom kako sa ostalim dijelovima Hrvatske tako i sa Europom i ostalim dijelom svijeta.

Zračna luka Dubrovnik u Čilipima je u potpunosti rekonstruirana i sada je u boljem stanju od onog pred Domovinski rat.

POŠTANSKI I TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

Poštanski i telekomunikacijski sustav veza zadovoljava potrebe kako stanovništva tako i turista koji dolaze na područje Općine. U slučaju potreba za proširenjem telekomunikacijskih sustava veza (fiksna i mobilna telefonija) postojeća infrastruktura se može jednostavno nadograditi po pojavi potražnje u pojedinim oblastima modularnom nadogradnjom. Svjetlovodna mreža je kvalitetna sa velikom rezervom za potrebe razvoja pa se može reći da u toj oblasti nema otvorenih problema dok se u budućnosti sve nove potrebe mogu dosta jednostavno riješiti.

Uvjeti gradnje samostojećih antenskih stupova određeni su odredbama za provođenje Plana.

ELEKTRONIČKA KOMUNIKACIJSKA INFRASTRUKTURA

Smjernice za izgradnju nove i rekonstrukciju/širenje postojeće elektroničke komunikacijske infrastrukture navedene su u odredbama za provođenje Plana. Potrebno je voditi računa o mogućnosti pokrivanja područja radijskim signalom koji će se emitirati radijskim sustavima smještenim na antenske prihvate (zgrade i/ili stupove) uz načelo zajedničkog korištenja od strane svih operatora-koncesionara, gdje god je to moguće.

3.5.2 Energetski sustav

Proizvodnja i potrošnja

Od planirane izgradnje hidroenergetskih postrojenja za proizvodnju električne energije na području općine Župa Dubrovačka, predviđa se ugradnja drugog agregata hidroelektrane “Zavrelje”, čime bi se iskoristio u potpunosti postojeći vodotok, a snaga ove hidroelektrane bi se udvostručila.

Električna energija će na području općine Župa Dubrovačka i dalje zauzimati značajno mjesto u energetske bilanci i to proizvodnjom na samom području općine i opskrbom izvan tog područja, odnosno iz elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske.

Realno je za očekivati da bi godišnje stope rasta potrošnje mogle uskoro dostići prijeratnu razinu.

Prijenos električne energije

Prijeratna koncepcija izgradnje objekata prijenosne mreže najjužnijeg dijela Republike Hrvatske bila je podređena integralnom prijenosnom sustavu bivše SFRJ i kao takva ne primjerena stvarnim potrebama toga najjužnijeg dijela neovisne Republike Hrvatske. Zato je i mogla nastati situacija, da ovo područje u barbarskom ratu od prvog listopada 1991. g. bude neprekidno bez struje 135 dana.

U kolovozu 1992. g. Hrvatska elektroprivreda je izradila “Projekt obnove i proširenja postrojenja za napajanje el. energijom područja Dubrovnik”. U ovom elaboratu predstavljena je nova koncepcija rješenja

elektroenergetike najjužnijeg dijela Republike Hrvatske. Ova koncepcija kao optimalno rješenje elektroenergetskih objekata ovog područja, izravno povezuje sadašnje i buduće izvore električne energije preko objekata i postrojenja prijenosne mreže, sa konzumnim područjem, odnosno distribucijskom mrežom tog područja, te pouzdano povezuje elektroenergetske objekte područja sa elektroenergetskim sustavom Hrvatske elektroprivrede preko mreže 220 kV i 110 kV.

Na ovaj način se omogućuje izravan plasman proizvedene električne energije iz HE Dubrovnik u distribucijsku mrežu, a istodobno višak energije u elektroenergetski sustav Hrvatske elektroprivrede. Ovakvo sustavno rješenje osigurava potrošačima električne energije općine Župa Dubrovačka visok stupanj pouzdanosti opskrbe energijom iz vlastitim izvorima, a istodobno visoku pouzdanost opskrbe i iz elektroenergetskog sustava HEP-a. Na taj način osigurava se pouzdana osnova za sveopći gospodarski razvoj ovog izuzetno važnog područja.

Područje općine Župa Dubrovačka je u prirodno-geografskom pogledu heterogeno, s naglašenim izduženim oblikom, s relativno uskim priobalnim površinama. Zbog toga je potrebno planirati što manji broj paralelnih vodova, posebno onih različitih nazivnih napona. Međutim, kako s obzirom na troškove, ukidanje 35 kV napona na ovom području i do 2020. g. ne dolazi u obzir, ostaju i dalje u primjeni naponi 220; 110; 35 i 10 kV.

Distribucija električne energije

U planiranoj distribucijskoj elektroenergetskoj mreži općine Župa Dubrovačka bit će zastupljeni distribucijski naponski nivoi 35 kV, 10 kV i 0,4 kV. Dakle, ne planira se uvođenje 20 kV napona na području općine.

Primjena 10 kV napona dovodi do rješenja sa paralelnim vodovima ili formiranje transformatorskih stanica 35/10 kV u većem broju, što ukazuje na krizu 10 kV napona. Na bazi svega toga predlaže se i dalje primjena transformacije 110/35/10 kV, ali uz izgradnju novih vodova i rekonstrukcije i to dalekovoda i kablskih vodova za napon 20 kV, izgradnju i rekonstrukciju trafostanica 20/0,4 kV uz ugradnju prespojivih transformatora. To znači da se predlaže priprema za prelaz na 20 kV napon.

U elektroenergetskoj mreži planirano je sljedeće:

1. Izgradnja novog srednjenaponskog 10(20)kV raspleta od lokacije transformatorske stanice 220/110/35/10(20)kV Plat do lokacije Trgovišta. Izgradnja predmetnog srednjenaponskog 10(20)kV kablskog raspleta nastavak je na već izgrađeni rasplet dionica Trgovište - Hotel Orlando.
2. Izgradnja novog srednjenaponskog 10(20)kV raspleta na dionici od transformatorske stanice Srđ 110/20(10)kV do lokacije postojećih distributivnih TS na lokaciji Župe dubrovačke.
3. Izgradnja novih distributivnih transformatorskih stanica: TS 10(20)/0.4 kV Soline 2, TS 10(20)/0.4 kV Donji Brgat 2, TS 10(20)/0.4 kV Mandaljena 2, TS 10(20)/0.4 kV Soline 3 (predio Kostur), TS 10(20)/0.4 kV Kupari 2 (Blato), TS 10(20)/0.4 kV Čelopeci 2 itd.
4. Zamjena postojećih srednjenaponskih kablskih vodova nazivnog napona 10kV novim srednjenaponskim kablskim vodovima nazivnog napona 20 kV na cijelom području Općine Župa dubrovačka, s ciljem postupnog prelaza na 20 kV naponski nivo.
5. Rekonstrukcija postojećih distributivnih transformatorskih stanica s ciljem zamjene dijela elektroopreme novom opremom a zbog potrebe prelaska na 20 kV naponski nivo.

Zbog izgrađenosti područja općine Župa Dubrovačka i predviđenog uglavnom interpoliranja objekata turističke, poslovne i športske namjene, to je i razvoj postrojenja 10 kV analogan toj izgradnji.

Rezimirajući na osnovi iznesenih pokazatelja, planirana distribucijska mreža čitavog područja općine Župa Dubrovačka bit će dobro razvijena i zadovoljavat će potrebe planiranog konzuma.

3.5.3 Vodnogospodarski sustav

VODOOPSKRBA

Vodoopskrbni sustav Župe dubrovačke je uglavnom izgrađen i zadovoljava sagledive planirane potrebe. U potpunosti se zadržava usvojena koncepcija vodoopskrbe, kao i izvedeni vodovodni objekti.

Iz vodoopskrbnog sustava se opskrbljuje vodom cijelo područje Župe dubrovačke u više vodovodnih zona. Vodom je opskrbljeno oko 95% potrošača i to preko do sada izvedenih vodoopskrbnih objekata: crpne postaje, vodospreme, glavni cjevovodi i vodovodna mreža. Kapacitet glavnih vodoopskrbnih objekata zadovoljava planski period, te će se ovdje nastavno prikazati potrebne radnje i radovi za zadovoljenje svih planiranih potreba.

Vodoopskrbni sustav Župe dubrovačke je oslonjen na izvorište Duboka Ljuta iz kojega će se i u planskom periodu opskrbljivati vodom područje zapadnih Konavala. Današnji raspoloživi kapacitet izvorišta se procjenjuje na 190 - 200,0 l/s. Sanacijom dovodnog tunela HE Dubrovnik smanjene su procjedne vode iz tunela, a time i izdašnost izvorišta, što može vrlo nepovoljno utjecati na opskrbu vodom. Ovo tim više, jer hoteli u Platu, hotel Orlando, hoteli u Kuparima i drugi manji turistički objekti još nisu obnovljeni. Da voda ne bi postala limitirajući faktor razvoja, potrebno je odmah prići sanaciji kompletnog izvorišta, te u tu svrhu izvesti sljedeće radove: zatvoriti kavernu u tunelu i vratiti prirodni tok podzemne vode, izvesti injekcijsku zavjesu na projektiranoj lokaciji i spriječiti prolaz vode ispod današnje brane, izgraditi preljevni prag sa uspostavljanjem mjerenja malih i velikih izvorskih voda, te utvrditi zone sanitarne zaštite izvorišta sa režimom korištenja prostora u zonama.

Za opskrbu vodom visokih dijelova (iznad 55,0 m.n.m.) naselja Plat do Solina, predviđena je iznad postojeće vodospreme «Plat 1» nova vodosprema «Plat 2», koje će se puniti vodom iz glavne distribucijske vodospreme «Ljuta».

Da bi se pomoćno izvorište Zavrelje moglo što duže koristiti, te da bi cijela vodoopskrba bila racionalnija, naročito sa gledišta potrošnje električne energije, u Zavrelju je predviđena crpna postaja «Zavrelje» i vodosprema «Zavrelje 3». Vodosprema «Zavrelje 3» bi pokrivala tzv. srednju zonu (50,0 – 80,0 m.n.m.) – naselja Mlini do Srebrnog, a predviđena je na takvoj koti da se u sušnom periodu može puniti iz glavne distribucijske vodospreme «Ljuta».

Za vrijeme dok izvorište Zavrelje ima dovoljno vode radila bi crpna postaja «Zavrelje» i punila vodom vodospremu «Zavrelje 3» iz koje bi se u izvan sezonskom periodu mogla pokrivati cijela potrošnja vode u Župi dubrovačkoj.

Za opskrbu visokih dijelova (iznad 80,0 m.n.m.) Zavrelja i Krstaca izgradila bi se vodosprema «Krstac», koja bi se punila iz vodospreme «Zavrelje 3».

Danas se naselja Gornja Čibača i gospodarska zona Dubac opskrbljuju vodom iz vodospreme «Dubac» koju vodom puni crpna postaja «Čibača», dok je koncepcijom vodoopskrbe predviđena opskrba vodom iz crpne postaje «Čelopeci». Da bi se ovo ostvarilo potrebno je izgraditi cjevovod od C.P. «Čelopeci» do gospodarske zone Dubac i opremiti crpnu postaju. Crpna postaja «Čibača» bi se mogla zadržati za izvan sezonsku potrošnju.

Svi gospodarski pogoni od VS «Barbara» do naselja Dubac, naselje Dubac i buduće groblje opskrbit će se vodom iz planiranog cjevovoda od VS «Barbara» do Dubca.

Od postojećih naselja danas je saglediva potreba opskrbe vodom naselja Grbavac i srednja zona naselja Mlini – Srebrno, za koju je potrebno izgraditi distributivnu vodovodnu mrežu.

U novim zonama gradnje, odnosno proširenja postojećih naselja širenje vodovodne mreže će pratiti dinamiku uređivanja prostora.

Ovim planom je predviđena izgradnja filtarskog postrojenja koje bi radilo u doba povećanog zamućenja vode, ali i za sve druge eventualne potrebe pročišćavanja vode. Lokacija je predviđena na izvorištu Duboka Ljuta.

Pričuva vode za gašenje požara je u vodospremama, a ostvaruje se preko protupožarnih hidranata ugrađenih na vodovodnoj mreži, a sve u skladu sa važećim Zakonima i Pravilnicima za zaštitu od požara.

Osnovni protupožarni sustav temelji se na sistemu cjevovoda i hidranata povezanih na osnovni vodovodni cjevovod položen uz državnu cestu D8.

Trase glavnih i opskrbnih cjevovoda moraju se štititi sanitarnim koridorom širine 5,0 m sa svake strane od osovine cjevovoda, a za svako uređivanje prostora u tom koridoru potrebna je suglasnost nadležnog vodovodnog društva.

Područje oko svih vodosprema mora bit ograđeno i zaštićeno kao sanitarno područje vodospreme.

Sve pogone je potrebno osuvremeniti prateći nove tehnologije sa uspostavljanjem nadzora i upravljanja sustavom.

Uz postojeći sustav za opskrbu vodom potrebno je osigurati sustave za zahvat i dovod te odgovarajuće rezerve vode za navodnjavanje Župskog polja (planirano).

PLANIRANA POTROŠNJA VODE

Planom je predviđena sljedeća maksimalna dnevna potrošnja vode:

- stanovništvo, stalno i povremeno	4.500,00 m ³ /dan
- turisti u hotelima, kampovima, privatni smještaj i posjetitelji	7.080,00 m ³ /dan
- zaposlenici u <u>gospodarskoj zoni</u>	<u>150,00 m³/dan</u>
UKUPNO Q _{max} dan = 11.730,00 m ³ /dan	
Q = 136,0 l/s za 24 sata	

Najveća količina vode potrebna na zahvatu izvorišta Duboka Ljuta je:

za Župu dubrovačku	136,0 l/s
<u>za zapadne Konavle .....</u>	<u>120,0 l/s</u>
	256,0 l/s
- Pričuva 10%	<u>26,0 l/s</u>
UKUPNO	282,0 l/s

Potrebno je sanirati izvorište Duboka Ljuta radi osiguranja dovoljnih količina vode.

ODVODNJA

Na području cijele općine Župa dubrovačka usvojen je razdjelni sustav odvodnje, tako da će se odvojeno voditi otpadne od oborinskih voda.

ODVODNJA OTPADNIH VODA

Koncepcijom odvodnje otpadnih voda Župe dubrovačke predviđen je jedinstven sustav odvodnje otpadnih voda sa uređajem za pročišćavanje otpadnih voda i jednim ispustom u otvoreno more za cijelu općinu. Lokacija uređaja je zapadno od rta Pelegrin na morskoj strani brda Trapit. Dosadašnjim istraživanjima utvrđeni su povoljni uvjeti za lokaciju uređaja za pročišćavanje i ispusta u more na ovome mjestu. Izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u 1. fazi kao mehaničkog, a konačno i biološkog, te ispusta u more postigla bi se zaštita mora i obalnog pojasa. Izgradnja uređaja za pročišćavanje može se realizirati i u vidu uređaja za pročišćavanje otpadnih voda II. stupnja pročišćavanja.

Rješenjem odvodnje Župe dubrovačke predviđen je od Plata kroz naselja Mlini, Srebrno i Kupari glavni obalni kolektor koji skuplja sve gravitirajuće otpadne vode i dovodi ih na uređaj za pročišćavanje. Ovaj kolektor u stvari skuplja otpadne vode iz svih hotela u Platu. Mlinima, Srebrnom i Kuparima, te predstavlja jedan od važnijih objekata odvodnje otpadnih voda u zaštiti mora od zagađivanja. Pri dovršenju ovog kolektora koristit će se do sada izgrađene dionice i crpne postaje od hotela «Astarea» do privremenog ispusta u Kuparima.

Za odvodnju područja iznad Jadranske ceste predviđen je kolektor od Zavrelja do Kupara sa spojem na odvodnju u Kuparima.

Od Srebrnog do Srednje Župe nastaviti će se gradnja započelog kolektora, koji će skupljati otpadne vode iz Srednje Župe, Gornjeg i Donjeg Brgata, te dijela Gornje Župe.

Da bi se riješio problem odvodnje otpadnih voda iz servisne zone Dubac treba što prije prići izgradnji kolektora od servisne zone Dubac do Kupara, koji će skupljati otpadne vode Dubca, Gornje i donje Čibaće i Blata.

Kao rezervna varijanta odvodnje otpadnih voda iz poslovne zone u naselju Čibača kao i ostalog dijela naselja Čibača, zadržava se mogućnost izgradnje odvodnog kolektora najkraćom trasom kroz brdo Trapit.

Za odvodnju pojedinih naselja i dijelova naselja predviđena je sekundarna mreža odvodnje otpadnih voda.

Uvjeti realizacije vodoopskrbnih sustava i sustava odvodnje otpadnih voda propisani su odnosnim člancima odredbi za provođenje Plana.

UREĐENJE BUJICA, ODVODNJA OBORINSKIH VODA

S obzirom na tip sljevnog područja Župe dubrovačke, veliki broj bujica i otvorenih kanala, te usvojen razdjelni sustav odvodnje, sve površinske oborinske vode i podzemne izvorske vode se najbržim putem odvede u more. Postojeće bujice i otvoreni kanali su temelj sveukupne odvodnje oborinskih i izvorskih voda u Župi dubrovačkoj na koje će se spojiti sekundarna mreža oborinske odvodnje iz naselja.

Sve postojeće bujice i otvorene kanale treba očistiti od raslinja i mulja, a naročito u donjem toku je potrebno popraviti dno i strane korita, odnosno izvesti novu betonsku ili kamenu oblogu gdje sada ne postoji. U gornjem toku se predviđaju pregrade i kaskade za zaustavljanje nanosa i usporavanje brzine vode i tako stabiliziraju dno i pokos.

Biološki radovi na zaštiti terena od erozije obuhvaćaju pošumljavanje, uzgoj i održavanje zaštitne vegetacije, terasiranje terena, propisivanje načina korištenja poljoprivrednog zemljišta i sl.

Kao prioritet navodi se regulacija bujice Taranta kao glavnog bujičnog toka, glavnih pritoka čije kapacitete treba provjeriti i dimenzionirati na poplavne vode, vodeći računa o sveukupnom slijevu uključujući i bujično područje od Mlina do Plata, te današnjoj i budućoj izgrađenosti područja.

SUSTAV NAVODNJAVANJA

U predmetnom projektu područje Župe dubrovačke sagledano je cjelovito u smislu zaštite i navodnjavanja poljoprivrednih površina. Uzete su u obzir one površine koje su u prostornom planu naznačene kao „vrijedno obradivo tlo“, a zauzimaju ukupno oko 300 ha. Današnja poljoprivredna proizvodnja zauzima znatno manje površine, a dijelom je realizirana i izvan planiranih poljoprivrednih površina. Za očekivati je da će se u narednom razdoblju (možda za 5 – 10 godina) poljoprivredna proizvodnja „povući“ sa površina namijenjenih za stambenu, turističku i gospodarsku izgradnju, te da će se stanje u prostoru uskladiti s planovima.

Osnovni izvor vode za navodnjavanje poljoprivrednih površina Župe dubrovačke predstavlja hidroenergetski sustav Trebišnjica, odnosno HE DUBROVNIK. Prema vodopravnim dozvolama iz ovog sustava dozvoljeno je uzimati do 300 l/s za poljoprivredu.

Predloženo tehničko rješenje navodnjavanja poljoprivrednih površina Općine Župa dubrovačka temelji se na gravitacijskom dovodu vode od zahvata na hidroenergetskom sustavu HE DUBROVNIK do krajnjih potrošača.

Osnovni hidrotehnički objekt za navodnjavanje poljoprivrednih površina predmetnog projekta su:

- GLAVNI DOVODNI CJEVOVOD,
- VODOSPROME,
- DOVODNI CJEVOVODI (RAZVODNA MREŽA),
- PREKIDNE KOMORE.

GLAVNI DOVODNI CJEVOVOD dovodi vodu za navodnjavanje od hidroenergetskog sustava (HE DUBROVNIK, vodna komora Plat) do planiranih manjih akumulacija. Prilikom naglog zatvaranja ili zaustavljanja turbina HE dolazi do znatnog povećanja tlaka, pri čemu se u vodnoj komori Plat stupac vode podigne i preko 300 m n.m. (vodni udar). Stoga sustav navodnjavanja ne može biti direktno spojen na hidroenergetski sustav, već na postojeću vodospremu na Platu na koju su priključeni i ostali potrošači (vodoopskrba i/ili navodnjavanje Konavala) ili bi se izgradila nova vodosprema samo za sustav navodnjavanja Župe dubrovačke. Zahvat na Platu treba riješiti u daljnjim fazama projektiranja, u dogovoru s elektroprivredom, komunalnim tvrtkama. Ovdje je usvojena kota vodnog lica na početku glavnog dovodnog cjevovoda na Platu 244,5 m n.m. Dužina cjevovoda je 5.860 m, a prema preliminarnom hidrauličkom proračunu profil mu je $\varnothing$ 400 mm.

Radi velikih visinskih razlika između vodospreme Plat i predmetnih poljoprivrednih površina koje se smještene uglavnom između 50 – 200 m n.m. tehničkim rješenjem predviđeno je da se voda za navodnjavanje dovodi iz glavnog cjevovoda u pet VODOSPREMA (Sv. Ivan, Krastavac, Zavrelje, Klokurići i Suđurac) koje su smještene neposredno uz njega, a potom se voda distribuira dalje do potrošača. Ove vodospreme služe i za sigurnost sustava pa su dimenzionirane kao jednodnevna (ljetna) rezerva u slučaju prekida rada hidroenergetskog sustava i sl. Također, one služe i za temperiranje vode za navodnjavanje, budući da se mogu očekivati temperature vode iz dovodnog tunela HE od oko 15°C.

Vodosprema Sv. Ivan smještena je u blizini istoimene crkve na koti cca 205 m n.m., a namijenjena je za snabdijevanje oko 7,9 ha poljoprivrednih površina na području naselja Plat. Volumen vodospreme je 285 m³. Dovodnim cjevovodom profila $\varnothing$ 63 mm, voda se dovodi od vodospreme do potrošača, a polaže se nadzemno ili podzemno prema uvjetima na terenu po mogućnosti javnim površinama tj. putovima.

Za „pokrivanje“ poljoprivrednih potreba područja Soline, predviđena je vodosprema Krastavac. Volumen joj je 424 m³, a smještena je na koti cca 180 m n.m. Iz ove vodospreme voda se dovodi cjevovodom profila $\varnothing$ 75 mm direktno u poljoprivrednu zonu „iznad“ magistrale površine 2,9 ha, te u istoimenu prekidnu komoru volumena $V = 40$ m³ iz koje se voda dalje transportira ($\varnothing$ 63 mm) za nižu poljoprivrednu zonu (8,3 ha) smještenu „ispod“ magistrale.

Vodosprema Zavrelje volumena 108 m³ pokriva oko 50% poljoprivrednih površina u istočnom dijelu istoimenog naselja. Preostali dio mogao bi se napajati iz izvora Vrelo ukoliko se to odgovarajućim hidrološkim analizama pokaže mogućim. Dovodnim cjevovodima Ø 63 mm voda se distribuira unutar poljoprivrednog područja.

Vodosprema Klokurići (V = 346 m³) služi za snabdijevanje 8,2 ha poljoprivrednih površina na području naselja Brašina. Voda se iz vodospreme distribuira cjevovodom profila Ø 63 mm.

Za snabdijevanje preostalih poljoprivrednih površina vodom za navodnjavanje predviđena je vodosprema Suđurac, koja je smještena na samome završetku glavnog dovodnog cjevovoda na približnoj koti 200 m n.m. S obzirom na geografske karakteristike terena i razmještaj poljoprivrednih površina, planirano je da ova vodosprema pokriva oko 220 ha površina koje su smještene na padinama od Buića do Martinovića te u nizinskom dijelu od Čelopeka do Kupara. Potreban volumen vodospreme (akumulacije) je oko 9.000 m³, pa se sugerira ovu vodospremu izvesti iskopom i nasipanjem „zemljanog“ materijala. Približne dimenzije bile bi 30 x 30 x 10 m, a točan oblik i smještaj trebalo bi odrediti prema uvjetima ove mikrolokacije. Primjenom odgovarajućih membrana osigurala bi se potrebna vodonepropusnost, a pomoću mreža spriječilo isparavanje (gubici) iz akumulacije.

Ovodni cjevovod iz akumulacije (Ø 315 mm) kod crkve Sv. Đurđa se grana tako da jedan odvojak ide južno za Petraču, a preostali sjeverno za ostale površine. Na sjeveroistočnom rubu poljoprivredne zone Petrača zbog velikih visinskih razlika predviđena je istoimena prekidna komora V = 40 m³ iz koje se snabdijeva oko 27,8 ha poljoprivrednih površina.

Za „pokrivanje“ područja neposredno istočno od Buića predviđena su dva cjevovoda profila Ø 75 i 160 mm, te prekidna komora Mala Radovina (V = 40 m³) iz koje nastavlja cjevovod Ø 90 mm u dužini oko 600 m.

Jedan cjevovod (Ø 250 mm, L = 1100 m; Ø 125 mm, L = 1000 m) postavljen je približno paralelno s županijskom cestom, istočnim i sjevernim rubom poljoprivrednih površina, od Buića do Martinovića. On dovodi vodu za područje Postranje – Bijelo polje (39,89 ha), direktno u „više“ zone te preko prekidne komore Martinovići u „niže“ zone.

U mjestu Postranje cjevovod se grana tako da jugozapadni odvojak dio vode dovodi do prekidne komore Bresine (V = 40 m³). Nakon nje cjevovodom Ø 200 mm (L = 2800 m) napaja se južni i zapadni dio poljoprivrednog područja Postranje – Buići – Čelopeci (cca 50% površine) te cijelo područje Čelopeci – Čibača – Kupari (48,73 ha). Nizvodno od Čelopeka cjevovod se polaže uz korito bujice Tarante. Za rubne dijelove u nizinskom dijelu predviđena su dva manja cjevovoda profila Ø 75 mm i dužine cca 600 m.

S obzirom da se poljoprivredne površine (oko 44 ha) na području naselja Gornji i Donji Brgat nalaze relativno visoko (uglavnom između 150 i 250 m n.m.) i daleko od planirane vodospreme Suđurac, iz ekonomskih razloga ne bi ih trebalo spajati na opisani sustav navodnjavanja, već bi za njihovo navodnjavanje trebalo koristiti lokalne prirodne izvore (Smokovac, Bravinjac i dr.) ili zahvaćati podzemnu vodu iz bušotina.

Hidraulički proračun proveden je u ovom projektu za cijevni materijal PEHD koji omogućava kvalitetnu i brzu izvedbu i tlakove u sustavu do 16 bara (160 m vodnog stupca). Osim ovog materijala za ovakve sustave koristi se i DUKTIL (nodularni lijev). Odabrani profili PEHD cjevovoda odgovarali bi približno i za sustav od nodularnog lijeva. Konačan izbor materijala treba obaviti u daljnjoj fazi projektiranja. Ovdje se napominje da svaki materijal koji postoji na tržištu i koristi se za vodoopskrbne sustave ima svoje prednosti i mane.

Glavni dovodni cjevovod

Glavni dovodni cjevovod polaže se po trasi asfaltiranog pristupnog puta za vodnu komoru u dužini 1820 m, a zatim po postojećem trasiranom i planiranom požarnom putu u dužini oko 2440 m. Budući da se nakon toga požarni put podiže do kote 270 m n.m., trasa cjevovoda ne može se voditi tako visoko pa je predviđena niža trasa približno po izohipsi 200 m n.m. u dužini oko 1600 m. Pri tome se ova trasa može koristiti i kao „novi“ požarni put. Sa savladavanje manjeg grebena može se horizontalnim bušenjem izvesti hidrotehnički tunel u dužini oko 200 m koji odgovara profilu cjevovoda $\varnothing$ 400 mm. Dovodni cjevovod završava u planiranoj vodospremi (akumulaciji) Suđurac. Na samome početku cjevovoda usvojena je kota piezometarske linije 244,5 m n.m. Prema ovom rješenju maksimalni statički tlak je na stacionaži 1+820 (spoj protupožarnog puta i pristupne ceste za vodnu komoru), a iznosi 10 bara.

Glavni dovodni cjevovod trebalo bi se koristiti i za zaštitu od požara, koja je regulirana PRAVILNIKOM O TEHNIČKIM NORMATIVIMA ZA HIDRANTSKU MREŽU ZA GAŠENJE POŽARA. Prema tom pravilniku za predmetno područje pored poljoprivrednih potreba trebalo bi osigurati još 15 l/s za protupožarnu zaštitu. Duž dovodnog cjevovoda postavljaju se vanjski hidranti na udaljenosti do 300 m (slabo naseljeno područje) i to približno na pola trase (3,2 km), gdje to omogućavaju hidraulički uvjeti (tlak). U vanjskoj hidrantskoj mreži maksimalni statički tlak je 1,2 MPa (12 bara), a minimalni 0,25 MPa (2,5 bara). Na preostalom dijelu trase trebalo bi izvesti umjesto hidranata manje vodospremnike (36 m³) ili ugraditi uređaje za povišenje tlaka.

Prilikom realizacije planiranog sustava navodnjavanja potrebno je uvažavati detaljnija idejno – projektna rješenja iz elaborata „Odvodnja i navodnjavanje poljoprivrednih površina Općine Župa dubrovačka (GRAD INVEST d.o.o. Split T.D.03-51/07 38 NARUČITELJ: Odvodnja i navodnjavanje poljoprivrednih površina Općine Župa dubrovačka OPĆINA ŽUPA DUBROVAČKA studeni 2007.).

3.6 Postupanje s otpadom

Postupanja s komunalnim otpadom propisano je Planom gospodarenja otpadom Dubrovačko-neretvanske županije.

Do realizacije županijskog centra za gospodarenje otpadom, planiranog Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije, otpad će se zbrinjavati na odlagalištu "Grabovica" koje se nalazi sjeverozapadno od Dubrovnika, u blizini naselja Osojnik. Na odlagalište se odvozi otpad s područja Općine Konavle, Općine Župa dubrovačka, Grada Dubrovnika, Općine Dubrovačko primorje i Općine Mljet. Na području obuhvata Plana ne smiju se otvarati komunalnog odlagališta otpada.

Uvjeti postupanja s otpadom na području Općine, uključivo predviđene objekte za gospodarenje otpadom, propisani su odnosnim odredbama za provođenje Plana.

3.7 Sprječavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš

Radi što kvalitetnije i opsežnije zaštite okoliša, prirodnih i životinjskih zajednica potrebno je prije svega stvoriti uvjete za racionalno korištenje resursa, podignuti razinu ekološke zaštite te poticati održivi razvoj. Osnovni ciljevi mogu se sažeti u nekoliko točaka:

- trajno očuvanje ekološke izvornosti i stabilnosti
- racionalno korištenje prirodnih resursa
- čuvanje i obnavljanje estetskih vrijednosti krajolika
- edukacija stanovništva

Prostornim planom utvrđuju se ciljevi i interesi lokalne zajednice koji se na području obuhvata moraju ostvariti uz obzirno korištenje prostora, njegovu sanaciju, zaštitu i razvoj. U procesu razvoja i planiranja novih sadržaja moraju se uz zaštitu okoliša utvrđivati mjere zaštite okoliša od utjecaja do sada korištenih sustava i objekata, te mjere za zaštitu tala, voda, zraka, biljnog i životinjskog svijeta, krajolika, kulturnih i prostornih vrijednosti od već postojećih i eventualnih budućih onečišćenja.

ZRAK

Zrak je na području Općine do sada bio neznatno onečišćen. Koncentracije onečišćenja porastu tijekom sezone. Predlažu se sljedeće mjere radi poboljšanja kvalitete zraka:

- proizvodni pogoni sa značajnijim ispuštima zagađujućih tvari trebaju imati uređaje za pročišćavanje ispušnih plinova
- ložišta na kruto i tekuće gorivo potrebno je koristiti racionalno uz upotrebu goriva s dozvoljenim koncentracijama sumpora
- u zonama mješovite namjene dozvoliti izgradnju samo onih objekata koji imaju ugrađene uređaje za pročišćavanje zraka, sukladno posebnim propisima

VODNE POVRŠINE - MORE

More kao jedan do najvećih recipijenata otpadnih sadržaja potrebno je zaštititi posebnim mjerama. Zaštita se mora ostvariti kroz više nivoa, predlažu se sljedeće mjere:

- sanacija postojećih nehigijenskih i neekoloških odlagališta, deponija i septičkih jama
- modernizacija infrastrukture odvodnje i izgradnja novog kvalitetnog sustava sa svim elementima koji jamče zaštitu okoliša od otrovnih i zagađujućih tvari
- svi objekti koji ispuštaju i koji ispuštaju onečišćene otpadne vode u sustav javne odvodnje obvezni su prethodno izvršiti pročišćavanje do nivoa sanitarnih voda

KRAJOLIK

Krajolik je potrebno što je moguće više čuvati u njegovom izvornom obliku. Planskim mjerama zaštićene su najvrijednije cjeline no zaštita krajolika mora obuhvatiti i one cjeline koje nisu posebnim propisima i planskim mjerama obuhvaćene. Zaštitu će se provoditi sljedećim mjerama:

- što je moguće manje zadirati i mijenjati cjelokupnu vrijednost krajolika a posebno se to odnosi na obalno područje
- pažljivim planiranjem i savjesnom organizacijom treba omogućiti prirodnim osobitostima da dođu do izražaja
- posebno treba sagledavati vrijednosti krajolika kao identiteta prostora i čuvati prepoznatljivost